Fernand Lequenne
Anton de Padova

Viaţa şi secretul său
Anton de Padova
(1195-1231) Viaţa şi secretul său
Traducere: Mihaela Voicu
Arhiepiscopia Romano-Catolică de Bucureşti

CUM SE EXPLICĂ O ASEMENEA POPULARITATE?

De ce, sfinte Antoane, dintre toţi sfinţii cunoscuţi din Occidentul creştin, tu eşti invocat cu deosebire, atât în cazuri disperate cât şi în situaţii copilăreşti?

Cum de se face că eşti unul dintre sfinţii la care aleargă lumea întreagă, chiar şi în China, în Japonia, în Africa, în ţările Islamului, ori în India?

De ce oare eşti cu mult mai cunoscut şi invocat decât părintele tău spiritual, Francisc de Assisi sau decât mulţi dintre sfinţii de pe la noi?

Minunile săvârşite pentru cei bolnavi, săraci şi smeriţi, îndată după moartea ta, glasul Bisericii care, foarte curând, (după abia unsprezece luni) te-a numărat printre sfinţii săi, devoţiunea spontană şi universală pe care ai trezit-o în suflete de-a lungul veacurilor, prezenţa ta caldă şi liniştitoare te-au înconjurat cu un nimb de legendă care a făcut, poate, să pălească, în parte, imaginea ta de teolog predicator, de "învăţător al evangheliei", ce-şi afla în Biblie şi rugăciune ştiinţa sfinţilor.

Padova ţi-a închinat un sanctuar minunat, la care şi-a adus contribuţia arta din toate timpurile. Astăzi, în acest sanctuar şi în întreaga lume, fraţi de-ai tăi, la fel ca tine fii spirituali ai siântului Francisc de Assisi, se străduiesc să-ţi studieze scrierile, pentru a descoperi comoara tainică a ştiinţei şi a sfinţeniei tale. Au vrut chiar să verifice, ajutaţi de alţi învăţaţi, dacă rămăşiţele tale pământeşti – relicvele tale – se află într-adevăr sub lespedea de marmură verde care-ţi acoperă mormântul. Astfel sporeşte încrederea noastră, şi întreaga Biserică, împreună cu păstorii ei şi în frunte cu Sfântul Părinte Papa – Ioan Paul al II-lea a vizitat bazilica ta în septembrie 1982 –, te venerează şi se roagă ţie.

Fraţii tăi franciscani doresc să răspândească mesajul tău, prin imagine şi cuvânt, milioanelor de prieteni ai tăi, din toate ţările şi limbile.

Iată acum din nou povestea atât de evanghelică a vieţii tale. Am îmbogăţit-o cu informaţii istorice direct de la sursă, ceea ce îi sporeşte credibilitatea[1]. Să ne ajute

1 Se cuvine, într-adevăr, să remarcăm mulţimea minunilor atribuite sfîntului Anton. Nu trebuie luate toate ca literă de evanghelie, deoarece, adesea, se atribuie unei personalităţi simpatice, faptele extraordinare care aparţin altora; sau, de bună credinţă, aceleaşi fapte sînt exagerate. Cititorul se va strădui aşadar să perceapă, dincolo de aspectul uneori spectaculos, mesajul de convertire şi de încurajare, cuprins întotdeauna în aceste fapte atunci cînd originea lor este cu

Dumnezeu pe noi, bărbaţi şi femei de azi, să pătrundem taina adâncă a vieţii tale! Deie Domnul să fii mai bine cunoscut şi astfel, prin tine şi prin noi, Dumnezeul lui Isus Cristos să fie iubit şi chemat pe întreg pământul!

Fr. Valentin Strappazzon, OFM Conv.

Director al *Mesagerului Sfântului Anton*

Partea întâi

FERNANDO

Naşterea la Lisabona în primul rând nu-l chema Anton, ci Fernando. Şi nu era din Padova. Cel puţin la început. Ba era chiar născut departe de Padova. Cum nu se putea mai departe în Europa din vremea aceea: la Lisabona, tocmai la capătul pământului; lângă oceanul despre care geografii spuneau că, dincolo de misterioasa insulă a Atlanţilor, Pământul (pe care-l credeau plat şi sprijinit pe stâlpi) se prăvălea deodată în genunile cosmice. Lisabona, aşezată în golful încântător numit Mare de Pai, la vărsarea fluviului Tago. Oraş atât de bun în toate încât legenda spune că până şi Ulise, îndrăzneţul călător, n-a putut merge mai departe şi a întemeiat aici portul Lisabona, Ulise-buna.

Anul naşterii? Pentru cei mai mulţi, 1195. De ce această lipsă de precizie? Pe atunci nu exista stare civilă, ci doar acte de botez, de cununie şi de deces, păstrate (mai bine sau mai rău) de paroh; după câţiva ani, acestea se pierdeau sau se distrugeau: nu oricine avea vocaţie de istoric. Astfel, în ceea ce priveşte data naşterii, cam pentru toţi sfinţii din evul mediu domneşte imprecizia. Aşa bunăoară în cazul sfântului Francisc, născut aproximativ cu zece ani mai devreme, unii susţin 1181, alţii 1182.

Vor mai trece trei secole până să se ştie ce se află dincolo de Lisabona, de partea cealaltă a mării nesfârşite. Caravelele lui

Cristofor Columb vor pomi din Spania, de la Paloş, la câteva leghe mai spre sud. Căci Lisabona se află în sudul Portugaliei încastrată în Spania. Şi totuşi, strâmtoarea Ceuta şi Marocul nu sunt departe.

---

adevărat dumnezeiască.

Şi nu sunt cincizeci de ani de când, prin lupte eroice, Portugalia s-a eliberat pe de-a-ntregul de mauri. Cât despre Spania, n-a scuturat cu totul jugul păgân: imperiul mahomedan (arabi şi turci) rămâne încă ameninţător, colosal, la numai câteva leghe depărtare, în întreaga Africă ce se deschide, necunoscută, pe distanţe nesfârşite. Anton se naşte la frontiera unei lumi de temut.

Unii cronicari afirmă că, în orice caz, ziua naşterii sale a fost 15 august, ziua Ridicării cu trupul şi sufletul la cer, în slavă, înaintea lui Dumnezeu, a Celei pline de har: *Assumptio.* Ridicare glorioasă la cer afirmată pe atunci din nou de mari teologi: Richard şi Gauthier de Saint-Victor, Abilard, Pietro Damiani şi alţii. Când va veni timpul, o va afirma şi Anton însuşi...

Dar vă veţi întreba, poate, cum putem afirma cu certitudine ziua naşterii şi să nu cunoaştem precis anul? Evul mediu nu are o mentalitate istorică, ci una care vizează esenţialul. Pruncul a fost de altfel botezat în catedrala numită "Adormirea Maicii Domnului", catedrală frumoasă, cu creneluri de fortăreaţă, construită de îndată după eliberarea Lisabonei de sub mauri. Cristelniţa de botez există încă şi e, după cum lesne vă puteţi închipui, obiect de veneraţie!...

I s-a dat numele de FERNANDO.

Numele este de origine germano-celtică, nume drag cruciaţilor din nord care veniseră în cete bătăioase, cam cu şaizeci de ani în urmă, (sub conducerea lui Henric de Burgundia, prinţ capeţian, aliat al regelui Franţei şi tatăl lui Alfons, cel dintâi rege portughez), să ajute la eliberarea Portugaliei şi a Galiciei. Nume devenit pe atunci drag oricărui spaniol sau portughez (Hemandez, Fernando, Ferdinand) şi care înseamnă, reţineţi:

"Cel ce luptă pentru pace"|

Naşii, ba chiar şi părinţii nu ne sunt nici ei cunoscuţi. Nu se putea şti că micuţul avea să devină un sfânt. Despre părinţi, de- abia dacă li se cunosc numele: Martino şi Maria-Tereza. Unii cronicari au scris că cei doi erau simpli târgoveţi, alţii, dimpotrivă, afirmă că Martino se trăgea din

cavalerii veniţi din Franţa să lupte pentru eliberarea ţării. Mulţi adaugă chiar că făcea parte din familia Bouillon, al cărei reprezentant cel mai vestit fusese Godefroy, conducătorul primei cruciade. Familia Bouillon, de fel din Lorena.

Poate că Martino se trăgea din oameni simpli sau poate din acei cavaleri foarte săraci, care-i însoţeau pe cei de neam şi le împrumutau uneori numele sau renumele. Oricum, numele de *Martin* este tot de origine germano-celtică. Soarta Portugaliei a fost să primească mereu valuri de oameni cu chipul palid veniţi din nord, pentru a-i amesteca cu cei cu pielea oacheşă, veniţi din sud. Să amintim doar cât de mult le-a plăcut vizigoţilor Portugalia. Dar, înaintea lor, romanilor, cartaginezilor şi, mai departe în timp, galicienilor, populaţie germano-celtică, a cărei deplasare masivă către Galicia şi Portugalia este cunoscută de arheologia modernă. Folclorul din aceste ţinuturi este celtic iar cuvântul "Portugalia" înseamnă "Port al Galilor". Coasta este plină de porturi şi de rade cum sunt Lisabona sau Porto[2].

Important e însă că toate vechile cronici afumă că părinţii lui erau "oameni drepţi, cu frica lui Dumnezeu".

Nu se cunoaşte nimic despre prima copilărie a lui Fernando, cu excepţia acestei "floricele" vrednică de sfântul Francisc, şi afirmată de tradiţia populară. Sunt chiar încredinţat, Fernando, că ai trăit-o cu adevărat:

într-o bună zi, urci împreună cu tatăl tău pe unul din dealurile ce împrejmuiesc Lisabona şi mergi către un câmp de grâu, căci aşteptaţi recolta cu nerăbdare. Dar deodată, de pe câmp, îşi ia zborul un stol de vrăbii prădalnice. Holdele s-au copt, dar nu vă veţi bucura de roada lor. Atunci tatăl Martino a spus:

"Până mă duc eu la fermă, goneşte-le. Fă-o pe sperietoarea cu cât de multe gesturi şi larmă. Şi să nu mai văd urmă de vrabie!"

Ce copil ar rezista unui astfel de îndemn? Iar tu te

2 Cuvîntul "Galicia" are aceeaşi origine. Cf. F. Lequenne, *Galicienii,* Fayard, **1961.**

potriveşti de minune la porunca tatei.

Dar, deodată, observi capela. Teântrebi: în faţa tabernacolului, străluceşte oare blânda lumină, Isus prezent? Cum să împaci această din urmă chemare cu ascultarea datorată tatălui?

Atunci le spui păsărilor:

"Hai, urmaţi-mă!"

Şi ele te urmează. Le conduci la hambarul gol, ele intră, iar tu închizi uşa binişor, apoi mergi să te rogi în capela al cărei tabernacol străluceşte, într-adevăr, în lumina blândă.

Când Martino se întoarce, ia-i pe băiat şi pe vrăbii de unde nu-s. Nu i-a trebuit însă mult până să te găsească. V-aţi lămurit şi te duci să eliberezi păsărelele care nu vor uita uşor lecţia primită.

La urma urmelor, nu e cine ştie ce mare lucru să chemi vrăbiuţele şi să le închizi într-un hambar. Cunosc mulţi grădinari care ştiu să se facă ascultaţi şi urmaţi de păsări. E de ajuns, când le vorbeşti micuţelor zburătoare sau când mergi, sapi, pliveşti sau greblezi, să nu te pripeşti cu gestul sau cuvântul; să laşi păsărelele să ciugulească, dacă au chef. Copiij reuşesc încă şi mai uşor.

Tânărul Fernando în curând, părinţii îl trimit pe Fernando într-una din şcolile populare gratuite, răspândite din ce în ce mai mult cam pretutindeni în spaţiul creştin, mai ales pe lângă capitulul catedralelor; conci- liile opriseră cu desăvârşire pe clericii profesori să le ceară elevilor vreo plată.

Copilul nu s-a simţit deloc dezorientat în şcoala catedralei – acolo fusese doar botezat – mai ales că numai câţiva paşi îl despărţeau de altarul Fecioarei preaslăvite, unde mergea adesea să se roage. învăţa cu entuziasm să scrie, să citească, să socotească. La astea se mai adăuga ceva catehism, elemente de latină şi de muzică pentru a cânta la ceremonii, căci, se pare, avea glas limpede şi puternic.

închipuiţi-l aşa cum îl arată o pictură aflată încă în catedrală: mic cântăreţ, purtând o cruce de lemn, cu cotă

albă şi cingătoare roşie.

Dar lângă el, artistul a înfăţişat un diavol care-şi ia tălpăşiţa, cu coada între picioare, Ce-i cu diavolul acesta?

Cronicile ne spun, într-adevăr, că deşi Fernando era pe atunci un crin ce înfloreşte *{floridum lilium),* era, în acelaşi timp, un adolescent cu sânge fierbinte, cu o imaginaţie şi o sensibilitate atât de vii încât adesea se simţea arzând "mai mult decât se cuvine". Autorul manuscrisului numit *Assidua* vorbeşte şi despre "prietenii săi trupeşti". Toate izvoarele subliniază darul său de a plăcea şi faptul că numeroşii lui prieteni nu se puteau lipsi de prezenţa lui. La fel ca în cazul micii Tereza de Lisieux, cu care se aseamănă în multe privinţe, era numai veselie şi voie bună.

Dar Lisabona nu e Lisieux. Lisabona, cea atât de bună în toate, care a ştiut să-l reţină chiar şi pe blazatul Ulise. Golful cu ape liniştite, irizate de reflexe aurii: Marea de Pai; mulţimea catargelor, a pânzelor; briza domoală dinspre Oceanul Atlanţilor; corăbiile care pleacă, cele care sosesc din toate colţurile lumii, cu pasagerii şi încărcătura lor ciudată; legendele, "mirodeniile” lor, în toate sensurile cuvântului, care se răspândesc prin oraş. Oraşul cu străduţe care urcă spre coline, spre livezile de portocali şi spre mără- cinişuri; palatele mari şi mici, cu tainicele lor curţi interioare. Şi mai cu seamă fetele cu fuste încreţite şi corsaje roşii ca para.

în aceste ţinuturi de miazăzi, copiii se maturizează mai devreme, de pe la 12 ani, vârstă considerată critică. Crinul alb *(lilium candidam)* gata să se deschidă: observându-i părţile componente, prea mari, prea bătătoare la ochi, botanistul se întreabă de ce oare această floare este considerată a fi emblema purităţii. Dar crinul se înalţă deopotrivă drept, mândru, puternic pe tulpina şi pe nevinovăţia sa. Nu-i firav. Ar trebui să ne eliberăm şi noi de o prejudecată, să nu mai credem că nevinovăţia e doar neştiinţă, slăbiciune care nu se cunoaşte pe sine; că ar fi lipsită de o putere de temut, de o redutabilă experienţă intuitivă numită tocmai inima, conştiinţa dreaptă. Crinul,

emblemă a verticalităţii neşovăitoare, pe drept cuvânt emblemă regească. Or Fernando, la rândul său, nu-i lipsit de trup. Şi nici scutit de păcatul strămoşesc.

Cu câţiva ani înainte, departe de aici, în cetatea italiană şi prea bogată pe nume Assisi, un anume Francisc scăpase ca prin urechile acului de viaţa dezordonată şi petrecăreaţă dusă de o ceată de cheflii care-i trezeau pe preacinstiţii burghezi în miez de noapte. Deodată, cuprins de ruşine, acel Francisc s-a retras din lume.

Va cunoaşte Fernando aceleaşi rătăciri?

Reacţia de fugă în faţa unor privelişti prea brutale, a unor solicitări prea puternice se întâlneşte adesea la toţi tinerii (deşi, bineînţeles, ei nu vor recunoaşte niciodată). În ciuda tensiunii interne, chiar din pricina ispitei, se declanşează o reacţie de apărare ca şi cum tânărul ar fi "consacrat curăţiei". Sufletul autentic, "adevărata virtute" a persoanei, reacţionează din străfundul esenţei sale.

Astfel, se spune că Fernando a trebuit să facă faţă "avansurilor îndrăzneţe venite din partea unei slujnice uşuratice".

Cum a ieşit din încurcătură? Nu se ştie. Dar luaţi aminte la cele ce urmează.

Într-o zi, se ruga din nou înaintea altarului frumoasei catedrale, ridicat în cinstea Fecioarei Preacurate. Domneşte un întuneric blând, suavă mireasmă a florilor, linişte adâncă în faţa luminiţei din sanctuar...

Dar deodată întunericul creşte. Lumina candelei a pălit. Noapte neagră! Din toate ungherele imensului templu se aud mârâituri surde, apoi strigăte sălbatice. Fernando vrea să o ia la fugă, i iasă afară, în lumina soarelui, unde-i atât de bine să se îmbete de jocuri şi de plăceri alături de prietenii săi. Prea stă toată ziua în biserica asta întunecată şi neprietenoasă. N-are dreptul să-şi trăiască şi el tinereţea la fel ca toţi ceilalţi?

Tremură din tot trupul. Din beznă se iscă tot felul de arătări. Trebuie să se smulgă de pe lespedea rece unde stă îngenuncheat.

Dintr-o dată, din adâncul sufletului, face un singur

gest: din toate puterile apasă piatra cu degetul, trasează semnul crucii: Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt. *Şi Amin,* ceea ce înseamnă: mai presus de toate, facă-se voia Domnului!

Şi, de îndată, blânda lumină apare iar. Diavolul negru a luat-o la fugă, aşa cum ni-l înfăţişează pictura catedralei.

Astăzi, se pare, pe treptele ce urcă la altar, se mai zăreşte încă semnul crucii săpat în marmură de degetul tânărului Fernando.

O cronică povesteşte că demonul luase înfăţişarea unui câine. Alta spune că ar fi luat chipul unei evreice cu ochi de foc.

Şi, bineînţeles, cât de puternică trebuie să fi fost ispita, şi cât de mare forţa lui Fernando (căpătată prin har) de vreme ce a săpat semnul crucii în piatră! Cel puţin acesta pare a fi sensul legendei, dacă putem vorbi despre o legendă.

Iată şi un alt episod păstrat de tradiţia populară şi de o pictură pe ceramică, ce împodobeşte capela unde a fost botezat Fernando: este vorba de întâlnirea cu o tânără (după alte versiuni, cu o bâtrână). Tânăra poartă pe cap un ulcior cu apă, după obiceiul portughez. Se opreşte în faţa lui Fernando. Ulciorul cade, se sparge. Tânăra plânge. Tânărul Fernando adună cioburile, le pune unul lângă altul ş., deodată, vasul e ca şi nou.

Cine poate şti dacă nu e vorba tot despre "slujnica uşuratică ce tăcea avansuri îndrăzneţe"? Şi prin ce minune de gingăşie sau de iubire, Fernando a ştiut să-i şteargă lacrimile şi să cureţe ulciorul unui suflet?

Fernando, al cărui nume înseamnă "Cel care luptă pentru pace şi pentru blândeţe", cu preţul căror jertfe ţi-ai păstrat sufletul neîntinat! Vei deveni într-adevăr crinul mândru şi gingaş pe care-l ţii în mână, aşa cum te arată pictorii.

La Canonicii regulari

Suntem în ianuarie 1210. Fernando a trecut de 15 ani.

Ar voi să studieze mai departe, dar şi mai puternică e dorinţa unei vieţi contemplative. Chiar la vârsta asta! La

fel cu mica
Tereza de Lisieux.

Cea mai bună soluţie (îmbrăţişată cu bucurie şi de preoţii catedralei): va intra în ordinul canonicilor regulari care predau la Sfântul Vincenţiu-de-Fora.

Sfântul Vincenţiu-de-Fora se află în afara Lisabonei: *"extra urbis Ulysbonae muros*", după cum precizează un cronicar. Mănăstirea închinată sfântului Vincenţiu de Saragosa, martir la Valencia, în timpul persecuţiilor împăratului Diocleţian, şi patron di Portugaliei, a fost întemeiată de Alfons I, în timpul lungului asediu care a dus la eliberarea Lisabonei de sub stăpânifea maură. Filială a celebrei mănăstiri închinate Sfintei Cruci, de la Coimbra. Pe vremea aceea, erau numiţi canonici (*canonicus*) clericii afectaţi slujirii unei anumite biserici şi care urmau o regulă monahală. La al doilea conciliu din Lateran (1135), Papa Inocenţiu al II-lea orânduise ca aceşti clerici să urmeze regula sfântului Augustin: de aici denumirea de canonici regulari – adică adevăraţi călugări.

Trăiau în comunitate, păstrau momente de tăcere, vegheau, posteau. Liturgia orelor îi aduna pe toţi în biserică de şapte ori pe zi. Dar aceşti călugări nu erau doar contemplativi: constituţia lor stipula de asemenea că, pentru a-şi trăi mai bine viaţa contemplativă, trebuiau să se îndeletnicească cu studiul şi cu munca manuală. În sfirşit, li se amintea mereu că , înainte de toate, vocaţia lor era mântuirea sufletelor din parohiile de care erau răspunzători.

Fericit, însoţit de părinţi, Fernando bate la poarta masivă a mănăstirii. Va îmbrăca haina albă a novicilor augustinieni.

Se dedică de îndată studiului ştiinţelor sacre; mai cu seamă teologiei, "regină" a ştiinţelor, ştiinţă a tainelor celor mai adânci. "Teologia, va scrie mai târziu, cântare veşnic nouă, ale cărei dulci melodii bucură cerul şi mângâie pământul!"

Sub îndrumarea augustinienilor întreprinde imense peripluri în cele două Testamente. Memoria sa excelentă

uimeşte. Reţine totul. Fără încetare, face apropieri între texte, luminându-le reciproc. Sens literal, sens alegoric, sens mistic, după modelul sfântului Augustin, marele sfânt al vieţii lăuntrice. într-o bună zi, vorbele sale vor fi atât de adânci şi de bogate, atât de rodnice, încât cei mai învăţaţi dintre eretici, cunoscători ai tuturor subtilităţilor intelectuale, nu vor avea de ales decât fuga văzând puterea cuvântului său.

Dar nu lăsa deoparte nici ştiinţele naturii, aşa cum se predau în vremea sa, lecţii practice la câmp sau în grădină. Predicile sale cuprind o bogăţie de observaţii pitoreşti oferite din belşug de flori, păsări, animale de tot felul. Ţăranii îl vor lua uneori drept unul de-al lor.

Mănăstirea Sfântul Vincenţiu de Flora pune cea dintâi pecete pe personalitatea sa, în multe privinţe diferită de aceea a viitorului său maestru, Francisc de Assisi.

Dar "prietenii trupeşti" ai tânărului student se ţin scai de el. Sfântul Vincenţiu nu-i decât la o aruncătură de băţ de Lisabona.

în cele din urmă vor înţelege sensul hotărârii sale. Un cronicar scria: "Se lasă pătruns de râvna care-i înflăcărează inima. Atunci nu mai doreşte decât să ducă un trai şi mai aspru, în adâncă reculegere".

Inima lui arzătoare îşi însuşeşte cuvântul profetului Isaia, pe care veacul de mijloc îl traduce atât de emoţionant:

"Singurătatea naşte o tresăltare nouă. Pustiul e plin de lori de crini şi de narcise..." udate de rouă lui Dumnezeu.

Prietenii încep să se îngrijoreze, îşi înteţesc vizitele. Câv despre părinţi? Atunci, se pare, moare mama lui. în biserica Sfântul Vincenţiu se poate vedea până azi (în capela dedicată fiului) o piatră funerară purtând inscripţia latină: *Aici odihneşte mama sfintului Anton.*

Fernando suferă.

Multe veacuri mai târziu, la Lisieux, foarte tânăra Tereza (de- abia împlinise 16 ani) va intra ca novice la

Carmelite. Mama ei murise deja. Bătrânul ei tată nu s-a împotrivit nicio clipă la plecarea fiicei care-i era cea mai dragă. Cu faţa scăldată în lacrimi, a însoţit-o el însuşi până la poartă. La puţin timp după aceea, atins de o cumplită paralizie, nu-şi va putea avea fiica la căpătâi măcar pentru o clipă. Cu toate acestea va merge spre moarte binecuvântând Cerul. Astăzi ştim că agonia părintelui a crucificat-o pe Tereza zi de zi, ea care-şi iubea "bunul tătic", aşa cum îl numea, mai presus de orice altă făptură pământească!

A trecut un an. începe altul.

Fernando a pronunţat primele voturi. Cât se simte încă de slabî Inima îşi are propriile cerinţe, şi prietenii nu se dau bătuţi. Duşmanul cunoaşte punctele slabe ale firii omeneşti şi-şi joacă rolul: fără s-o ştie, împlineşte voinţa lui Dumnezeu. *Vita Prima* sau *Anonyma* relatează:

"Fernando s-a hotărât să-şi părăsească pământul natal, pentru a îndepărta toate prilejurile care încercau să-l abată de la slujirea lui Dumnezeu, şi pe care nu le putea îndepărta decât cu greu".

îşi imploră superiorul: să i se îngăduie să se retragă în taină, departe de Lisabona. Nu cere decât să fie cel din urmă.

"Numai Dumnezeu e stânca mea şi mântuirea mea, cetate întărită şi nu mă mai clatin" (Psalmul 62, 3).

"Du-mă pe stânca pe care n-o pot ajunge căci este prea înaltă pentru mine" (Psalmul 61, 2).

N-a împlinit 18 ani.

La Coimbra

Tânărul călugăr este trimis la Coimbra, la 190 km nord de Lisabona, în mănăstirea Sfinta Cruce, aparţinând tot călugărilor augustinieni.

Regiunea, mai aspră, se deosebeşte mult de cea din jurul Lisabonei. Oraşul se înalţă destul de departe de mare, pe contra- forţii Sierrei Levrao, cetate vizigotă aşezată pe locul unei fortificaţii celtice (Coimbrage). Prin apropiere curge fluviul Mondego, mai est şi un pod foarte frumos, dar deloc asemănător cu Marea de Pai. în

împrejurimi, întâlneşti la tot pasul plantaţii de măslini şi, mai la vale, pâlcuri de portocali îşi răspândesc mireasma.

La Coimbra se întâlnesc cele mai vechi amintiri legate de eliberarea Portugaliei şi de cavalerii portughezi. Aici au sosit, coborând din munţii Caliciei şi Asturiei unde se ascundeau, cei dintâi eliberatori care, ajutaţi de cavalerii francezi şi ai întregii creştinătăţi, i-au alungat pe cotropitorii mauri. La Coimbra, primise învestitura renumitul Rodríguez de Bivar, Cidul Campeador, mare senior şi şef de bandă deopotrivă. Coimbra a fost apoi oraşul preferat al bă- trânului Alfons I, care întemeiase mănăstirea Sfintei Cruci înainte de eliberarea Lisabonei şi deci înainte de a întemeia mănăstirea Sfântul Vincenţiu, de unde venea fratele Fernando. Cetatea se mândrea cu cinstea de a adăposti între zidurile ei mormântul şi rămăşiţele pământeşti ale acestui rege, întemeietor al monarhiei portugheze, precum şi rămăşiţele pământeşti ale sfântului Vincenţiu de Saragosa, ilustrul martir, patron al Portugaliei şi al Spaniei.

Mănăstirea Sfinta Cruce, minune arhitectonică, şi-a păstrat până azi chiostrul, vastă grădină interioară împrejmuită de coloane, unde arta maură şi cea creştină se îmbină spre bucuria ochilor. Dantelăria delicată contrastează cu masivitatea clădirilor şi a bisericii, ale cărei ziduri crenelate o fac să semene mai degrabă cu o citadelă. Contrast cu atât mai emoţionant cu cât, în mijlocul grădinii, în straturile de flori, printre ierburile medicinale, se deschid nenumăraţi mândri trandafiri de Mossul, primii care au fost aduşi în ţările creştine.

Mănăstirea, reşedinţă a Superiorului General al ordinului, adăpostea vreo sută de călugări, având aceleaşi îndeletniciri ca şi la Sfântul Vincenţiu de Flora, doar atât că biblioteca era aici mai bogată, iar profesorii cu mult mai învăţaţi.

Datorită acestei mănăstiri, va fi întemeiată, către sfârşitul secolului, în 1292, Universitatea care avea să devină una din cele mai renumite din acel timp.

Coimbra fiind reşedinţă a curţii regale, călugării erau

adesea martori în biserica lor, la ceremonii fastuoase.

Prea adesea chiar.

Fratele Fernando însă ocupă o poziţie neînsemnată: era portar. Deranjat fără încetare, dă informaţii vizitatorilor, îi conduce prin mănăstirea imensă. Este împiedicat să asiste la oficiile cele mai solemne, dar totuşi îşi binecuvântează funcţiile care, în orice clipă, îl pun în legătură cu fraţii săi. Tot ce intră sau iese din mănăstire trece parcă prin mâinile, prin inima lui.

învaţă să-şi continue meditaţia păstrând în priviri o lumină pentru cel ce intră sau iese, sau pe care îl conduce, cam aşa cum ni se întâmplă tuturor atunci când, în căminele noastre, copiii vin să ne tulbure în fiece clipă. Totul e har!

Asistă la oficiul divin cu "dorinţa sufletului". Cei ce au fost lipsiţi multă vreme de liturghie pot înţelege ce înseamnă această dorinţă. Când sună clopotul frumoasei biserici vestind prefacerea ostiei, fratele Fernando îngenunchează în ghereta lui sau oriunde s-ar afla. Treptat-treptat, după cum ne spun cronicarii, zidurile "cad" înaintea lui. Urmăreşte textele, cântările. *Este* în capelă. I se întâmplă uneorCSă povestească din nebăgare de seamă câte un amănunt ce nu putea fi cunoscut decât de cei care fuseseră cu adevărat prezenţi la slujbă.

într-o zi, însoţind un oaspete, tânărul frate Fernando a îngenuncheat în momentul prefacerii pe pietrele din grădină, iar oaspetele, uimit, a văzut cum zidurile groase ale bisericii fortificate se deschideau la fel de uşor ca petalele de trandafiri. Şi au putut contempla, amândoi, ostia din mâna preotului.

Noaptea târziu sau cu primii zori, veghează asemeni fecioarei înţelepte.

O veche antifonă ffanciscană i se potriveşte de minune:

"Cu *dragostea înflăcărată care-l cuprindea, din zori te căuta pe tine, Doamne,*

Izvorul nesecat!"

Poate în răstimpul îndelungilor sale ceasuri de veghe,

ca portar, a reuşit, departe de bibliotecă, lipsit de cărţi, să-şi antreneze memoria, să asimileze total puţinul pe care putea să-l citească. Totul căpăta preţ în ochii lui. Aşa după cum va recunoaşte mai târziu, studiul filosofiei şi al teologiei necesită numeroase pauze pe care le poţi avea plimbându-te (pe câmpuri, în grădină sau în curtea mănăstirilor) sau întrerupând studiul prin activitate manuală.

"Punea o deosebită râvnă, după cum relatează *Vita Prima,* în cultivarea inteligenţei şi în formarea gândirii cu ajutorul meditaţiei. Citea zi şi noapte Scriptura» după cum i-o îngăduia programul."

De aceea n-a rămas mult timp novice. în schimb, tânărul călugăr avea să rămână la mănăstirea din Coimbra timp de vreo zece ani.

Din această perioadă a început, fără îndoială, să-şi noteze observaţiile despre *" Concordanţele morale din Biblie*".

Cu extrema încântare pe care o cunoaştem astăzi noi, catolicii, atunci când constatăm în ce măsură Vechiul Testament îl prefigurează pe cel Nou, şi cum Isus vestise deja esenţialul, chiar şi în ceea ce priveşte Patima sa, tânărul călugăr descoperă noi concordanţe. îşi dă seama de importanţa lor deosebită pentru teologia dogmatică – lucru deosebit de necesar în acea epocă de erezii: ereticii, cunoscând insuficient bogăţia Revelaţiei, au adesea slăbiciunea trufaşă de a se opri asupra unui detaliu atrăgător, de a-l amplifica, astfel încât, ceea ce câştigă pe de o parte prin aprofundarea explicaţiilor, pierd, pe de alta, împiedicându-se în mulţimea contradicţiilor. Procedând astfel, sărăcesc foarte serios Adevărurile sfinte.

Dar concordanţele aflate de fratele Fernando erau importante şi pentru morala practică, pentru viaţa de zi cu zi. Tânărui călugăr se va specializa în acest domeniu şi, de aici îi va veni, într-o bună zi, puterea deosebită. în această privinţă era "franciscan cu inima", fără s-o ştie!

Albigenzii

Nu poate rămâne însă nepăsător faţă de ceea *ce* se

petrecea atunci în lume. Arareori evenimentele vor avea atâta greutate pentru istoria universală, pentru istoria, adesea nevăzută, a inimii şi a minţii.

Inocenţiu al IlI-lea, marele papă energic şi plin de credinţă, încercase (ca, mai apoi, succesorii săi) să pună capăt unui scandal insuportabil pentru creştinii din vremea aceea: după ce, în urma primei cruciade, Locurile Sfinte fuseseră smulse necredincioşilor, căzuseră din nou în mâinile turcilor, un secol mai tirziu (1187). Fernando mergea pe 9 ani când Inocenţiu al IlI-lea îndemnase creştinătatea să pornească într-o nouă cruciadă, a patra, între 1202-1204. Ruşinoasă cruciadă! Neguţătorii Veneţiei, mânaţi de interes, şi prinţul Alexie, fiu al împăratului Constantinopolului, alungat de pe tron cu câţiva ani înainte, deturnaseră pur şi simplu oastea cavalerilor, îndreptând-o către prea bogata cetate din strâmtoarea Bosforului. Excomunicarea veneţienilor de către papă, ameninţarea cruciaţilor cu excomunicarea, eforturile diplomatice, toate au fost zadarnice. A biruit ispita bogăţiei şi a puterii. Constantinopole, a doua capitală a creştinătăţii, a fost luată cu asalt, jefuită, înecată în sânge de către... cavalerii Crucii! Aceste brute şi-au împărţit apoi pământurile Imperiului. De bună seamă, de Locurile Sfinte nici n-a mai fost vorba. Inocenţiu al IlI-lea era să moară de mânie şi de durere.

Multe se schimbaseră faţ ă de vremurile eroice ale lui Godefroy de Bouillon! în plus, legăturile cu Orientul au permis o pătrundere mai accelerată către Europa a tot felul de noutăţi, uneori din cele mai rele, şi a celor mai diverse erezii. Cea mai importantă dintre ele era erezia catară, care se răspândise o dată cu primele cruciade din secolul al XH-lea şi ajunsese până în Franţa, întinzându-se mai cu seamă în sud, între Pau , Toulouse şi Bfeiers. începea să ameninţe şi Spania, regatul Aragonului şi comitatul Barcelonei.

Cinstiţii călugări de la Coimbra ştiau despre ea, în primul rând, că era un fel de maniheism, erezie care tot renăştea, sub diferite forme, şi împotriva căreia sfântul

Augustin, inspirator al regulei monastice de la Coimbra şi cel mai mare învăţător al Bisericii latine, se luptase cu atâta râvnă prin predicile şi prin amplele şi energicele sale scrieri. El însuşi, în tinereţe, fusese maniheeanl

Căci această erezie îi corupea adesea pe cei mai buni: cei care sufereau văzând triumful aparent al răului din lume şi încercau să-l explice. Or tocmai, catarii susţineau că, de fapt, nu exista doar un singur Dumnezeu, ci doi, dumnezeul Răului şi cel al Binelui, aflându-se în conflict perpetuu. Bineînţeles, la plinirea timpurilor, dumnezeul Binelui avea să biruie definitiv, dar până atunci, dumnezeul Răului era învingător în virtutea unei puteri pozitive. El crease lumea (cel puţin în cea mai mare parte). Unele secte îl identificau pe acest zeu al Răului cu Satana (Satanael), considerat ca Fiu mai mare al lui Dumnezeu. în acest conflict, sufletul omenesc, întemniţat de zeul Răului în trupul de carne, îşi pierduse orice libertate şi responsabilitate. Până la victoria dumnezeului Binelui, o singură posibilitate de salvare: practicarea unei asceze totale, asemenea îngerilor, descotorosirea de acest trup de came de origine diabolică şi care osândeşte mereu la reîncarnări succesive, cu toate suferinţele lor. Bineînţeles, Cristos, nu se putuse întrupa în această carne satanică. Răstignirea lui nu fusese decât o aparenţă, iar Isus înviat doar o arătare. Numai Duhul, desprins de lume, avea însemnătate. Cât despre Iahve, Dumnezeul Vechiului Testament, era de-ajuns să citeşti Biblia ca să-ţi dai seama că el nu era nicidecum Bunul Dumnezeu, ci dumnezeul Răului...

Când citea despre toate acestea, Fernando se înfiora în sufletul său. Cum rămânea atunci cu taina întrupării? Conform teoriilor catare, crucea, suferinţa, nu mai aveau sens răscumpărător, nu mai aveau sens deloc.

Fireşte, pesimismul zdrobitor al acestor doctrine era pe deplin justificat de evenimentele istoriei vizibile. Era vorba, după cum tânărul călugăr îşi dădea foarte bine seama, de veşnicul refugiu în angelism (erezie care ridică iarăşi capul şi începe din nou să ne ispitească pe noi,

oameni ai secolului XX, pe cei mai buni dintre noi).

Ereticii erau numiţi *ţesători* sau *oameni buni,* datorită originii lor modeste, de pelerini sau *bogomili* (de la unele secte bulgare) dar, mai ales, *catari* deoarece urmăreau puritatea absolută a îngerilor: din grecescul *catharos,* adică pur. Asemenea protestanţilor de mai târziu, respingeau orice ierarhie religioasă. Aveau, din păcate, multă dreptate să denunţe pofta de bogăţie, desfrânarea, *simonia* (de la numele vrăjitorului Simon care voia să facă negoţ cu cele sfinte) celor mai mulţi dintre slujitorii bisericii, fie şi călugări. Imensa operă reformatoare a sfântului Bernard în rânduri- le călugărilor nu fusese de durată. Nici chiar succesorii săi de la Citeaux sau de la Clairvaux nu fuseseră în stare să menţină disciplina monastică.

Mai grav era că, credincioşi numelui lor, catarii duceau o viaţă urnilă şi săracă, asemenea apostolilor ale căror scrieri le revendicau (ale lui Paul şi Ioan). Astfel, se bucurau de simpatia poporului. Noi adepţi, dornici să trăiască o viaţă de sfinţenie, îngroşeau rândurile lor. Erezia s-a răspândit foarte repede şi a prins rădăcini mai ales în regiunea Languedoc din sudul Franţei, unde clerul, care ducea asemenea marilor seniori o viaţă "de curte", era în special discreditat. Contele de Foix, vicontele de Bdziers au îmbrăţişat erezia. Pânâ şi contele de Toulouse, puternicul Raymond ai Vî-lea, se declarase protector al catarilor, ai căror reprezentanţi, îmbrăcaţi în negru şi încinşi cu o cingătoare de piele, puteau fi văzuţi pe drumuri, prin sate, ba chiar prin oraşe, unde predicau nestingheriţi.

Papa şi-a trimis legaţi, dar aceştia s-au lovit de Raymond al Vî-lea. Tot ce s-a obţinut, începând din 1204, a fost încuviinţarea *oamenilor buni* de a susţine dezbateri în contradictoriu cu catolicii. Fără alt rezultat, de altfel, decât de a dovedi, pe de o parte, priceperea ereticilor în cunoaşterea Scripturilor şi ignoranţa adversarilor lor, iar, pe de altă parte, autoritatea mor dă a catarilor.

De la o vreme, se vorbeşte însă despre un călugăr

spaniol, Dominic de Guzman, care începe să le predice ereticilor cu blân- deţe, lăsând de-o parte orice fast. Străbate ţinutul Languedoc cu picioarele goale, înveşmântat în rasă alffc, trăind din pomeni, primind noi predicatori voluntari din cei întllniţi în drumurile sale, cu singura condiţie ca aceştia să-i accepte regula de viaţă. E un adevărat sfint. Papa însuşi încurajează acest ordin religios.

Rezultatele rămân totuşi derizorii. Singurul rezultat, dar de o însemnătate capitală pentru viitor, este apariţia unuia dintre primele ordine călugăreşti cerşetoare, cel al domini ' ,oilor.

Cruciada împotriva albigenzilor

Atunci se declanşează cumplitul război numit "cruciada împotriva albigenzilor" (1208-1212). Ar fi avut loc acest război dacă un cavaler vasal al contelui Raymond al Vl-lea de Toulouse nu l-ar fi asasinat, la Saint Gilles-sur-Rhâne, pe legatul pontifical tocmai când acesta ridicase osânda excomunicării rostită de Inocenţiu al Hl-îea împotriva comitatului, cu preţul unor condiţii greu de acceptat, ce i drept?

într-un singur glas, lumea catolică îl învinuieşte pe Raymond. Pretutindeni este predicată cruciada împotriva ţinutului Languedoc şi a ereticilor. Nordul se năpusteşte asupra sudului bogat. Cruciaţii coboară pe valea Rhonului, se concentrează la Montpeilier, de unde vor pomi să asedieze oraşul Bdziers. Bdziers este cucerit; apoi întreaga populaţie este măcelărită, eretici şi buni catolici laolaltă. Unul din conducătorii cruciaţilor, pe nume Simon de Montfort, în cursul unui război interminabil purtat împotriva aşa- zişiior *faidits* (renegaţi) cucereşte rând pe rând Albi, Pamiers, alte castele; şi în sfârşit Toulouse (1215), după ce zdrobise la Muret oastea regelui Aragonului, aliat cu Raymond al Yl-iea. Pretutindeni se înalţă ruguri pe care vor pieri ereticii, ruguri care, în Spania, se vor chema, intr-o zi, *auto dafe,* act de credinţă.

Se mai poate vorbi, în această situaţie, de dragostea pentru Dumnezeu şi pentru aproapele?

Veşti despre aceste evenimente ajung şi la Coimbra şi sunt primite în mod diferit. într-adevăr, în Portugalia, la cincizeci de ani după războiul de eliberare de sub dominaţia maură, începea să se manifeste tendinţa către o viaţă uşoară şi lipsită de griji. Clerul nu ducea lipsă de nimic, mai ales la Coimbra. Până şi regele, uitând de ajutorul primit cândva din partea Romei şi bizuindu-se pe burghezia dornică de libertate, se ridica împotriva papalităţii.

Spania şi Portugalia trecuseră, ce-i drept, din nou prin clipe grele: maurii conduşi de arabii veniţi din Maroc, preluaseră din nou ofensiva. Dar fuseseră zdrobiţi în bătălia de la Las Navas da Tolosa (1212). Musulmanii nu-şi mai menţineau poziţiile decât în sudul extrem al peninsulei.

Dar o dată ce primejdia trecuse, delăsarea s-a întins peste tot, cuprinzându-i şi pe călugări. Cronicarii ne spun că Fernando suferea văzând această stare de lucruri. Va suferi până ce va afla că, în istoria nevăzută, se înfăptuia deja una din cele mai mari lucrări ale harului. Eveniment la care smeritul călugăr portughez va avea o contribuţie din cele mai însemnate.

Deocamdată însă, se vorbea de o nouă cruciadă, cea de-a cin- cea; sau a şasea dacă o punem la socoteală şi pe aceea împotriva albigenzilor. Sântemân 1219.

Fernando preot

Fernando avea aproape 25 de ani.

Un manuscris datorat unuia din superiorii lui, păstrat mult timp la mănăstirea din Coimbra şi datând, după unele mărturii, de prin 1220 sau 1222, astăzi pierdut, notează că, în vremea aceea tânărul călugăr era deja un om "într-adevăr vestit, plin de adâncă evlavie, împodobit cu mare ştiinţă, încununat cu merite slăvite".

Aceste din urmă cuvinte merită să fie reţinute. Ele se referă la trei fapte, care, în mod sigur, avuseseră deja loc, mai întemeiate decât se crede şi care se integrează în mod logic în această viaţă de om.

. într-o zi, pe când Fernando merge la infirmerie

pentru a-i vizita şi a-i ajuta pe fraţii săi bolnavi, află că unul dintre ei suferă de crize a căror violenţă sordidă îi înspăimântă pe cei din jur, şi pe care nimic nu le poate linişti.

Fernando începe să se roage şi vede printr-un fel de preştiinţă că aşa-zisul bolnav era, de fapt, posedat de diavol. Atunci îşi scoate pelerina de călugăr şi-l înveleşte pe bolnav cu ea.

La această atingere, povestesc cronicarii, nefericitul se zvârcoleşte pradă unor convulsii şi mai îngrozitoare, dovadă că Fernando ghicise adevărul. Dar deodată, omul se linişteşte şi, în timp ce pacea i se aşterne pe chip, infirmeria este zguduită ca de cutremur şi se umple de un fum rău mirositor.

Acesta este primul fapt.

Gestul tânărului călugăr însoţit de manifestări satanice precise nu ne miră peste măsură astăzi. îl putem înscrie în lunga listă de fapte supranaturale constatate fără putinţă de tăgadă în viaţa sfântului loan Bosco, de pildă, a sfântului preot din Ars, Ioan-Maria Vianney, sau a lui Padre Pio, printre alţii.

Al doilea fapt. A fost sfinţit preot către sfârşitul perioadei sale de şedere la mănăstirea din Coimbra, cu dispensă specială, după cum subliniază majoritatea cronicarilor, înainte de a fi împlinit vârsta minimă, fixată pe atunci la treizeci de ani.

"O, Doamne, Dumnezeul meu..." (Psalmul 62).

Poţi în sfârşit să ţii în mâini potirul cu vinul ospăţului, Jertfa nepătată. Ai adesea în faţa ochilor ostia pe care o adorai de departe (şi, în credinţa ta, de atât de aproape!) pe când erai portar. O poţi atinge. Şi vorbeşti în taină, spunându-i cuvintele rostite de însuşi Cristos:

"Acesta este trupul meu, acesta este sângele meu...".

Şi o frângi, aşa cum Isus frânsese pâinea nedospită: prefigurare a cumplitei jertfe ce se pregătea.

Mâinile tale îndrăznesc să înalţe această Jertfă de Iubire pentru a o arăta fraţilor tăi adunaţi în biserică. îndrăznesc s-o ofere Tatălui, Părinte şi Dumnezeu

Atotputernic.

Dar asemenea sutaşului rosteşti:

"Nu sunt vrednic să intri sub acoperământul meu" (în inima mea, în trupul meu).

Căci îndrăzneşti să mănânci Jertfa altarului, să te uneşti cu preasfântul Trup şi Sânge. Şi îndrăzneşti să oferi fraţilor tăi alte ostii, dar aceeaşi Jertfii, ca să mănânce şi ei, la rândul lor...

Eşti preot pe vecie!

Francisc de Assisi

Al treilea fapt, relatat chiar de cronica mănăstirii franciscane din Assisi.

într-o dimineaţă, pe când celebra liturghia, Fernando are o viziune. Vede, precum o stea strălucitoare, un suflet care urcă la cer purtat de un nor de o lumină orbitoare. îl recunoaşte. Este sufletul unuia dintre călugării franciscani care trăiau retraşi într-o sihăstrie din apropiere, numită Sfântul Anton de Olivares. Tulburat, tânărul preot ştie că acel om a murit şi că se bucură de suprema fericire.

Dar de ce i s-a dat lui să aibă această viziune? Ce trebuie să înţeleagă?

Cu câţiva ani în urmă (către 1218), doi din aceşti călugări. numiţi *mineriţi* sosiseră la Coimbra având asupra lor o scrisoare de recomandare din partea papei, pentru a întemeia o mănăstire; erau primii doi franciscani trimişi de Francisc în Portugalia. Se numeau Zabaria şi Gautier. Înveşmântaţi cu o rasă prăfuită şi peticită, încălţaţi cu sandale, cu picioarele umflate, cu faţa arsă de soare şi de vânt, încinşi cu o frânghie, aşa se înfăţişaseră înaintea episcopului din Coimbra; apoi înaintea regelui Alfons al II-lea şi a credincioasei regine Urraca. Faima lui Francisc de Assisi ajunsese deja până la această "margine a pământului". în 1215, la conci- Hul ecumenic de la Lateran convocat de Inoeenţiu al Ill-lea cu scopul de a reforma clerul, episcopii şi abaţii portughe:' "mseseră prilejul să-l vadă pe "Sărăcuţ", care fusese invitat şi pat ipase la mai multe şedinţe. Papa voise să laude lucrarea franciscană care o completa în chip fericit pe aceea a sfântului

Dominic.

Dar cine era Francisc?

Francisc, pentru că tatăl său, Pietro Bemadone, neguţător bogat din Assisi, iubea Franţa unde afacerile îl chemau adesea. în Franţa, mai precis în Picardia, Bemardone o cunoscuse pe ioana, care avea să-i fie soţie, şi mamă a sfântului Francisc (Fernando era şi el de origine franceză prin tatăl său). La venirea pe lume a primului său născut, Pietro Bemardone ţinuse morţiş la acest nume.

în casa părintească, Francisc învăţase franceza şi italiana. După studii urmate cu bune rezultate, se străduia să se îmbogăţească şi el de pe urma negoţului cu postavuri. Dar mai presus de orice îi plăcea să se distreze, să devină regele tineretului neastâmpărat din oraşul său, după cum am văzut.

într-o bună zi, intră în prăvălie un cerşetor şi-i cere pomană în numele lui Cristos. Francisc îl goneşte fără să stea mult pe gânduri. Din ziua aceea, nu va mai avea odihnă până nu-l va afla pe sărman.

Atunci, un om sărac cu duhul, "prostănacul" oraşului, merge pe străzi înaintea lui, îi aşterne haina sub picioare şi strigă: "Pace şi Eine!" Francisc nu înţelegea. (După convertirea lui glasul acesta nu s-a mai făcut auzit.)

: Apoi a venit războiul: Assisi, la fel ca şi alte cetăţi italiene, se răzvrătise împotriva seniorului său asupritor, un conte german, vasal al împăratului. Assisi a fost biruită, iar Francisc luat prizonier, în închisoare, a fost cuprins de o bucurie ciudată pe care a împărtăşit-o tovarăşilor săi de suferinţă. După ce a fost grav bolnava plecat pentru a deveni cavaler. Dar în visele sale auzea tot mai adesea glasuri care-l întrebau: "De ce oare îl părăseşti pe stăpân pentru slugă?" Francisc a recunoscut chemarea lui Cristos şi s-a întors la Assisi, spre bucuria prietenilor. Au urmat apoi ospeţe. Dar el nu mai era acelaşi.

A urmat apoi întâlnirea cu leprosul. Came vie din cap până în picioare. îngrozitor la vedere. Francisc nu-şi poate stăpâni repulsia... Şi totuşi, descalecă, îi dă un galben cerşetorului şi-i sărută mâinile. Şi iată că, la rândul lui,

cerşetorul îl sărută şi el. Din nou, o uriaşă bucurie îi umple fiinţa.

Altădată, în timp ce se ruga în faţa crucifixului din bisericuţa San Damiano (azi, Sfânta Clara de Assisi), a auzit cum Răstignitul îi spune blând: "Francisc, Casa mea stă să se prăbuşească, nu vezi? Du-te şi reclădeşte-o!" Lui Francisc nici nu-i trece prin minte că nu era vorba despre bisericuţa San Damiano, ci despre Biserica orânduită de Cristos pentru întreaga lume, Biserica cea mare care se prăbuşea...

Dar din tot ce povesteau fraţii de la Sfântul Anton de Glivares, lui Fernando îi plăcea cel mai mult continuarea:

întors acasă, Francisc ia un balot de stofă scumpă, o vinde şi-i dă banii parohului de la San Damiano, ca să repare bisericuţa. Dar când bătrânul Bemardone află ultima năstruşnicie a lui Francisc, se înfurie cumplit. Mai ales văzându-şi fiul slăbit de privaţiunile pe care şi le impune drept pocăinţă, în zdrenţe, ajuns de râsul lumii, îl închide.

însă Francisc reuşeşte să scape şi se ascunde. Lui Pietro Bernardone nu-i mai rămâne decât un mijloc pentru a-l constrânge: să-l cheme la judecată în faţa singurei autorităţi de care părea să asculte: episcopul cetăţii. Şi iată-I în curând în sala din palatul episcopal, înaintea episcopului. Pietro Bernardone este enervat, de fapt chiar disperat în adâncul sufletului. De ce Francisc al lui nu vrea să fie bogat? Primind bogăţia împreună cu puterea ce izvorăşte din ea, lumea întreagă i-ar sta la picioare!

Episcopul îl somează pe Francisc să înapoieze banii obţinuţi din vânzarea stofei:

"Nu doar banii, strigă Francisc râzând în hohote, dar chiar şi hainele! Din acest moment nu mai vreau să spun: tatăl meu, Pietro Bernardone, ci: Tatăl nostru din ceruri!"

Şi, cât ai clipi din ochi, se dezbracă, îi dă totul episcopului şi rămâne gol. Gol-goluţ.

Atunci, cu blândeţe, episcopul îşi scoate mantia bogată şi, cu un gest demn de veacul de mijloc, îl acoperă pe noul *sărăcuţ.*

în lunile următoare, Francisc va ridica bisericuţa piatră cu piatră, fără niciun ban. Cerşeşte pietre pentru construcţie. O descoperă pe sfânta, strălucitoarea, bogată Doamnă Sărăcie. în felul lui, răspunde la chemarea adresată de Cristos tânărului bogat: *"Dacă vrei să fii desăvârşit, du-te şi vinde tot ce ai şi împarte la săraci. Şi vei avea o comoară în cer"* **(Matei 19, 21).** încep să i se alăture şi alţii.

într-o zi, în 1209, îl auzise pe preot citind la liturghie următoarele cuvinte:

"Să nu luaţi cu voi nici aur, nici argint, nici desagă, nici încălţăminte, nici toiag, nici două haine..." **(Matei 10, 9-10).**

Altă dată citise el însuşi în Sfânta Carte:

"Cel ce vrea să mă urmeze să se lepede de sine" **(Matei 16, 24).** Atunci Francisc a strigat:

"Fraţilor, asta să fie de-acum înainte regula noastră şi a celor ce vor să ni se alăture!"

Noii călugări se vor chema *Fraţi minoriţi,* ca să arate limpede că, în totul, voiau să Fie consideraţi *inferiori.*

Săracii şi bogaţii veneau la ei. Veneau până şi ereticii!

Piatră cu piatră, Biserica avea să devină din nou Biserica lui Dumnezeu?...

Fraţii minoriţi la Coimbra

Regina Urraca le dăruieşte fraţilor minoriţi nişte dealuri plantate cu măslini, unde să-şi aşeze mănăstirea. Sihăstria primise numele marelui pustnic al deşertului, sfântul Anton: *Sftntul Anton de Olivaris.*

Dar fraţii refuzaseră cu încăpăţânare să li se construiască o casă. Urmând pilda fratelui Francisc, ridicaseră cât ai bate din palme nişte colibe înguste din ramuri împletite, ramuri de măslin, şi din pământ bătătorit: ca acelea pe care ni le făceam în copilărie sau chiar şi azi, când mergem în vacanţă. Tehnica e uşoară şi lucrul merge, mai ales când e vorba de ramuri mlădioase de măslin, cu frunzişul rezistent, indestructibil, lucios, pe care ploaia alunecă fără să-l poată pătrunde.

Fraţii dormeau pe rogojini. Mâncau şi şedeau pe jos. "Incinta" mănăstirii era formată dintr-un gard viu. Conform regulii lor, nu puteau trăi decât din pomana pe care o cerşeau în fiecare zi. Şi într-adevăr vorbeau despre Doamna Sărăcie ca despre o sfântă.

Veneau adesea la Coimbra. Predicau atât în biserici cât şi afară, în pieţe. Vorbeau despre Dumnezeu cu cuvinte simple, pe înţelesul celor mai neştiutori, celor mai smeriţi. Şi cântau mereu.

îşi câştigaseră repede simpatia locuitorilor. Nu peste mult timp, numărul fraţilor minoriţi de la sihăstria Sfântul Anton a sporit. Băteau adesea la poarta mănăstirii Sfânta Cruce şi nu mică era bucuria lui Fernando când, fiind de serviciu la poartă, îi putea întâmpina chiar el. Cuvintele lui Francisc: "Pace şi Bine", pe care le rosteau ori de câte ori întâlneau pe cineva, păreau să poarte lumină! Rostindu-le, le împlineau. Erau tocmai cuvintele pe care

Fernando le aşteptase dintotdeauna, cuvinte ce alcătuiau sensul numelui său: *"Cel ce luptă pentru Pace!"*

Dar Pacea, Binele, erau oare ale lui? Avea acea simplitate, "spiritul de copilărie"? Nu, bucuria lui e departe de a fi desăvâr- şită. Ştie, simte cât de trufaşă poate deveni ştiinţa dacă nu există dragoste. Dragostea totală care, pentru a fi primită, cere renunţare totală. Or tocmai, Fernando nu era cumva în primejdie să devină un soi de bibliotecă uriaşă, plină de cărţi şi de praf, sau, cum am ¿mne astăzi, un "intelectual îngrozitor"? "Iubirea nu e iubită", repetau fraţii mineriţi. Ceea ce credem a fi Iubire, nu e încă Iubirea propriu-zisă.

Spre toamnă, sosesc pe jos, din Italia, cinci noi fraţi nfnoriţi. Preoţii Berardo, Pietro şi Oton, precum şi doi fraţi laici. Au primit o misiune specială din partea papei şi din partea lui Francisc.

în 1213, la 4 ani după întemeierea Ordinului, Francisc voise să meargă în Africa. Era chinuit de gândul că acolo se aflau "necredincioşi", ale căror suflete "vor sta în umbra morţii". Ştia în adâncul inimii că Islamul nu avea să fie convertit cu sabia, ci prin sfinţenie. Voise să meargă

el însuşi în Africa. Se îmbarcase chiar, împreună cu câţiva fraţi, îndreptându-se către Ancona. Dar, de- abia porniseră, că o furtună azvârlise corabia pe coasta dalmată.

Francisc nu renunţase însă niciodată la acest proiect. Astfel îi trimisese pe aceşti cinci fraţi dându-le misiunea de a evangheliza Marocul, trecând mai întâi prin Portugalia, care se întindea departe către sud şi care devenise attt de puternic înseât însuşi fratele regelui, Pedro, era (deşi în urma unor neînţelegeri familiale) generalisimul armatelor Sultanului. Pe lângă toate acestea, Marocul, liber încă de tirania turcească, dar conştient că ar putea avea nevoie de ajutorul creştinilor, se arăta mai tolerant.

Noua cruciadă (1219-1221), având drept ţinţă Egiptul, pentru a opii înaintarea turcilor, era formată doar din unguri şi nemţi.

Fraţii minoriţi ar fi putut avea ceva şanse de reuşită?

Astfel, plini de credinţă şi de speranţă, s-au îndreptat spre sud.

Urmau să meargă mai întâi la Sevilla, capitala regilor mauri, unde aveau să fie întâmpinaţi de prieteni. La Coimbra, mulţi au încercat să-i oprească din drum, stăruind asupra primejdiilor ce-i ameninţau dacă se opreau să predice în public. Dar ei răspundeau invariabil cu cuvintele lui Cristos:

”Nu este iubire mai mare decât să-ţi dai viaţa pentru cel iubit” **(Ioan 15, 13),** sau:

”Dacă bobul de grâu căzut în pământ nu moare, rămâne singur. Dar dacă moare, aduce mult rod” **(Ioan 12, 24).**

Fernando nu-şi putea lua gândul de la misionarii înveşmântaţi în rasă de postav aspră: "Da, au dreptate, îşi spunea, Iubirea nu este iubită!” Iar el, Fernando, se afla aici, la Coimbra în deplină siguranţă. Nu risca nimic, dar absolut nimic! Nu ducea lipsă de nimic. în jurul lui, putea vedea luxul mănăstirii copleşite cu daruri din partea regelui. Mobile bogate, fresce, vitralii splendide, cărţi rare. Iar în curtea mănăstirii, flori împodobite ca în rai. în timp ce lumea se zbătea în mizerie. Mizerie spirituală

deopotrivă.

Mai era şi alt motiv, pe care nici nu voia să şi-l mărturisească: sub conducerea noului superior, părintele Ioan, mănăstirea nu mai prea respecta Regula şi nici chiar morala. Treptat-treptat, încurajat de altfel de puterea regală, părintele Ioan încerca să se sustragă ascultării datorate conducătorului Bisericii. Se spunea chiar Că mănăstirea era ameninţată cu excomunicarea!

Fernando era foarte tulburat. Nu mai îndrăznea nici măcar să arunce o privire trandafirilor pe care îi iubea şi care luaseră locul crinilor candizi.

Portretul fizic şi moral

Sfântul Anton de Padova a fost, după moartea sa (13 iunie 1231), cinstit de poporul creştin şi chiar necreştin şi venerat deopotrivă de papi şi de episcopi. Totodată, teologi şi istorici au încercat să-i reconstituie imaginea, slujindu-se de documentele istorice şi cercetându-i scrierile.

O muncă foarte minuţioasă a fost întreprinsă în acest sens, cu ocazia ultimei ediţii a *predicilor* sale, în 1979, şi a recunoaşterii canonice a rămăşiţelor sale pământeşti de la Padova, în 1981. În urma tuturor acestor cercetări, a rezultat următorul portret fizic şi moral:

***Din punct de vedere fizic:* sfântul Anton măsura 1,70 m, înălţime peste medie în epoca respectivă; avea capul prelung, părul negru, faţa rotundă, ochii mari şi adânci, nasul acvilin, bărbia proeminentă, dantura perfectă; avea o voce puternică, fără îndoială, mâini cu degetele lungi şi subţiri. Avea picioare solide, de om învăţat să meargă mult pe jos; genunchii purtau urma orelor îndelungi de rugăciune.**

***Din punct de vedere moral*, ştia să îmbine seriozitatea cu blândeţea; cuvintele lui erau întotdeauna adânci, concrete, adaptate oricărui public. Era învăţat ca puţini alţii în vremea lui, dar era lipsit de orice asprime şi afectare. Se îmbrăca**

sărăcăcios; delicateţea şi politeţea sa îl făceau simpatic. într-un cuvânt, era un om cultivat, plin de Dumnezeu, cu trăsături nobile şi privirea adâncă.

Partea **a doua**

ANTON

Primii martiri franciscani

Au mai trecut câteva luni. Şi deodată, ştirea îngrozitoare: cei cinci fraţi minoriţi au murit ca martiri în Maroc. Trupurile lor vor fi aduse în Portugalia, la Coimbra.

Ce se întâmplase? Fraţii lui Francisc nu-şi pierduseră vremea. De-abia ajunşi la Sevilla, au început să predice, şi încă într-o moschee! Vorbiseră, bineînţeles, despre Cristos ca despre un mare prooroc. Adevăr cunoscut şi recunoscut de mauri. .O cunoşteau şi pe Maria şi aveau un adânc respect pentru Locurile Sfinte. Dar de îndată ce călugării l-au numit pe Cristos singurul Fiu al lui Dumnezeu care, mai mult, a murit răstignit pe cruce din dragoste pentru noi, au fost alungaţi ca smintiţi.

Atunci s-au înfăţişat înaintea emirului, afirmând că erau trimişi de Regele regilor. Emirul s-a descotorosit repede de ei, expediin- du-i în Maroc, unde de altfel voiau să meargă din pricina Infante- lui Don Pedro. în Maroc, l-au întâlnit pe fratele regelui Alfons care, într-adevăr, datorită vitejiei, izbutise să câştige încrederea califului Abu-Iacob (Abu-Jaqub), comandant şef al armatelor.

Infantele le recomandă prudenţa. La rândul lui, şi Francisc insistase asupra acestui aspect: "Iată că vă trimit ca pe nişte oi în mijlocul lupilor, fiţi aşadari şireţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii..." (spiritul franciscan era însă mai aproape de porumbei).

La început mai înţelepţi, fraţii au început să înveţe limba, să afle mai multe despre Islam: Dar într-o bună zi, la Marrakech, capitala şi oraşul sfânt, fratele Berardo nu s-a mai putut abţine. Urcat pe o căruţă, începe să predice. Se prezintă, el şi tovarăşii săi, ca ucenici ai Aceluia pe care însuşi Mahomed îl consideră a fi urmaşul lui Abraham şi al lui îacob, fiul Fecioarei curate: J£su ibn Maryam... Nimic rău până

aici.

Din păcate, intervine poliţia. Sunt obligaţi să se întoarcă în Portugalia. Don Pedro le dă o escortă care să-i însoţească până la Ceuta. Dar în loc să se îmbarce, înşală vigilenţa paznicilor şi fug. Curând li se dă de urmă: don Pedro îi angajase drept capelani pentru cei câţiva ostaşi creştini care slujeau în armatele maure. Se spune că, în timpul unei expediţii militare, nemaiavând strop de apă, astfel încât animalele de povară mureau, fratele Berardo făcuse să ţâşnească în pustiu, cu ajutorul unui ţăruş, un izvor de apă curată. De atunci chiar şi musulmanii îl venerau ca pe un om sfânt.

Atunci, prinzând curaj, fraţii minoriţi se hotărăsc să se înfăţişeze înaintea lui Jaqub însuşi. Sunt lesne de imaginat consecinţele politice ce ar fi decurs din convertirea califului, şef religios al întregului Maroc.

Cu douăzeci de ani înainte, faptul n-ar fi fost cu neputinţă: măreţia secolului al Xil-lea magrebian se datorează îmbinării armonioase dintre filosofia raţionalistă (descoperită cu încântare şi de evul mediu) şi *sufismid mistic>* atât de apropiat de misticismul marilor noştri sfinţi. Dar atunci, în Maroc, sufismul începuse din nou să fie persecutat deoarece, prea adesea, degenera în ascetism superstiţios sau în intrigi pentru putere. Pe de altă parte, Jaqub îi surghiunea bucuros pe pustnicii musulmani consideraţi a fi, dimpotrivă, prea puri şi prea puţin devotaţi planurilor sale politice.

în faţa califului, Berardo vorbeşte cu o elocinţă uimitoare. Oare amândouă religiile nu cred în aceeaşi Carte, în aceeaşi istorie sfântă ce purcede de la Abraham şi de la Iacob? îi aminteşte Califului de vestiţii săi strămoşi, de acela de la care îşi trage numele: patriarhul Iacob. Tulburat, mâniat, Jaqub îl arestează, porunceşte să fie osândit la moarte împreună cu ceilalţi fraţi ai săi. Apoi îi iartă.

După câteva săptămâni, gândind că le-a venit mintea la cap, a dat ordin să fie aduşi înaintea lui. Au început să-i predice din nou. De data asta, Califul îşi pierde răbdarea. Porunceşte să fie biciuiţi şi torturaţi în diferite feluri o noapte întreagă. A doua zi de dimineaţă, sunt îmbiaţi cu bani şi femei. Dar nu vor să-şi lepede credinţa. Atunci sunt târâţi pe străzi, apoi decapitaţi iar trupurile lor sunt aruncate mulţimii.

Era în ianuarie 1220. Don Pedro a izbutit să adune câteva din rămăşiţele lor pământeşti. Le-a aşezat în două racle de argint şi le-a trimis în Portugalia, unde au fost întâmpinate de rege, de regină, de întreaga curte, de cler şi de o mare mulţime. Regele a poruncit ca raclele să fie aşezate în mănăstirea Sfânta Cruce de la Coimbra.

Auzind vestea martiriului fiilor săi, Francisc de Assisi a rostit aceste cuvinte celebre:

"În sfârşit, acum pot spune fără să-mi fie teamă că greşesc: am cinci fraţi minoriţi adevăraţi."

Şi întorcându-se către Portugalia, a binecuvântat acest pământ.

Primii martiri franciscani. Francisc voia să spună şi că, în viaţa spirituală de pe pământ, martiriul, dăruirea totală a trupului şi a sângelui jertfite lui Isus, este într-adev&r consacrarea supremă, cea mai evidentă.

Parcă aud obiecţia: la ce bun astfel de martiri? Jertfiţi într-o ţară străină, de nepătruns, după cât se crede!

De fapt, mai curând sau mai târziu, vor fi s&mânţă roditoare chiar pentru pământul cel mai neprielnic, spre folosul întregii Biserici. Aşa cum a fost la începuturile creştinismului. Aşa cum a fost sămânţa martirilor în Asia, în Africa...

în fiecare zi, Fernando se roagă înaintea raclelor.

Prin ele Dumnezeu îi vorbeşte lui Fernando stăruitor. Va deveni Anton. Va fi iubit în lumea întreagă, chiar şi în ţă'ile Islamului.

în sihăstria de la Olivares

Fernando ştie că trebuie să părăsească oraşul liniştit,

ce poate deveni însă otrăvitor pentru el. Nu-i râmâne decât o cale: să-i urmeze pe fraţii înveşmântaţi în rase cenuşii. Mântuirea se află la câţiva paşi, în mica sihăstrie Sfântul Anton de la Olivares, aşezată pe coasta muntelui. Dar nu-şi poate lua gândul de la pământul Africii, vestit odinioară prin bisericile sale credincioase, prin fecioarele, învăţătorii şi atâţia martiri ai săi! Pământ căruia îi aparţine şi marele sfânt patron al Ordinului său: sfântul Augustin.

îşi spunea poate şi că minoriţii italieni nu-i cunoşteau îndeajuns pe mauri, nu le ştiau obiceiurile, credinţele pentru a avea şanse reale de a-i converti. Fraţi portughezi sau spanioli n-ar putea reuşi mai lesne? în Portugalia, se înţelege, credincioşii Islamului erau bine cunoscuţi.

Fernando mai ştia însă că Mahomed nu cunoscuse decât faţa eretică a creştinismului şi îi numea pe creştini "necredincioşi''; ştia şi că Islamul dovedea adesea un spirit absolutist care nu acceptă niciun fel de dialog.

Oricum, martirii italieni din Maroc nu trebuiau să fie singurii. Nu-i venise şi lui rândul să preia ştafeta? Să primească cununa martirilor: *"Nu e mai mare dragoste..." (lom* 15, 13).

Nu era însă trufie în aceste gânduri?

Fernando îşi deschide inima în faţa părintelui superior al sihăstriei din Olivares.

Cu câtă bucurie este întâmpinaf! Mai ales când mărturiseşte că ar dori să plece cât mai curând în misiunea din Africa, ătât de dragă lui Francisc de Assisi.

Nu-i mai rămâne micului călugăr portughez decât să obţină încuviinţarea superiorului său de la mănăstirea augustinienilor. Niţi o problemă. Deşi confraţii săi se gândiseră să-i încredinţeze o funcţie în care s-ar fi putut evidenţia sporind totodată faima mănăstirii. Un drum uşor şi neted, numai să fi vrut Fernando!

Dar viitorul frate minorit este neclintit în hotărârea sa. în plus, părinţii înţeleg că el "nu e făcut pentru ei". Devine chiar un martor stânjenitor, deşi de o discreţie desăvârşită. Unul dintre călugări, nu grozav de credincios, îi spune în batjocură, la plecare:

"Du-te, du-te, o să devii un sfânt, fără doar şi poate!”

La care Fernando răspunde smerit, dar nu fără umor (pentru că ştie că nimeni nu poate deveni sfânt fără harul lui Dumnezeu):

"Când vei auzi că eu voi fi sfânt, îl vei lăuda pe Domnul!"

Lucru curios, toţi autorii afirmă că a îmbrăcat haina francisca- nă chiar înainte de a părăsi mănăstirea Sfânta Cruce. Doi fraţi mi- noriţi îi aduseseră rasa cenuşie cu glugă ascuţită, frânghia care-i slujea drept cingătoare.

Şi-a scos tunica albă şi pelerina neagră a canonicilor sfântului Augustin.

"A urcat" încălţat numai cu sandale la sihăstria Sfântul Anton de Olivares.

Suntem la începutul toamnei, în 1220. Primul lucru pe care îl face de cum pătrunde în sihăstria sărăcăcioasă, pentru a deveni mai uşor un om nou, conform regulei franciscane, este să-şi schimbe numele. Nu se osteneşte prea mult să caute. Fernando îşi va lua numele sfântului patron al sihăstriei: pustnicul deşertului, sfântul renunţării totale, al luptelor împotriva diavolului şi a părţii rele din sine însuşi. Se leapădă de numele său germanic deoarece a câştigat bătălia hotărâtoare care-l poate conduce de acum înainte către pacea supremă a Iubirii.

Dar numele de *Anton,* purtat şi el odinioară de mulţi italieni de vază (de altfel se pare că ar fi de origine etruscă) însemna probabil: "cel tunător". Dacă fratele Anton a cunoscut cumva acest amănunt, va fi tras vreo concluzie despre soarta sa?

Olivares! Dealul acoperit cu măslini plantaţi pe povârnişul muntos, se întindea pe atunci într-o singurătate cu mult mai sălbatică decât în zilele noastre. Singurele "construcţii" erau cabanele sărăcăcioase şi gardul viu care alcătuiau incinta.

Cât de bine va şti să vorbească Anton despre măslini în predicile sale! Măslinul îi aminteşte, fireşte, creanga adusă în cioc de porumbelul întors pe Arca plutitoare după uriaşul potop: semn al Păcii, al Legământului celui nou, al

păcatului iertat, al Harului.

Măslinul, copacul cel mai răspândit în Palestina, la îndemâna ceilor mai sărmani. De aceea au fost atâtea ramuri de măslin la intrarea în slavă în Ierusalim a lui Cristos-Mesia, călare pe măgăriţă, cu câteva zile înainte de Patima sa.

Cristos a intrat în agonie pe muntele măslinilor, acolo a asudat sânge în timp ce ucenicii lui dormeau, a primit sărutul lui Iuda, a fost prins şi legat ca un hoţ.

Măslinul, copacul ce nu-şi pierde frunza. începutul ungerii spirituale, simbolul sfinţeniei creştine.

Coliba iui Anton (în locul ei se ridică astăzi o capelă înconjurată de mănăstirea actuală) era orientată către vale, adică spre Coimbra. Dincolo de amfiteatrul munţilor, putea ghici prezenţa oceanului nemărginit, numit "Atlantic".

Măslinii îi ascund bine pe toţi, vieţi ascunse de aspra lor blândeţe. "Pace şi Bine!"

Să ni-l închipuim totuşi pe Anton printre aceşti oameni cu alese virtuţi, neînfricaţi în posturi, obişnuiţi să doarmă pe pământul tare, lipsiţi de orice urmă de confort. Şi să ne amintim de viaţa tihnită lăsată în urmă de tânărul canonic regular. îndură fără să crâcnească primele friguri ale toamnei, apoi ale iernii. îşi îndeplineşte cu râvnă îndatoririle de novice.

Dă dovadă de atâta curaj, chiar în ochii acestor oameni obişnuiţi cu greutăţile, încât în curând i se îngăduie să plece. O porneşte la drum împreună cu însoţitorul ce i-a fost hărăzit. Acest frate al său se numea Filippino (sau Filippo) şi dorea şi el să-şi îndeplinească misiunea chiar cu preţul vieţii (va muri la Siena în faimă de sfinţenie).

însufleţiţi amândoi de o dorinţă arzătoare, străbat drumurile cântând!

Umorul lui Dumnezeu

Călătorie lipsită de peripeţii, pe uscat, şi curând apoi, pe mare. Timp foarte fnlmos, marea ca oglinda. Corabia zboară cu pânzele umflate de un vânt cum nu se poate mai

prielnic. Au ajuns cât ai clipi din ochi. Ca şi cum graba ta, Anton, ar fi poruncit până şi vântului:

"*Să-ţi dăruieşti tot sângele acestui Dumnezeu nespus de mare care, pentru noi, şi-a vărsat tot sângele său".*

Cei doi minori ţi păşesc pe pământul Africii, pământ auât de drag martirilor. Află de îndată că, după ce a poruncit supliciul misionarilor, Jaqub a fost lovit de hemiplegie. În acelaşi timp, o secetă cumplită s-a abătut asupra întregului ţinut. Doar izvorul pe care martirul Berardo îl făcuse să ţâşnească curge la fel de limpede, la fel de îmbelşugat ca în prima clipă. Califul, convins de puterea Dumnezeului creştinilor, va fi mai îngăduitor de acum înainte cu trimişii săi, oricât de ciudate le-ar fi cuvintele. Ciudate? Şi totuşi nu-şi putea lua gândul de la ele.

Pentru cei doi fraţi, totul mergea de minune. Dar iată că intervine umorul lui Dumnezeu.

îndată după debarcare, Anton simte o sfârşeală ciudată şi este scuturat de friguri.

"Nu-i nimic, o să-ţi treacă", îi tot spune Filippo care-i stă alături şi-l îngrijeşte.

Dar nu-i trece. Ţintuit la pat, fratele Anton se istoveşte în inactivitate. Zilele, săptămânile, de-abia se târăsc.

Şi atunci, aşa cum se întâmplă adesea, boala îi prilejuieşte un examen de conştiinţă.

Ce săvârşise pentru Dumnezeu până la vârsta de 25 de ani? îşi aminteşte cuvintele fratelui său de la mănăstirea Sfânta Cruce: "Du-te, du-te, tu ai să fii un sfânt!" Sub numele de Anton, păcătui- se grav prin trufie. Tinereţe trufaşă care vrea să-i impună căile sale Dumnezeului nespus de mare! El, Anton-Fernando, nu era făcut, fără îndoială, decât pentru studiul în bibliotecă, pentru învăţ ământ!

Orice obstacol care se aşează brutal de-a curmezişul unui destin dezvăluie misterul divin. Cu puţină experienţă, ajungi să recunoşti acest mister după un oarecare umor, umorul lui Dumnezeu. Dumnezeu se slujeşte de tot, de

şovăielile libertăţii umane de preferinţă, sau chiar de lucrarea Diavolului – Satana, ale cărui nume înseamnă tocmai: "Cel ce se pune de-a curmezişul"! De-a curmezişul lui Dumnezeu, dar pentru a stimula libertatea umană. Pentru a arăta şi mai limpede că Dumnezeu nu abuzează de atotputernicia sa, că respectă cu adevărat omul autentic. Acesta este străvechiul pact al lui Dumnezeu, recunoscut de Iov.

Francisc de Assisi cunoscuse şi el în tinereţe acest pact, asemenea tuturor acelora ce înaintează în viaţa spirituală. E de ajuns să ni-l amintim pe Francisc visând la aventuri strălucitoare, apoi aruncat în închisoare, căzând bolnav de moarte. După convertire, şi el a vrut să ducă vestea cea bună necredincioşilor. Şi furtuna l-a aruncat pe coasta dalmată!

însă Anton, ţintuit la pat, încă nu ştie că sfântul din Assisi, profitând de cruciada pornită cu un an în urmă, s-a îmbarcat din nou împreună cu nu mai puţin de treisprezece fraţi minoriţi. Dar, de-abia sosiţi, constată cu mare tristeţe că în armată domneşte o destrăbălare de nedescris. Şi ca şi cum asta n-ar fi de ajuns, sunt martori ai unei severe înfrângeri a aşa-zisei "cruciade"!

Atunci Francisc ceruse cardinalilor legaţi ce însoţeau cruciada, îngăduinţa de a merge la sultanul turc şi de a-i vesti cuvântul lui Dumnezeu.

Lucru uimitor, strigând din toate puterile "Sultan! Sultan!" franciscanii noştri izbutesc să străbată liniile turceşti. Hainele lor sărăcăcioase îi apără. Şi iată-i înaintea Sultanului Malek-el-Kamel, care-i primeşte ca pe adevăraţi prieteni. Au ştiut ce cuvinte să spună, cum să-i înmoaie inima marelui conducător. în decursul istoriei, Islamul (chiar şi turcii) va dovedi întotdeauna o adevărată veneraţie pentru franciscani, care nu va înceta să sporească, după cum vom vedea. Lucru de care Anton nu va fi nici el străin.

Totuşi, turcul refuză să se convertească. Argumentele cele mai solide, lacrimi, rugăminţi, totul a fost zadarnic. Le-a îngăduit însă un fel de miracol, omagiu nepreţuit din

partea unui astfel de om, în plin război sfânt de ambele părţi: le-a acordat permise de liberă trecere pentru Locurile Sfinte! E lesne de închipuit cu câtă bucurie s-au grăbit fraţii minoriţi să meargă să se închine la Locurile

Sfinte, înălţând cea mai fierbinte rugă...

La înapoiere, Francisc va afla că trebuie să se întoarcă neîntâr- ziat la Assisi deoarece grave falsificări ale Regulii, dezbinarea ameninţă întreg Ordinul.

A trebuit să se îmbarce în grabă. De cum a pus piciorul pe pământul italian, cu trupul bolnav, istovit, avea să înfrunte cele mai grele încercări.

Puterea lui Dumnezeu

La fel, aproape în acelaşi timp, Anton şi Filippo se îmbarcă din nou! De la Ceuta, către Portugalia.

Pornesc să cânte imnuri. Iar mateloţii cântă împreună cu ei.

Deja se zăresc coastele Spaniei. Anton se simte cu mult mai bine. Totuşi, este aproape disperat; se pregăteşte să le mărturisească smerit fraţilor rămaşi la Olivares eşecul şi trufia sa.

Deodată, vântul se schimbă iar marea prinde să se agite.

Vântul urlă, se dezlănţuie o furtună înfiorătoare.

Iar la căderea nopţii e şi mai rău.

Corabia uşoară încearcă să se strecoare printre valuri. În orice clipă ai zice că marea stă s-o înghită. Pânzele se rup. Un catarg se sfărâmă. Talazuri tot mai puternice izbesc vasul.

Atunci căpitanul înţelege că orice împotrivire este zadarnică. Procedează aşa cum ar proceda orice căpitan de vas în această situaţie: se lasă purtat în voia vântului.

Corabia saltă, ca mânată de-o altă voinţă.

încotro se îndreaptă? Două zile şi două nopţi aleargă pe mare.

Fratele Anton şi fratele Filippo se zvârcolesc pradă răului de mare. De-abia mai pot să se roage.

într-o dimineaţă, soarele străpunge norii.

"Pământ la babord!" Dar ce pământ?

O nouă rafală de vânt azvârle corabia pe ţărm.

Sunt în Sicilia. Strâmtoarea Mesinei. La doi paşi de peninsula italică!

Cum de corabia uşoară a putut străbate 2000 de km? Fiindcă a fost nevoie de 2000 de km în linie dreaptă pentru a-l conduce pe Fernando-Anton, ca purtat în zbor, către acest pământ străvechi unde acum avea să i se împlinească destinul. Da, furtuna aceasta era cu adevărat un gest demn de Atotputernicia lui Dumnezeu. Gest larg, foarte larg!

Şi Atotputernicia îi dăruieşte de îndată lui Anton ceea ce-şi dorea cel mai fierbinte: să devină un necunoscut, să nu mai depindă decât de Dumnezeu. Şi cere tovarăşului său să-i păstreze taina, să nu sufle o vorbă despre studiile sale, despre statutul său de franciscan intelectual, despre trecutul său dinainte de sihăstria Sfântul Anton de Olivares. Să plece de la zero. Să fie un zero. Va scrie mai târziu:

"Bucurie a încercării: mierea – aşa după cum citim în Deute- ronom (32, 13): *Domnul i-a hrănit cu miere din stâncă.* Stânca înseamnă vitregia soartei... A sorbi miere din stâncă înseamnă a primi cu inimă senină vitregia soartei."

Corabia eşuase nu departe de Taormina, străveche reşedinţă episcopală, în provincia Messina.

Se crede că Anton şi Filippo au rămas două luni pe insulă. Se mai spune că ar fi întemeiat nu mai puţin de patru mănăstiri, ceea ce nu prea e verosimil: mănăstirile au fost întemeiate fără îndoială mai târziu, în amintirea şederii lui Anton pe aceste meleaguri. Puteţi vedea la Taormina chiparoşi pe care i-ar fi plantat chiar Anton cu mâna lui, arbori altoiţi de el, ale căror fructe sunt leacuri pentru multe boli. La Messina veţi putea admira o fântână săpată de el, un lămâi pe care se spune că l-ar fi sădit. Sfinţii sunt astfel de izvoare de apă vie, pe care o răspândesc pretutindeni. Nu e vorba doar de ce au făptuit, ci de tot ce au făcut să rodească, de toată lucrarea pe care au inspirat-o. în această privinţă, legenda lor este, de bună seamă, zidire, dar zidire ce devine ciudat de vie, de plină

de roade: plante, fructe şi alte izvoare de apă vie.

Să fi fost lămâiul sădit, fântâna săpată chiar de Anton?

Ce importanţă mai are de vreme ce adevărata sfinţenie îngăduie veneraţia şi toată roada ei cu gust plăcut.

Naufragiul, acest nou eşec, îl conduce pe Anton, către această sfinţenie.

Mierea din stâncă

Şi deodată află vestea: Francisc, părintele venerat, făcea cunoscut tuturor fraţilor minoriţi că, de sărbătoarea Rusaliilor, pe 30 mai 1221, la Santa Maria degli Angeli era convocat capitulul general al Ordinului. Francisc dorea ca cel puţin de două ori pe an, la Rusalii şi la Sfintul Mihail, fraţii să se poată aduna la un capitul: prilej de a se înţâlni, de a se încuraja reciproc, fiecare povestind încercările prin care trecuse, harurile pe care le primise; prilej, de asemenea, de a discuta asupra celor mai potrivite mijloace de a respecta Regula.

Aceste adunări erau generale când era vorba de chestiuni grave. Astfel, cu doi ani în urmă, în 1219, desfăşurase în acelaşi loc, faimosul Capitul al Rogojinilor unde se putuse remarca prezenţa celor mai înalţi prelaţi. Capitulul general care urma să aibă loc avea drept scop remedierea dezordinilor constatate de Francisc la înapoierea sa din Palestina.

Santa Maria degli Angeli (Sfânta Maria a îngerilor), micuţa capelă de la Porţiuncula, la câţiva kilometri sud-vest de Assisi, era considerată ca leagănul Ordinului şi era iubită de Francisc. Fusese numită "a îngerilor” pentru că, după cum se spunea, era plină de îngeri, îngeri care o înconjoară pe Maria de când s-a suit cu trupul şi sufletul la cer.Dar Assisi este situat la 200 km la nord de Roma, în Apenini, şi la 600 km de coasta Messinei.

Anton şi Filippo se hotărăsc să străbată această distanţă şi să asiste la importanta reuniune. Aveau să facă deplasarea aşa cum prevedea Regula lor: pe jos (sau, în caz de boală, călare pe măgar), rugându-se şi cântând.

Anton ştie bine că la Santa Maria degli Angeli, pentru el nu se va pune problema unei însărcinări intelectuale. Francisc privea cu oarecare neîncredere studiile excesiv de intelectuale, chiar şi teologia. La început, se împotrivise ca fraţii să citească alte cărţi decât Cărţile Sfinte. Nu se spunea că, la înapoierea sa din Africa, aflând că Provincialul Ordinului pentru Lombardia, Pietro Stacia, obţinuse la Bologna titlul de doctor în teologie şi întemeiase o mănăstire dedicată studiului, proprietate a Ordinului, Francisc refuzase să treacă pragul confortabilei mănăstiri care," pe deasupra, era o insultă adusă Doamnei Sărăcii"? Şi poruncise tuturor fraţilor să părăsească aşezământul de îndată.

Anton mergea cântând cu glasul lui puternic şi minunat, iar Filippo dădea răspunsurile. Sau invers.

Dar era tare cald în Calabria, în primăvara anului 1221! Anton nu înceta să-i atragă atenţia tovarăşului său asupra frumuseţii naturii sălbatice, asupra tuturor plantelor, animalelor, creaturi ale Domnului despre care va vorbi adeseori în predicile sale. în această privinţă, era un adevărat discipol al lui Francisc.

Uneori, mergea absorbit într-un lung extaz. Iar etapele erau repede parcurse în ciuda oboselii. Astfel înţeles, mersul pe jos prilejuieşte minunate uitări de sine în favoarea lumii celeilalte. Dacă am şti!...

Dorm sub cerul liber, se mulţumesc cu pâine şi apă, îşi cerşesc hrana.

Pe drumurile Campaniei, apoi ale Latiumului, întâlnesc alţi fraţi de-ai lor, înveşmântaţi în aceleaşi rase cenuşii de postav, care, la fel ca şi ei, merg la capitul, unii chiar bolnavi, călare pe măgari.

La Roma, Anton şi Filippo se vor fi oprit, poate, câteva zile. Apoi, prin câmpia romană, mai deschisă, cu şiruri lungi de chiparoşi, se îndreaptă hotărât spre nord. Urcă de-a lungul Tibrului, având în dreapta munţii Abruzzi. încep şirurile de plopi. Anton şi Filippo pătrund în sfirşit, în înverzită Umbrie.

Nu vor întârzia la întâlnire.

La dreapta lor, dealurile acoperite cu măslini, cu sate aşezate pe creste, devin tot mai numeroase. Munţii parcă se apropie. La o cotitură bruscă a Tibrului, li se pare că încep să străbată munţii, dar înaintea lor e tot o câmpie întinsă, împrejmuită de înălţimi.

Tibrul, devenit pârâu, se desface, iar torentul Tescio coboară spre Assisi.

Deodată, acolo sus, pe coasta muntelui, zăresc nişte case aşezate în evantai trandafiriu şi luminos, turnuri înalte şi pătrate, o puternică fortăreaţă. Scot un strigăt de bucurie. Se închină cu faţa la pământ. Este Assisi!

Au ajuns la Portiuncula. Iată codrul de stejari unde, printre ramuri şi tufişuri, Francisc construise împreună cu fraţii săi primele colibe de frunze şi nuiele. Iată şi Santa Maria degli Angeli, capela umilă, prima biserică conventuală a minoriţilor. Iată şi pî- râul Rivo Torto, râpă sinuoasă, plină de copaci unde, la început de tot, fraţii s-au instalat într-un şopron dărăpănat, atât de strâmt încât Francisc a trebuit să înscrie numele fiecăruia deasupra locului său!

înspre munţi, printre fagii şi chiparoşii crescuţi laolaltă, se deschid peşteri-sihăstrii, vestitele *carceri* de care auziseră vor- bindu-se şi care-şi merită numele, deoarece principiul franciscan esenţial este de a trăi cu un minimum de spaţiu şi de necesităţi. Chiar şi astăzi, celulele franciscane de la Assisi sunt într-adevăr strâmte şi joase.

Iar mai departe, în munţi, dominând câmpia, bisericuţa San Damiano, pe care Francisc o reclădise, piatră cu piatră – cu pietre dobândite din cerşit!

Capitulul Rogojinilor

Sute de fraţi, deja sosiţi, au ridicat din loc în loc corturi de nuiele şi de trestii împletite, aşa cum făcuseră şi la Capitulul Rogojinilor din 1219, numit astfel tocmai pentru că oraşul Assisi, neputând găzdui atâta lume (s-au adunat atunci între cinci şi şase mii de călugări), fraţii şi-au ridicat pur şi simplu aceste certuri, folosind tehnica obişnuită pentru construirea colibelor lor.

A doua zi, alte mii de corturi ieşeau ca din pământ.

Fraţii Anton şi Filippo exclamă în jnima lor citând textul sacru:

"Cât de frumoase sunt corturile tale, Iacobel Cit de măreţe tabernacolele tale, Israele!" **(Numeri 24, 5).**

Valea cea verde răsună de ctntece şi rugăciuni. Mulţime pioasă şi zgomotoasă de rase cenuşii. Să fi fost 5000, 6000 de fraţi? Mai mulţi decât în 1219, după unii. Câte dialecte, câte limbi necunoscute! "Săracii lui Dumnezeu" soseau din toate ţările lumii.

Capitulul avea să dureze trei săptămâni. Cum vor putea toţi aceşteia să trăiască, să se hrănească, să doarmă, fără învălmă- '-'T., pâstrându-şi buna înţelegere şi o seninătate fără seamăn!... La capitul, asistau mai mulţi prelaţi, între care cardinalul Raineri Capoccio, nepot al cardinalului Ugolino, viitor papă şi protector al Ordinelor franciscan şi dominican. Asistau de asemenea şi dominicani, călugări ai Ordinului frate, la fel ca în 1219, dar de data aceasta sfintul Dominic nu mai putuse veni: grav bolnav, avea să moară câteva săptămâni mai târziu, nu departe de aici, la Bologna.

însă toate privirile se îndreptau către Francisc. înainte de a porni spre Ţara Sfântă, "Sărăcuţul" dorise să se elibereze de îndatoririle sale, şi-l desemnase ca succesor şi Ministru General pe unul dintre cei mai vechi tovarăşi ai săi: Pietro di Catania. Dar acesta murise în 10 martie şi conducerea generală a Ordinului îi fusese încredinţată fratelui Elia di Cortona. La capitul, Francisc confirmă numirea şi se aşează la picioarele noului superior, în semn de ascultare. Va sta astfel la toate şedinţele.

Cât pare de slăbit, de tras la faţă! Trupul îi e "diafan", dar privirea nu-i e nici tristă, nici obosită; străluceşte de bucurie şi de iubire. Vocea i-a rămas învăluitoare, dar cu bruşte căderi. Atunci Francisc îl roagă pe fratele Elia să vorbească în locul lui. O boală ciudată îl distruge încet-încet. Nu se ştie despre ce e vorba.

Se fac şi prezentările, fraţii îşi spun numele, începând cu primă tovarăşi ai "Sărăcuţului". Iată-l pe fratele Toma di Celano care i se alăturase încă de la vârsta

de 15 ani şi care va scrie viaţa sfântului; iată-l pe fratele Maseo; pe fratele Ienupăr care dăruieşte întotdeauna tot ce are, până şi hainele de pe el; iată-l şi pe fratele Silvestru, preot şi exorcist; Ioan, ţăranul care-i dăruise lui

Francisc boul lui şi care-l imită în toate cele: dacă Francisc îngenunchează, îngenunchează şi el, dacă tuşeşte sau oftează, tuşeşte sau oftează şi el. Iată-l şi pe Leon, dragul de Leon, om de toată încrederea, singurul care va fi îngăduit să se apropie de el pe muntele stigmatelor... Mulţi au cunoscut deja loviturile, închisoarea; cei mai mulţi au săvârşit minuni.

Dar "Sărăcuţul" îi reprezintă pe toţi. Fraţii tot repetă cuvintele pe care le-a rostit de curând:

"Noi am făgăduit lucruri mari. Altele şi mai mari ne sunt făgăduite. Mai aveţi puţină răbdare. Să fim credincioşi propriilor noastre făgăduinţe şi să le nădăjduim pe celelalte".

Care să fie acele mari făgăduinţe?

Capitulul începe cu lectura relatării amănunţite a martiriului celor cinci minoriţi căzuţi la Marrakech. Anton, la fel ca mulţi alţii, nu-şi poate stăpâni plânsul.

Urmează apoi chestiunile delicate: este vorba de noutăţile introduse în regulamentul Ordinului în timpul absenţei lui Francisc. Nu erau toate de lepădat. Rapida creştere numerică a Ordinului ţinea aproape de domeniul miraculosului şi cu cât Ordinul creştea, cu atât devenea mai presantă problema formării novicilor, a fraţilor, respectiv, problema studiilor. Francisc a încuviinţat în cele din urmă posibilitatea ca fraţii să primească o anume instruire şi să posede cărţi, cu condiţia totuşi ca aplecarea către discuţii să nu se facă în dauna aprofundării, a meditării misterelor dumnezeieşti.

Cu prilejul acestui capitul din 1221, va fi promulgată cea de-a doua Regulă franciscanii. Tot acum va fi precizat şi statutul Ordinului terţiar ("Fraţii Pocăinţei") care va cunoaşte o dezvoltare uimitoare, grupând oameni din toate categoriile sociale, propunân- du-şi să producă pretutindeni o adevărată revoluţie, dar asta-i altă poveste,

ce-şi va avea într-o bună zi importanţa ei pentru Anton.

Pierduţi în mulţime, Anton şi Filippo se simt fericiţi. Chiar dacă se află departe de ei, aproape un punct pierdut în zare, "Maica noastră Francisc", aşa cum le place să-i spună, le e mereu în preajmă. Anton şi Filippo ascultă fermecătoarele poveşti ce li se relatează, faimoasele "floricele" *(fioretti*). Sau învăţăturile izvorâte chiar atunci din inima "Sărăcuţului" şi care, din gură în gură, ajung repede la inima lor.

în sfârşit, se distribuie funcţiile şi misiunile, se stabilesc reşedinţele.

Nimeni nu-l bagă în seamă pe Anton. *Vita Anonyma* scrie: "Deoarece le era tuturor necunoscut, trecea drept un om lipsit de orice aptitudini. De aceea, rămâne singurul căruia Superiorul General nu i-a încredinţat nicio îndatorire".

Până şi pentru Filippo se găseşte o slujbă. Dar legat de făgăduinţa dată, nu poate sufla o vorbă despre tovarăşul său. De altfel, ar fi fost de ajuns ca Anton să rostească un cuvânt, dar el tace! Să fi suferit văzând că a rămas singurul pe care nimeni nu-l vrea? Să fie acesta un nou eşec, după atâtea altele?

Aşteaptă ca Dumnezeu să vorbească pentru el.

Nu ştie încotro s-o apuce. Rătăceşte de ici-colo.

Preţ de-o clipă, îl întâlneşte pe părintele Graziano, Părintele Provincial din Romagna, şi se opreşte, ca ţintuit de o putere nevăzută. îşi cere iertare. Deodată, îl imploră să se îndure şi să-l ia cu el pentru orice slujbă, "căci el nu era însetat decât de Cel Răstignit, pentru a se uni din ce în ce mai strâns cu El" *(Vita Anonyma).* ••

r Părintele Provincial nu are decât un singur gând: nevoia de preoţi în sihăstrii, mai ales pentru a ţine sfinta liturghie; în vremea aceea nu erau mulţi preoţi printre fraţii minoriţi. Francisc însuşi era abia diacon. Graziano şopteşte:

"Măcar de-ai fi preot.

— Sunt.

Părintele Graziano îi aruncă o privire în treacăt:

— Ai vrea să locuieşti în creier de munte neumblat împreună cu câţiva fraţi foarte săraci?

— Bucuros, răspunde Anton, dacă e spre slava lui Dumnezeu".

Francisc, care avea un incontestabil dar de discemământ, să nu-l fi recunoscut de îndată pe viitorul sfânt Anton, podoabă a Ordinului ce abia se năştea? Swli cutcuJjunJLltUtţU, pentru a-l

pune la încercare? Fără îndoială, Anton nu trebuia să fie cucerit de la bun început de Francisc, pentru că trebuia să-şi urmeze propria cale, să meargă pe alt drum...

Grota Porumbiţei

După multe ore de mers pe jos prin Apeninii de nord, Anton ajunge la sihăstria Monte Paolo, aşezată pe una din ultimele pante abrupte ale acestor munţi, nu departe de Forli, în Romagna. De pe coama dealului către răsărit, vezi câmpia romagnolă întinzându-se până la ţărmurile Adriaticii. Spre nord, privirea se îndreaptă către Ferrara. Spre nord-vest, Faenza. Faenza şi Forli sunt cetăţi războinice, împărţite, ca multe oraşe din nordul Italiei, între facţiunea Guelfilor (partizanii papei) şi cea a Ghibelinilor (partizanii împăratului germanic şi al puterilor înfeudate lui). Erezia catară domneşte şi în aceste ţinuturi ce-i sunt prielnice.

Dar aici, în sihăstria de la Monte Paolo, nu domneşte oare calmul cel mai desăvârşit? Sihăstria nu numără mai mult de patru fraţi care locuiesc în celule modeste, o mică sală de mese, o capelă strimtă. în fiecare zi, Anton celebrează liturghia pentru fraţii săi. Dar obţine din partea superiorului hatârul de a curăţa legumele, de a spăla vasele, de a mătura celulele, "mărturisind că nu se pricepea la altceva". Şi chiar era crezut, iar *Vita Anonyma* adaugă: "Gusta cu adevărat în toate acestea mai multă fericire decât în studiu!" De ce ne-am îndoi de această afirmaţie? Nu-i e caracteristic vieţii spirituale autentice să afle în sărăcie nu dispreţul, ci iubirea, şi încă atât de plină de bogăţie (în faptele cele mai smerite) încât nicio altă activitate din lume, chiar a unui ministru sau a unui rege,

nu se poate asemui cu ea!

Anton cunoaşte şi practică regula înduioşătoare dată de "Maica Francisc" sihăstriilor:

”Cei ce vor să se retragă pentru a-şi duce viaţa călugărească în sihăstrii, să fie în număr de trei, cel mult patru. Doi dintre ei vor sluji ca «mame» şi vor avea doi sau cel puţin un călugăr drept fiu. Primii doi vor trăi asemenea Măriei, tn rugăciune contemplativă. Iar ceilalţi doi, asemenea Măriei Magdaleha, vor trăi în slujire şi pocăinţă."

Se va mai scurge aproape un an. Anton împlineşte 27 de ani.

"O, măreaţă singurătate, unică singurătate!

O, linişte, adâncă linişte!"

încercările l-au maturizat. Uneori învăluie valea cu privirea. Cântă din nou în lăuntrul lui textul din Isaia pe care-l va comenta într-o bună zi:

"Orice vale se va umple de bucurie. Spre cine-mi voi îndrepta privirea, spune Domnul, dacă nu spre cel sărac, spre cel cu inima smerită?”

"Valea, comentează Anton, este umilinţa. *Ia seama la căile tale din adâncul văii,* spune Ieremia, ceea ce înseamnă: cunoaşte-ţi păcatele în umilinţă, care, ca orice vale, are dublă pantă şi efect. Umilinţa îi arată omului ceea ce este el cu adevărat..."

"Aşadar, orice vale va fi umplută. Umplută şi cu *acel bob de grâu care cade pe pământ şi moare,* dar pentru ca *văile să fie pline de holde de grâu,* spune Psalmul. Maria cea preafericită a fost o vale, ca orice femeie, dar între toate binecuvântată, ea cea prea- plină, din a cărei plinătate am primit noi toţi care eram goi înlăuntrul nostru. *Ne vom sătura din belşugul Casei tale* (Psalmul 35, 9)."[3]

Cum să primim sămânţa harului dacă nu ne deschidem întreaga fiinţă, ca o vale?

Curând după aceea, unul din fraţi îi descoperă o grotă pierdută în desişul pădurii. Bine ascunsă şi

3 Predici pentru a 4-a duminică din Advent.

"acoperită" cu o perdea de pini, "foarte comodă" pentru rugăciune: în fund, o piatră în formă de altar şi o cruce. Asemănătoare uneia din acele *carceri,* îndrăgite de tovarăşii lui Francisc şi care se mai pot vedea încă în munţii din ţinutul Assisi: s-ar fi zis că o uriaşă lovitură de lance a deschis în stâncă o rană triunghiulară, cu unghiul ascuţit îndreptat în sus, asemenea mâinilor înălţate în rugăciune. Aproape că n-ai loc să te întorci, doar să te ghemuieşti, ca şi cum te-ai ascunde în rana din coasta Domnului.

Grote, izvoare de viaţă. Isaia scrie:

"Stânca din care aţi fost ciopliţi, peştera adâncă din care aţi ieşit..." (kaia 51, 1).

Anton îş,i va aminti aceste cuvinte când va comenta versetele din Cântarea Cântărilor:

"Sufletul credincios, porumbiţă ascunsă în crăpăturile stâncilor"... unde-şi *"află adăpost împotriva uliului ce stă la pândă".*

Litanii foarte vechi îl vor numi pe Anton *columba simplicissima* (porumbiţă preanevinovată).

Îi mai plăcea să recite sau să cânte din psalmii lui David: *"Numai Domnul e stânca mea şi mântuirea mea, cetate întărită şi nu mă mai clatin"* (Psalmul 62, 2-3). în miez de noapte, sau cu primii zori, sau după celebrarea liturgiei orelor, se grăbea către grotă ca un îndrăgostit. Sau când nu era de rând să spele vasele, să măture celulele sau să facă alte treburi; când nu avea a-şi împlini "slujba de mamă" şi trebuia doar să trăiască la fel ca Maria Magdalena (în pocăinţă). Atunci se retrăgea cu o ulcică de apă şi o coajă de pâine. Şi rămânea acolo mai multe zile, având totuşi grijă să celebreze sfânta liturghie. *"Dumnezeule, Dumnezeul meu, pe tine te caut... îmi aduc aminte de tine în aşternutul meu, în ceasuri de veghe mă gândesc la tine...*

Sub acoperământul aripilor tale mă voi bucura!"

(Psalmul 62, 2, 7, 8).

Grotă de rugăciuni. Se roagă pentru ca voinţa lui Dumnezeu să se împlinească şi, de asemenea, pentru cei

ce trăiesc în păcat şi n-au pe nimeni care să se roage pentru ei. Cere să ispăşească el pentru păcatele lor. Se roagă pentru cei morţi. în zilele noastre, cu prilejul atâtor apariţii, Fecioara nu ne-a descoperit că sunt atâtea suflete nefericite ce rătăcesc în întuneric prin anticamera morţii pentru că cei vii nu se roagă îndeajuns pentru ele?

Grote bogate în minuni, prin rugăciune! Grote unde-i place şi Fecioarei să vină! Grote ale sufletelor noastre, când ne rugăm şi noi astfel.

Grotă a răbdării, unde te pregăteşti pentru ceea ce ţi-a hărăzit Dumnezeu! Anton îl binecuvântează pe Dumnezeu pentru încercările trimise. Binecuvântează draga lui boală, scumpul lui naufragiu care l-au aşezat în faţa Duhului ca un fulg, pe care Suflarea sa îl poartă încotro vrea.

Grotă a purităţii! Puritate conştientă de sine, de slăbiciunea şi, prin harul lui Dumnezeu, de forţa sa. Pentru nimic în lume n-ar mai vrea să-l supere câtuşi de puţin pe Dumnezeu. Şi nici n-ar putea s-o facă, pătruns pe de-a-ntregul de Sfânta lui Prezenţă.

S. Antoni lilium germinans, castitas exemplum: crin ce înfloreşte, modelul curăţiei, vor glăsui într-o zi litaniile dedicate în cinstea lui.

Anton îşi dă seama că este pe cale să atingă culmea desăvârşi- rii? Autorul anonim scrie într-o latină minunată:

"Se adâncea tot mai mult în Iubire. îşi petrecea astfel nopţi întregi, neostenind în rugăciune... Arunca în inima lui Dumnezeu, în acest ocean de nepătruns, ancora speranţei sale neclintite."

Aproape desprins de trup, nu mai simte nevoia de hrană. în adâncimea contemplării, aflăm deja secretul lui Anton.

Dar Dumnezeu voieşte să facă din el o fiinţă şi mai deosebită. Din tăcerea lui contemplativă se va naşte o minune de har.

Limba într-o zi, în primăvara anului 1222, în catedrala din Forli are loc o importantă ceremonie de hirotonisire a unor călugări franciscani şi dominicani. E o mare bucurie pentru cele două Ordine să dobândească aceşti preoţi-călugări de care au atâta'nevoie. Din toate părţile diecezei se grăbesc să vină fraţi predicatori şi fraţi minoriţi. Călugări cu rase albe ca zăpada sau de culoarea cenuşei se întâlnesc cu bucurie după liturgia orelor în sărăcăcioasa mănăstire franciscană pentru a împărţi o masă simplă. Superiorul franciscan se adresează superiorului dominicanilor şi, ca semn de cinstire pentru oaspeţii săi, îl roagă să desemneze pe unul dintre fraţii predicatori – a căror misiune este de a predica – pentru a pronunţa discursul de rigoare.

Dar predicatorii se scuză unul după altul: le e teamă poate să nu cadă pradă ispitei de a-i ului cu ştiinţa lor pe aceşti smeriţi.

Superiorul dominican se adresează atunci minoriţilor:

"De ce n-ar vorbi unul dintre voi? Ne veţi predica în felul vostru..."

Dar nici superiorul franciscan nu are mai mult spor pe lângâ fraţii săi care se recuză şi ei.

Deodată îl arată cu degetul pe Anton. Fără drept de apel. Autorul anonim precizează: "Superiorul nu credea că Anton ar fi putut cunoaşte din Sfânta Scriptură altceva decât ce scria în breviar. Totuşi, avea oarecari speranţe că, oricum, s-ar descurca pentru că-l auzise uneori exprimându-şi părerea în termeni convingători şi anume *atunci când era silit s-o facă".*

Toate privirile sunt aţintite asupra lui. Cum adică, omul ăsta cu faţa rotundă, în ciuda trăsăturilor subţiate? Şi cu pielea atât de măslinie încât ai zice că-i maur!

"Ce, portughezul!" se miră unii dintre fraţi.

Anton încearcă să se scuze, dar Părintele superior nu-l slăbeşte şi fiecare se miră de ce atâta stăruinţă: cum ar fi Anton ăsta în stare să "ţină un discurs"?

Anton se simte cuprins de panică. Ce probă de

ascultare să vorbească în faţa fraţilor săi înveşmântaţi în rase albe, pe care-i admiră atât de mult! Şi pe deasupra, nici n-are nimic pregătit!

Atunci nu-i mai rămâne decât să-l invoce din toate puterile pe Spiritul dătător de inspiraţie. Şi Spiritul îi răspunde.

Anton vorbeşte tocmai despre ascultarea dumnezeiască. Ascultatea Aceluia *"care, deşi din fire Dumnezeu,... s-a nimicit pe sine luândfire de rob... în toate arătându-se ca un om, s-a umilit încă şi mai mult pe sine, făcându-se ascultător până la moarte, şi încă moartea pe cruce..."* (Filipeni 2, 6-8).

Sínt cuvintele sfântului Pavel către Filipeni. Gare preot ar putea să nu le aibă mereu în minte? ' – ^ ...

"Anton, ne spune cronicarul, vorbeşte ipái înţâi cu cuvinte simple. Apoi, pe măsură ce-şi dezvoltă subiectul, glasul îi e tot mai puternic. Se ridică la o asemenea .înălţime în. expunerea doctrinelor mistice, încât.audiţojchil 'este cuprins de o admiraţie de nedescris *(summa adrhiraiio),* datorată' atât elocvenţei neaşteptate cât şi iubirii sale desăvârşite, care împărţea tuturor lumina înţelepciunii dumnezeieşti, îmbinându-se totodată cu o smerenie neasemuită..."

Superiorii la rândul lor sunt uimiţi de bogăţia şi de exactitatea citatelor din Noul şi din Vechiul Testament, pe care Anton le dă din memorie. Şi mai mult decât atât, de apropierile neaşteptate, pe care ştie să le pună în lumină în chip miraculos. Totodată, cu o cunoaştere adâncă şi frăţească aduce argumente luate din lumea plantelor, a animalelor, a feluritelor lucruri din lume. De unde glasul acesta care poate deveni uneori ciudat de puternic, aproape tunător? Iar apoi, brusc, mlădiat de accente de duioşie? Şi totuşi, parcă n-ar spune nimic de la el. Vorbele lui vin parcă din inima fiecăruia, pe care lucrurile obişnuite, de fiecare zi, prind să o însufleţească.

Chipul lui Anton Fernando străluceşte. Trupul i se înalţă, braţele se ridică, cu toată fiinţa se avântă spre ceilalţi.

Cu toţii sunt tulburaţi. Nimănui nu-i mai pare rău că s-a recuzat, cu atât mai puţin dominicanilor. "Ce noroc pe voi să aveţi un astfel de frate", şopteşte superiorul lor... "Cum adică, nu ştiaţi?"

Superiorul mănăstirii i-a cerut de îndată lămuriri lui Anton, apoi s-a grăbit să-l anunţe pe Graziano, Superiorul Provincial, cel care, din milă, îl trimisese pe Anton la Monte Paolo. Graziano, la rândul lui, i-a comunicat faptul lui Francisc, dându-i toate amănuntele. "

Or Francisc spusese adesea (cuvinte păstrate cu pioşenie de Tomaso di Celano):

"Aş dori ca un preot învăţat care ar intra în Ordinul nostru, să renunţe mai întâi, într-un fel, la ştiinţa sa astfel încât, lipsindu-se

<le avutul Său să se poată arunca gol în braţele Răstignitului. Mulţi sunt aceia pe care ştiinţa îi face neascultători. Mândria îi împiedică să se aplece către disciplinele mai modeste. De aceea aş vrea ca unii din aceşti învăţaţi să mi se adreseze într-o zi cu următoarea rugăminte: «Frate, iată că îndelung am trăit în lume şi nu mi-am cunoscut Domnul cu adevărat. Rogu-te, îngăduie-mi să mă retrag în singurătate, departe de larmă, unde să-mi pot aduna inima risipită şi să-mi înnoiesc sufletul ca să poată primi mai bune legături». Dar cine ar putea începe astfel?... Dacă ar exista, încredinţaţi să fiţi că acel om ar fi precum un leu dezlănţuit, dăruit cu o putere netemătoare de orice potrivnicie, iar licoarea cea de preţ pe care va fi sorbit-o la începutul singurătăţii sale l-ar ajuta să se desăvârşească necontenit. Da, acestuia i s-ar putea încredinţa fără teamă slujirea prin cuvânt, căci ar răspândi în jur căldura înfocată a sufletului său".

Relatarea Provincialului şi portretul pe care i-l face lui Anton, vieţii lui trecute, corespund întocmai cu ceea ce sfântul din Assisi nădăjduia atât de mult. încă o dată Dumnezeu i-a ascultat ruga. l-l dăruie lui (e sigur de asta), care nu-i nici preot, nici învăţat, pe omul acesta care va fi cumva *episcopul* Ordinului. Episcop în sensul prim al cuvântului: *episcopus,* autoritatea teologică şi apostolul,

cel care-l cheamă pe Duhul Sfânt asupra acelora pe care Dumnezeu i-i trimite.

Acesta este sensul exclamaţiei puse pe seama lui Francisc atunci când i s-a adus la cunoştinţă evenimentul:

"în sfârşit, în sfârşit, avem episcopul nostru!"

Episcopul nostru! Expresie pe care Francisc o va folosi bucuros de acum înainte pentru a-l desemna pe fratele portughez.

Nu avem date despre primele predici ale lui Anton. La 27 de ani, este deja istovit de privaţiuni. Mai suferă încă uneori de slăbiciunea cu care s-a ales de pe urma bolii din Maroc. Dar toată fiinţa lui este ascultare. Totuşi ştie că nimic nu e mai primejdios decât să se slujească de cuvânt. Ce încercare îi mai trimite Dumnezeu? Va scrie într-o bună zi: *"Limba îl aruncă pe cel drept în adâncul iadului".* Şi mai departe: *"Natura a aşezat înaintea limbii două stavile: dinţii şi buzele, ca sărmana nesăbuită, mereu în căutare de ascultători, să nu poată ieşi în lume, rătăcind de colo- colo şi pălăvrăgind fără încetare. Strânge dinţii, închide-ţi buzele şi nu-i da voie limbii să dea fuga la josnica-i plăcere: «Pe femeia cea rea să n-o laşi să iasă din casă», ne învaţă Eclesiasticul."*[4]

Şi încă:

"Trei limbi, a Şarpelui, a Evei şi a lui Adam, i-au deschis morţii uşa, lăsând-o să intre în lume. Limba şarpelui şi-a vărsat veninul în Eva, limba Evei i-a picurat otrava lui Adam, iar limba lui Adam a cutezat să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu. Limba este o boală care-şi răspândeşte pretutindeni veninul îngheţat, de moarte.

De aceea Duhul Sfânt a luat înfăţişarea limbilor de foc, limbi împotriva limbilor, vindecând prin foc veninul ucigător. "[5]

Limba lui Anton va izbuti să vindece de otravă sau uneori va împroşca şi ea cu venin? Cum să-ţi fereşti limba de orice ne- curăţie?...

---

4 Predică pentru a 3-a duminică după Bobotează.

5 Predică pentru duminica Rusaliilor.

Evenimentul de la Forli a fost însă pentru el o lecţie de neuitat, de neînlocuit. În ziua aceea s-a convins pe vecie de adevărul cuvintelor lui Isus: *"Nu vă îngrijoraţi gândindu-vă ce şi cum veţi spune. Ce veţi avea de spus vă va fi dat chiar în ceasul acela; fiindcă nu voi veţi vorbi, ci Duhul Tatălui vostru ceresc va vorbi în voi."* (Matei 10, 19).

Câţi dintre oratorii creştini cred îndeajuns în lucrarea Duhului Sfânt, Persoană reală, Suflare de viaţă? Iar dacă cred, câţi ştiu să rămână smeriţi, să se dea la o parte pentru a-l lăsa pe Duhul Sfânt în locul lor! Cel mai prost predicator poate deveni, de la o clipă la alta cel mai profund, cel mai tulburător. Aşa bunăoară parohul de Ars, sfântul Ioan Maria Vianney, atât de slab la început şi care se încurca în propriile predici învăţate pe dinafară!

Aici se află fără îndoială unicul secret al forţei oratorice a lui Anton. Fiindcă nu e dovedit că s-ar fi pregătit vreodată în acest scop: altminteri, la Coimbra faptul ar fi fost cunoscut. Iar din adolescenţă, de la venirea sa la sihăstria de pe dealul Olivares, se menise tăcerii. Se spune că a rămas la fel de pur în vorbire, ca şi cum n-ar fi părăsit niciodată grota de la Monte Paolo. Să fie cu putinţă? Sfântul Bernard însuşi, marele sfânt Bernard nu se lăsa uneori purtat de cuvinte? Cuvântul poate să strice adesea. Cine poate fi în acelaşi timp sfântul Bernard, sfântul Augustin şi sfântul Antonie pustnicul?

Când Anton începea să vorbească, *Cineva* îl încredinţa, aşa după cum mărturiseau cei apropiaţi, că nu va rosti "un singur cuvânt care să nu fie desăvârşită smerenie, fără urmă de minciună".

Se pare că Anton avea şi darul limbilor străine. Apostolatul său în atâtea regiuni diferite va presupune, într-adevăr, cunoaşterea dialectelor fiecărei regiuni (foarte felurite în Italia, în absenţa unei limbi naţionale, precum şi în Franţa, unde avea să meargă nu peste mult timp). Iar el, portughezul, n-o să mai vorbească deloc limba sa maternă. Şi niciodată vocabularul sau accentul său nu-l vor face de râs. Oriunde va merge va stăpâni la perfecţie până şi graiurile ţărăneşti vorbite în ţinuturile cele mai sălbatice.

într-o zi, pe când se întorcea de la ţară împreună cu un frate fără să fi predicat, mulţumindu-se să vorbească "mai de una, mai de alta" cu oamenii locului, în graiul lor ţărănesc, deodată respectivul frate îl dojeneşte: "Şi pe deasupra, nici n-am predicat!"

Dar Anton răspunde:

"Ba, să mă ierţi, dar am predicat prin smerenie".

Predicatorul într-o zi, Francisc îi scrie:

"Fratelui Anton, episcopul meu, de la fratele Francisc, multă sănătate. Găsesc de cuviinţă să-i înveţi pe fraţii noştri sfânta teologie. Dar ia seama ca nu cumva să se stingă în ei duhul sfintei rugăciuni, aşa cum stă scris în Regula noastră. Rămti cu bine!" Scrisoare de o importanţă capitală şi care dovedeşte cum nu se poate mai lămurit că Francisc înţelesese în sfârşit necesitatea anumitor studii. Anton l-a ajutat să-şi învingă neîncrederea – de altfel justificată – faţă de spiritul excesiv de intelectualist al timpului său. Timp care a cunoscut o "renaştere" a păgânismului. Timp al ereziilor celor mai insidoase: erezia catară, erezia valdeză, atât de răspândite în Lombardia, regiune pe care sfântul Dominic ţinuse s-o evanghelizeze el însuşi. Dar Dominic murise cu un an în urmă (4 august 1221): experienţa lui dovedea că pentru a le predica ereticilor cu folos era nevoie de o cunoaştere temeinică a teologiei.

Anton devine aşadar profesor de teologie la Bologna, oraşul unde se afla mormântul sfintului Dominic, deja vestit pentru universitatea sa. Anton este adesea considerat ca primul învăţător al Bisericii dintre franciscani, înainte de sfântul Bonaventura. De fapt, el preda la mănăstirea minoriţilor, unde erau însă primiţi şi audienţi din afară. ,

Pentru a-i putea învăţa mai bine pe alţii, Anton studiază tot mai mult. îşi repetă mereu cuvintele:

"Mai de preţ ca aurul şi mulţime de mărgăritare sunt buzele care grăiesc cu înţelepciune." (Proverbe 3, 15).

Asemenea lui Francisc şi, mai târziu, Sfântului Bonaventura, Anton le cere studenţilor săi desăvârşită

"precizie şi probitate în cuvinte", simţul autenticităţii.

Va preda aici timp de doi ani (1223-1224) fără a lăsa câtuşi de puţin deoparte spiritul de rugăciune. Poartă mereu ciliciul. Posteşte, veghează. Echilibru greu de păstrat: ca şi cum ceea ce mintea câştigă prin studiu ar trebui să fie pierdut pentru rugăciune. Dar ştie să confere ştiinţei teologice acel sens mistic care va rămâne idealul Ordinului franciscan. Nu lasă să-i scape nimic din concordanţele dintre texte, din sensurile adânci şi vii. Cu el nu-i nicio primejdie ca teologia să devină disciplină seacă, aşa cum se va întâmpla curând în anumite universităţi.

Călugărul cel umil va continua să predice. îl găsim astfel la câteva leghe depărtare de Bologna, la Ferrara, şi cu mult mai departe către est, la Triest, sau către miazănoapte, la Trento; la apus, către Milano şi mai departe, la Vercello, unde va îndrăgi în chip deosebit mănăstirea Sfântul Andrei, vestită în ştiinţă şi în înţelepciune. în ciuda sănătăţii sale şubrede, porneşte să străbată distanţe imense pe jos, şi până la moarte nu va înceta să bată drumurile în lung şi-n lat.

Se adresează atât celor mari cât şi celor mici. Vorbele sale sunt pe înţelesul oamenilor umili care se vor grăbi să-l numească "sfântul poporului". Nu-i sunt necunoscute rănile care-i dor pe cei mulţi, mai ales în oraşele italiene din nord, unde bogăţiile sânţ o insultă pentru cei săraci, unde ignoranţa favorizează superstiţiile. Nu se sfieşte să-i dojenească în faţa tuturor pe cei necredincioşi, fie ei dregători sau oameni de rând. Uneori îi roagă fierbinte, din inimă, la nevoie coboară printre cei ce-l ascultă, implorând pe câte unul să-l însoţească la confesional, "desăvârşind astfel prin cuvân- tul lăuntric ceea ce începuse prin cuvântul public". Pătrunde în meandrele conştiinţelor cu o nemărginită îngăduinţă, dar totodată cu neabătută fermitate. "Le dăruia timp şi osteneală tuturor celor care i-o cereau, fără să caute la faţa oamenilor. Discreţia sfaturilor şi prudenţa lui erau neîntrecute.." Stătea uneori zile, chiar nopţi întregi la

confesional, cum avea să facă mai târziu şi parohul de Ars.

Mai mult decât în predicile pe care le va scrie în folosul predicatorilor, avea darul de a-i face pe cei ce-l ascultau să retrăiască scene impresionante din Biblie ca şi cum acestea s-ar fi putut petrece din nou chiar sub ochii lor. La fel ca în vremea lui Isus şi a apostolilor, ai fi spus că paraliticii aveau să meargă, orbii să vadă, morţii să se scoale. Se povesteşte că o dată, la Vercello, pe când predica a auzit hohotele de plâns ale părinţilor unui tânăr ce era dus la groapă. Şi-a ridicat atunci ochii către cer apoi, fără şovăire, le-a spus celor ce purtau trupul: "Duceţi-l înapoi acasă, pentru că este viu!" Şi şi-a urmat predica. Mare minune, căci mare este puterea rugăciunii!

Vin să-l asculte mulţimii tot mai numeroase. Ceea ce-i ciudat, cu cât mai larg îi e auditoriul, cu atât vocea sa devine mai puternică, răsunând tot mai departe "ca o trompetă". Mulţi îşi bat pieptul şi se convertesc.

Ni se va spune, poate, că în evul mediu, mulţimile formau un auditoriu ideal în această privinţă, căzând uşor pradă patimilor dar şi pocăinţei?

Am întreba însă la rândul nostru, în zilele noastre, la Lourdes, Padova, Fatima sau Czestochowa, mulţimile nu sunt purtate de aceleaşi clanuri?

împotriva ereziei în activitatea sa de predicator, Anton are însă şi motive de adâncă tristeţe: adesea trebuie să predice fraţilor săi – dintre care unii călăuziţi într-adevăr de dorinţa de puritate, de perfecţiune – care se sprijină şi ei pe textele sfinte şi sunt gata să îndure martiriul (mulţi dintre ei au murit de altfel pe rug, mărturisindu-şi credinţa). E aproape cu neputinţă să fie convertiţi. Este vorba de catari.

E un motiv în plus de tristeţe să-i auzi invocând ca argument purtarea nedemnă a atâtor preoţi şi călugări! Anton suferise şi el la Coimbra din pricina acestei stări de lucruri!

în pofida cumplitei cruciade împotriva albigenzilor, în ciuda blândeţei sfântului Dominic, catarii rămăseseră neclintiţi pe poziţii. Chiar şi în Franţa. în Italia, în ciuda

strădaniilor lui Anton şi a altora ca el, erezia era tot mai înfloritoare. întreaga Lombardie era contaminată. Aici erezia era la ea acasă: trebuia să te obişnuieşti cu ea, să întâlneşti la tot pasul oameni care o îmbrăţişau din toată inima. Nici locul ei de origine nu era departe: Balcanii, poartă a Orientului. Pe de altă parte, era cum nu se poate mai folositoare luptelor dintre Ghibelini (anticlericali, vasali ai Imperiului Germanic) şi Guelfi (devotaţi papei).

Predicatorii catari ştiau să găsească întotdeauna un text pentru a-şi justifica doctrina, iar preoţii credincioşi Romei erau prea neştiutori pentru a-i combate. Până şi unii dintre clerici se lăsau ademeniţi şi deveneau catari. La Coimbra, Anton-Fernando putuse studia temeinic, pe când era călugăr augustinian, aceste basme cu efecte nefaste (să ne amintim că şi sfântul Augustin fusese mani1 heean în tinereţe). Fratele Anton părea predestinat să le răspundă. Cronicarii precizează că ştia să descopere întotdeauna cursele, să dezvăluie viclenia închipuirilor, să desfacă firele încâlcite ale dialecticii. în mod leal, prezenta totalitatea textelor şi nu doar acea singură frază pe care se bizuiau ereticii. Îi plăcea şi să provoace acele conferinţe "publice şi contradictorii". Dar mai presus de toate, predica prin propriul exemplu, păstrând măsura în toate, cu răbdare şi cu iubire.

Fiind franciscan, lui Anton nu-i era greu defel să exprime faţă de întreaga creaţie aceeaşi duioşie pe care le-o arăta credincioşilor: trebuia în primul rând să dovedească faptul că creaţia nu era satanică pe de-a-ntregul, aşa cum susţineau catarii; dacă diavolul provocase decăderea ei – la fel ca şi a omului – ea nu era cu totul rea. Partida nu era definitiv pierdută. Mai rămâneau în lume elemente, germeni de puritate, chiar în trupul făgăduit învierii. Franciscanul umil invoca atunci viaţa lui Cristos, fiu al omului, singurul Fiu al lui Dumnezeu, drept supremă dovadă. De aceea voise Cristos să se nască într-adevăr din femeie. Nu, Dumnezeu nu se *înjosise* prin întruparea sa – cea mai de seamă obiecţie a catarilor dar şi a musulmanilor. Dimpotrivă, Dumnezeu şi-a arătat astfel

atotputernicia în însăşi Iubirea sa. Ce minte omenească ar fi putut concepe o astfel de taină?

Nemaiavând argumente, catarii răspundeau invocând mari secrete. în speranţa de a ajunge să cunoască aceste mari secrete, şi mai mulţi oameni veneau la ei.

în unele oraşe italiene din nord, predicatorii catolici aproape nu mai puteau vorbi, de teamă de a nu fi sfâşiaţi de vii de mulţime. Era cunoscut cazul oraşului Rimini, de pe coasta Adriaticii, unde, cu câţiva ani în urmă, episcopul Hildebrand nu-şi putuse duce misiunea la bun sfârşit: catarii îl alungaseră silindu-l să-şi caute adăpost în clopotniţa catedralei. De atunci, niciun alt predicator n-a mai îndrăznit' să deschidă gura în Rimini.

Numeroşi prelaţi, chiar şi papa, se gândeau să treacă şi Italia prin foc şi sabie, aşa cum se întâmplase în Franţa.

Dar Anton respingea cu indignare această idee:

"Aşa cum nu poate fi trecută prin foc casa care adăposteşte un mort şi unde se celebrează slujba de înmormântare, la fel nu puteţi distruge casa unde trupul lui Cristos agonizează din pricina ereziei, atâta timp cât se mai păstrează nădejdea ca Dumnezeu să-l învie spre slava Sa. Dar chiar de-aţi fi împietriţi înâncăpăţânarea voastră, este loc întotdeauna pentru toleranţă, a cărei pildă ne-o dă Dumnezeu mai întâi. Vă spun din nou aşadar şi vă rog fierbinte; fiţi toleranţi!"

Iată acum o scenă vrednică de evul mediu şi care ilustrează cum nu se poate mai bine aceste greutăţi-extrgm de mari. Aşa cum am mai spus-o, veacul de mijloc nu cunoaşte sentimentul istoriei, şi nu dă importanţă nici datelor nici locurilor precise. Oamenii din vremea aceea sunt interesaţi în primul rând de simbolurile profunde, pentru a înţelege mai bine autenticul şi pentru a-l păstra.

Cei mai mulţi dintre cronicari plasează evenimentul la Rimini. Altul îl situează în Franţa, unde Anton avea să fie trimis. Unii susţin că scena de la Rimini s-ar fi petrecut după înapoierea din Franţa. Dar minunea, unică în istoria religoasă, nu-şi dobândeşte deplinul sens providenţial pentru prezent şi pentru viitor decât la Rimini, la începutul

misiunii speciale care-i va fi încredinţată lui Anton şi-l va marca. Este vorba despre cunoaşterea "Prezenţei Reale" a lui Isus Cristos în ostia euharisică, temei al credinţei, fără de care întruparea, viaţa lui Isus ar fi incompletă. Or ereticii se încăpăţânau să nege această Prezenţă ca fiind imposibilă, ba chiar ridicolă pentru Dumnezeu!

Cum de-a îndrăznit micul frate? Şi încă la Rimini! Să fi fost consecinţa carismei sale proprii, de a şti, "să-şi joace rolul" înaintea mulţimii, atrăgând-o şi pe ea în joc?

Dar, hotărât, în ziua aceea la Rimini, mulţimea nu e defel de partea lui. încearcă să explice prezenţa Iubirii în ostie, chiar în mâinile unui preot nevrednic. Cu lacrimi în ochi arată că nu e doar pură închipuire a Bisericii, ci urmarea minunată a întrupării, a Răstignirii din dragoste. Ba încearcă să dezvolte chiar noţiunea de sacrament, bunătate supremă a lui Dumnezeu..,

Un om de Vază', pe nume Bonvilâo', căpetenie a .ereticilor, exclamă: .

"Cum aşa, CristoS să, fie cuprirts într-o bucăţică de pâine? — Cu răbdare, Anton explică din nou -cum Isus, aflat- la cer cu trupul său glorificat, poate foarte bine, el, Fiul unic, el, Atotputernicia, să se dăruie din nou în acest semn atât de pur, atât de simplu: pâinea! Să se dăruie cu adevărat încă o dată! Trebuie şi poate s-o facă, pentru că el este numai Iubire.

Bonvilâo râde cu gura până Ia urechi. Şi ceilalţi pufnesc în râs. Atunci, deoarece călugăraşul nu poate răspunde la râs decât cu umor, se gândeşte la animalul încăpăţânat prin definiţie.

"Frate, şi dacă măgarul tău s-ar închina înaintea unei ostii consacrate, atunci ai crede?"

Celălalt, care a înţeles aluzia, intră în joc şi răspunde:

"Da, dar numai dacă măgarul ar posti mai întâi timp de trei zile! O să vedem dacă va face nazuri când o să-l îmbii cu ovăz şi dacă o să arunce măcar o privire pâinii tale! Afară doar dacă n-o s-o înghită împreună cu ovăzul!" (O altă variantă susţine că, pentru a-şi bate joc de Sacrament, Bonvilâo îşi învăţase măgarul să mănânce

pâine azimă!).

Fără să stea mult pe gânduri, Anton primeşte provocarea: "Foarte bine! Adu-l aici peste trei zile!"

A patra zi, lumea se îmbulzeşte în piaţă.

Bonvilâo îşi face apariţia însoţit de măgarul înfometat.

Apoi apare şi călugăraşul purtând potirul. Ridică ostia. Alături de Anton, a fost răsturnat pe jos un săculeţ cu ovăz auriu, cu miros îmbietor. Mulţimea îşi ţine respiraţia.

Măgarul adulmecă ovăzul, priveşte ostia...

Deodată, îngenunchează înaintea micului soare de pâine curată şi rămâne astfel îndelung, ca în adoraţie!

Atunci Bonvilâo se converteşte şi mulţi alţii împreună cu el. Chiar şi unii evrei primesc botezul. Poate de aceea micul templu ridicat în amintirea evenimentului şi pe care locuitorii din Rimini îl arată bucuros, are forma octogonală: cifră şi semn al botezului, semn al apelor mari purtătoare de har.

Francise de Assisi şi Anton de Padova

Au trăit în aceeaşi perioadă – Francisc între 1182 şi 1226, Anton între 1195 şi 1231, dar s-au întâlnit foarte puţin. Personalităţi diferite, au avut totuşi numeroase puncte comune.

Întâiniri: Anton s-a înfăţişat pentru prima oară înaintea Iui Francisc cu ocazia marii adunări de la Rusalii, în 1221, dar întemeietorul Ordinului era prea ocupat cu problemele celor 3000 de fraţi ai săi pentru a-i da o atenţie deosebită tânărului adept venit din Portugalia. Istoricii vorbesc şi despre apariţia neaşteptată a lui Francisc la Capitulul de ia Ar Ies, în toamna anului 1224; Anton era şi el prezent şi se spune că ar fi ţinut predica de rigoare. Tot în 1224, Francisc i-a scris lui Anton o scrisoare prin care îi dădea învoire să predea teologia fraţilor , de la Boiogna.

Deosebiri: Francisc era un om din popor, "simplu şi fără multă ştiinţă de carte"; Anton, dimpotrivă, era un intelectual cunoscător al ştiinţelor sacre şi profane, un profesor şi un scriitor.

Asemănări'. Amândoi impar ţeau aceeaşi dragoste de natură, de singurătate, amândoi i-au dat morţii numele de "soră". Amândoi au spus "nu" violenţei şi au înlocuit cruciadele prin dialog şi prin vestirea Evangheliei; au adus pacea între cetăţile sfâşiate de ură şi au cerut cu tărie societăţii legi drepte îa favoarea celor săraci, a prizonierilor. Amândoi au predicat iubirea iui Cristos sărac şi răstignit, bunătatea Măriei, credinţa faţă de Biserică. Pe scurt, amândoi au fost Evanghelii vii.

Partea a treia
ÎN FRANŢA
Sublima apariţie

Francisc de Assisi trimisese în Franţa numeroşi fraţi minoriţi. El însuşi voise, în mai multe rânduri, să meargă în ţara căreia, prin numele său, părea să-i fie hărăzit şi pe care o iubea. Nefericită ţară! Cruciada pornită împotriva Sudului trezise patriotismul ţinuturilor de la miazăzi, care aveau să se împotrivească pentru mult timp Nordului invadator. Cruciada lăsase în urmă răni care n-aveau sa se vindece prea curând. Sfântul Dominic nu izbutise nici el să tămăduiască aceste răni şi, la puţin timp după moartea sa, mulţi dintre dominicani se aflau de partea acelora care aprindeau rugurile. Datorită blândeţei, înţelegerii, felului lor de viaţă conform cu sfaturile evanghelice, franciscanii erau cu mult mai bine primiţi, astfel încât au ajuns să fie suspectaţi la rândul lor de erezie. Cardinalul Ugolino, protector al Ordinului, îi dăduse de înţeles lui Francisc că locul lui nu era în Franţa. Francisc s-a supus.

Dar în anul Domnului 1224, considerând că "episcopul său" era îndeajuns de matur, Francisc s-a gândit cu mare bucurie să-i încredinţeze lui Anton o misiune în Franţa. Minoritul portughez avea să pornească la drum la sfârşitul anului, însoţit de gândul "Sărăcuţului".

Dar, între timp, se petrecuse un eveniment fantastic, ce nu putuse rămâne tăinuit. Eveniment la care Anton avea să mediteze în timpul lungii lui călătorii către Franţa, eveniment pe care veacurile îl vor venera cu dragoste şi uimire... în 1224, de sărbătoarea înălţării, îndemnat de o

putere de neînvins, "Sărăcuţul" o pornise împreună cu tovarăşii săi cei mai dragi către ţinutul Toscanei. După ce a străbătut douăzeci de leghe de păduri şi grohotişuri, se opriseră pe muntele Verna. Francisc îşi clădise o colibă sub un fag, neîngăduindu-le fraţilor să-i stea în preajmă. Doar fratele Leon, care era preot, îi putea aduce împreună cu pâinea şi apa, ajutorul sacramentelor precum şi îmbărbătarea sa, fiindcă diavolul îl ataca atunci mai violent ca oricând.

Adesea Leon îl află pe Francisc în extaz, ridicat de la pământ. într-o zi, Francisc hotărăşte să se retragă pe un pinten de stâncă, despărţit de munte printr-o crevasă adâncă şi plonjând vertiginos pe celelalte laturi, de-a lungul pereţilor verticali de vreo sută de metri. E ca un fel de turn uriaş, dominând ameţitor zarea nesfirşi- tă. Trecerea către munte se face cu ajutorul unui buştean aşezat provizoriu peste crevasă.

Şi vine ziua de 14 septembrie, sărbătoarea înălţării Sfintei Cruci, sărbătoarea aflării adevăratei cruci de către împărăteasa Elena, sărbătoarea ce comemorează jertfa de pe Calvar vestită şi prin cuvintele: "Şi eu, când voi fi înălţat de pe pământ, toate le voi atrage la mine" (Ioan 12, 32). Deodată, Francisc vede sublima apariţie: om şi serafim deopotrivă, cu braţele întinse, cu picioarele goale aşezate imul deasupra celuilalt, cu trupul pironit pe cruce, cu două aripi mari de înger care-l acoperă, în timp ce alte două aripi se ridică deasupra capului şi alte două, desfăcute, freamătă gata de zbor. în acelaşi timp, o durere şi o bucurie de nedescris îl pătrund pe Francisc din toate părţile.

Când Sărăcuţul îşi revine în simţiri, mâinile şi picioarele îi sunt însemnate cu rănile sfinte. Pe podul palmelor şi pe ristul picioarelor se zăreşte floarea cuielor mari, negre, iar de part' | cealaltă apar vârfurile îndoite. Şi coasta dreaptă i-e străpunsă!

Adânc tulburat, Francisc e ajutat de fraţii săi să coboare pe măgar către Assisi. Nu-şi poate ascunde mult timp rănile, nu se mai poate deplasa normal. Coasta îi

sângerează, pătând bandajele şi cămaşa, aşa după cum pot constata mulţime de martori.

Montpellier însoţit de tovarăşul său, Anton înaintează cântând psalmi pe drumurile Provenţei. Provenţa, unde limba vorbită pe atunci era atât de apropiată de cea vorbită în Lombardia: occitana, de care se va sluji cu drag, asemenea lui Francisc, care o deprinsese de la tatăl său. Anton îşi aminteşte de strămoşii săi francezi. îi place să intre în vorbă cu cei pe care îi întâlneşte. El şi tovarăşul său îşi cerşesc hrana; conform regulei lor, n-au niciun bănuţ în buzunar. Pretutindeni haina lor de postav aspru de culoarea cenuşii este bine primită. Provenţa n-a fost contaminată de erezie, afară doar de regiunea din vecinătatea Ronului, a oraşelor Nâmes şi Avignon.

Astfel au ajuns la capătul călătoriei: Montpellier, oraş credincios Bisericii unde se află una din cele mai vechi universităţi din Franţa. Dar la câteva leghe depărtare, se află cetatea Băziers, rămasă eretică în adâncul inimii, în pofida îngrozitorului masacru din 1209. De la Montpellier plecase armata lui Simon de Montfort. Tot de aici, alte trupe o porneau fără încetare către apus.

în momentul când cei doi minoriţi ajung în oraş, tocmai se încheiase un important conciliu provincial, desfăşurat din porunca papei pentru a asculta propunerile tânărului Raymond a) Vll-lea, conte de Toulouse, propuneri menite să cureţe de eretici ţinuturile sale. în schimb, el avea să-şi redobândească pământurile, mai cu seamă Provenţa. La conciliu participaseră episcopi şi abaţi din regiune, episcopii de Arles, de Auch, arhiepiscopul din Narbonne. Pacea părea câştigată, iar fraţii minoriţi nădăjduiau să-şi împlionească misiunea mai uşor.

Pentru a se familiariza cu oamenii şi obiceiurile, Anton ţine la Universitate cursuri de teologie care atrag un numeros public. Tot acum îşi pune la punct *"Comentariile asupra Psalmilor".*

într-o zi, intrând în chilia sa, nu-şi mai găseşte preţioasele însemnări. Şi află că un novice tocmai a părăsit

Ordinul şi mănăstirea. Novicele voia, după cum spune un biograf, să se slujească de aceste comentarii ca să-şi facă un nume, prezentându-se ca autor al tratatului.

Anton nu-l blesteamă pe hoţ, aflat deja departe, dar recunoaşte lucrarea Satanei care ştie cum să-l păgubească pe călugăr, lip- sindu-l de acest instrument atât de important pentru misiunile sale viitoare. începe să se roage şi-l someză (fără sfială) pe "Cel ce se pune de-a curmezişul". Şi iată că, trimis în "serviciu comandat", diavolul, înarmat cu o secure, iese înaintea novicelui în clipa când acesta se pregătea să treacă peste un pod. Diavolul îi spune: "întoarce-te de îndată la Slujitorul Domnului; întoarce-te înapoi în Ordinul din care ai fugit, împreună cu Psaltirea pe care ai furat-o. Altminteri, te ucid, te azvârl în apă!" Şi cum celălalt nu se înduplecă, diavolul capătă dimenisuni uriaşe, înspăimântătoare...

Novicele se întoarce în grabă la mănăstire, îşi cere iertare şi va deveni până la urmă un călugăr model.

Prin puterea rugăciunii, Anton a recuperat aşadar un *obiect pierdut* şi a întors un suflet de la calea sa rea. Mai târziu, după moartea lui, poporul îşi va aminti de acest episod.

în altă zi, Anton predică la catedrală. Deodată îşi aminteşte că a făgăduit să cânte chiar în ceasul acela *Aleluia* în capela conven- tuală a minoriţilor.

Atunci schiţează către auditoriu un gest de scuză, ca şi cum i-ar cere să aibă puţină răbdare, apoi se înclină în amvon, îşi acoperă faţa cu gluga, îşi împreunează mâinileân rugăciune. Toţi îl privesc în tăcere. A rămas aşa "mai mult de jumătate de ceas".

în sfârşit, îşi continuă predica. Cu atâta iubire încât nimeni nu îndrăzneşte să-i ceară explicaţii.

Dar curând s-a aflat că fusese văzut de toţi fraţii, în capela minoriţilor, cântând *Aleluia.*

Vom spune că e vorba de *bi-locaţie,* fenomen întâlnit şi h sfinţii din zilele noastre: să ne gândim la Don Bosco sau la Padre Pio.

Toulouse

La începutul anului 1225, iată-l din nou îndreptându-se către apus. B€ziers, Narbonne, Carcassone, Toulouse. Pe tot parcursul care fusese şi al Sfântului Dominic, în ţinutul aflat în inima ereziei, fratele minorit ia cunoştinţă de starea jalnică a credinţei poporului şi chiar a clericilor. Toulouse este capitala regiunii Languedoc, cetate opulentă, dar coruptă. Episcopul de pe atunci, Foulques, provenit dintre cistercieni, a încercat să folosească1 blândeţea. Dar, asemenea lui Dominic, fără succes. Pentru un moment, Raymond al VH-lea păruse un om.mai sigur decât tatăl său care murise excomunicat în 1222. Poate şi pentru că papa, în pofida tuturor, îl salvase pe tânărul Raymond cu condiţia să-şi ţină făgăduinţele făcute Bisericii.

în acelaşi an, 1222, familia Faudoas îngăduise construirea unei mănăstiri franciscane la Toulouse. Anton poate predica aproape în voie în ţinutul care, odinioară, fusese centrul ereziei. Dar fără rezultate vizibile asupra ereticilor. Mulţi dintre catarii din Languedoc practică un maniheism mai "blând" şi par atât de aproape de dreapta credităţă încât nu li se poate reproşa decât ataşamentul faţă de un soi de adaos ezoteric la catolicism. Mai puţin pesimişti decât catarii aşa-zişi "absoluţi", ei recunosc întrucâtva răscumpărarea dobândită nouă de Cristos ridicat în slavă. Nu venerează crucea de pe Calvar, ci pe aceea înscrisă în discul solar, crucea luminoasă cu braţe egale, purtând fiecare trei perle, totalul cores- punzând celor douăsprezece locaşuri ale Tatălui. Aceasta este chiar crucea emblem ă a regiunii Languedoc.

i Şi ei resping, bineînţeles, clerul ierarhiei romane, învinuit de cele mai grozave mârşăvii. Nu fără oarecare temei. Dar aceşti eretici sunt infinit mai greu de dovedit în argumentaţia lor decât cei din Lombardia. De aceea, Anton insistă mai bucuros în predicile sale'pe ideea că, dacă preoţii şi călugării ar?trăi ca adevăraţi preoţi şi adevăraţi călugări, adevăraţi fii ai lui Dumnezeu, n-ar mai exista eretici:

"O, Doamne Isuse, cine va putea sfărâma lanţurile bogăţiilor, plăcerilor, onorurilor care-i ţin legaţi pe clericii şi pe călugării răi; cine le va putea înfrânge trufia?" (*Predici*)

"Cumpără şi vând. Zidesc şi dărâmă. Se judecă pentru neînţelegeri înaintea tribunalelor. Se ceartă. Păţesc jurişti. Citează martori. Se străduiesc să înfăţişeze drept alb ceea ce este negru. Fac jurăminte pentru lucruri de nimic. Unde găsiţi voi, călugări nesăbuiţi, în Vechiul Testament, în Evanghelii, în scrisorile Sfântu- lui Paul, în regula Sfântului Benedict sau a Sfântului Augustin, ceva care să semene cu procesele pe care le intentaţi?" (Se ştie că, asemenea valdezilor, catarii refuzau să depună jurământ pentru probleme "pământeşti". La fel cum refuzau să dea împrumut cu camătă sau să se căsătorească).

Unul dintre cronicari plasează la Toulouse miracolul cu măgarul petrecut la Rimini. Dar nicio tradiţie la Toulouse nu susţine această ipoteză. Numele ereticului care ar fi fost unul dintre protagonişti nu e nici măcar pomenit. în sfârşit, am arătat de ce Anton nu a folosit în niciun caz la Toulouse metoda discuţiei teologice solid argumentată, aşa cum făcuse la Rimini.

Se lasă cuprins de un sentiment de tristeţe şi de neputinţă? Nicidecum, ci se încrede în Dumnezeu.

Dar se spune că la Toulouse, la noua mănăstire franciscană din oraş, a avut parte de o mângâiere nespus de mare.

Cât de mult îi plăcea şi maestrului său spiritual Francisc să recunoască privilegiile neasemuite cu care fusese dăruită Maria! Nu întâmplător, chiar de la început, "Sărăcuţul" alesese ca centru al vieţii sale consacrate mica biserică Santa Maria degli Angeli, biserica Măriei înconjurată de îngeri. încă din 1219, la capitulul Rogojinilor, s-a hotărât ca, în fiecare sâmbătă, să se celebreze la Santa Maria degli Angeli o liturghie în cinstea Neprihănitei Zămisliri. Este cunoscută contribuţia de seamă a franciscanilor în studierea Neprihănitei Zămisliri

şi a înălţării Măriei cu trupul la cer, mistere nedespărţite de cele ale întrupării şi Răscumpărării. Anton va avea şi el un rol important în această privinţă.

Aşadar, într-o seară, la mănăstirea franciscană de la Toulouse, călugării trebuiau să citească un text despre moartea Măriei şi înălţarea ei la cer. Autorul afirma că Biserica nu greşea preferind o ignoranţă pioasă învăţăturii unei credinţe insuficient fundamentate şi, de altfel, fără prea mare însemnătate pentru viaţa consacrată desăvârşită.

Ca să nu fie de faţă la această lectură care îl şoca profund, Anton se gândeşte să iasă din biserică la momentul potrivit. însă ar însemna să păcătuiască împotriva Regulei şi poate chiar să mintă.

Se zbate pradă scrupulelor.

Deodată, înconjurată de o lumină orbitoare, Fecioara îi vorbeşte blând. îl încredinţează că, după ce a rămas trei zile în mormânt fără să cunoască putrezirea, s-a ridicat la Cer vie, cu trupul şi sufletul, purtată de puterea tainică a îngerilor. Şi din ziua aceea, se află în Cer, la dreapta lui Isus, Fiul său...

Anton simte cum inima i se umple de o iubire fără margini pentru aceea care i-a dat Domnului trup din trupul ei, Domnului, al cărui trup glorios se află în cer.

Când şi-a revenit din extaz, fraţii săi tocmai se ridicau după terminarea lecturii.

Custode la Puy

Dar lucrurile se încurcă din nou în Languedoc. Suntem în primăvara anului 1225. Raymond al VH-lea nu şi-a respectat niciuna din făgăduinţele făcute Bisericii. Departe de a lua măsuri împotriva sectelor, le apără pe ascuns; poporul, în general, îl susţine. Va fi şi el excomunicat ca şi tatăl său.

Fratele Anton a primit poruncă să plece din Toulouse. A fost numit custode, adică superior al mănăstirii din Puy. De ce tocmai la Puy, atât de departe de sud, în munţii Velay? Avea s-o afle nu peste mult timp.

Din nou rasele din postav cenuşiu străbat drumurile

în lung şi-n lat. Şi ce mai drumuri! Ce de paşi! Sărmane Anton! Uneori, o bruscă oboseală te cuprinde, ţi se umflă picioarele, ai impresia că pântecul ţi-e ca un sac plin de bolovani.

Dar tu cânţi într-una, vesel ca şi tovarăşul tău.

Mergi şi iar mergi.

Guşti bucuria de a parcurge ţinutul înverzit din Limousin sau peisajele mai aspre din Rouergue şi Auvergne, străbătute de trecători sinuoase şi abrupte. Uneori mai faceţi o bucată de drum alături de ţăranii de pe aici, care apoi vă oferă găzduire.

Şi câte drumuri vei mai avea de străbătut: cale lungă, în ciuda bolii ascunse care începe să se arate.

Mergi şi cânţi.

în sfârşit, iată-i ajunşi în ciudatul oraş. Oraş al Fecioarei. De cum trec de incinta fortificată, primul lucru care le sare în ochi este minunata catedrală romană dedicată Fecioarei, aşezată pe pantele întunecate ale stâncii Comeille, fost vulcan. Şi chiar în mijlocul oraşului, vârful ascuţit de bazalt, pe bună dreptate numit vârful Sfântului Mihai, ce poartă sus, sus de tot o capelă din pietre negre, cenuşii şi albe, cu multe arabescuri şi mozaicuri, care-l face să pară şi mai ascuţit. Pretutindeni vezi numai capele, biserici. Catedrala cuprinde şi biserici subterane, construite, după cât se spune, pe locul unui fost templu al druizilor[6]. Frescele bizantine foarte vechi care o înfăţişază pe Fecioara Mamă, sau Schimbarea la faţă a Domnului se mai pot vedea încă. Dar mica statue a renumitei Fecioare Negre nu se află acolo deocamdată.

Mănăstirea minoriţilor spre care se îndreaptă cei doi tovarăşi se află în afara incintei cetăţii, în câmp deschis, în Câmpia Brueilh (astăzi vasta piaţă Breuil), iar grădina ei se întinde până la pârâul Dolaizon. Frumos loc. Mănăstirea fusese întemeiată de curând de noul episcop (către 1223).

Cetatea îşi cucerise primele libertăţi împotriva

6 Druizii erau preoţi ai vechilor celţi din Galia. în afara funcţiilor religioase, aveau responsbilităţi pedagogice şi judiciare şi exercitau influenţă politică (n. tr.).

fostului episcop, senior al oraşului, în urma unor conflicte atât de violente (1214-1216) încât episcopul a fost silit să scape cu fuga de răzmeriţă: papa îi excomunicase chiar pe locuitori învinuiţi de a fi eretici albigenzi! Din fericire, regele Franţei, Filip-August, a arbitrat conflictul dându-i oraşului Puy o constituţie, lucru pe care credincioşii locuitori nu-l vor uita.

Velay, ţinut pe jumătate auvergnat, pe jumătate meridional (occitana se mai vorbeşte încă şi astăzi pe aceste meleaguri), rezistase întotdeauna atât atacurilor catare cât şi celor valdeze. Bastion de avangardă, ce domina valea Ronului cuprinsă între Provenţa şi Languedoc (posesiuni ale lui Raymond al Vll-lea) precum şi regiunile Lyon şi Dauphini, regiuni locuite de valdezi, el reprezenta o poziţie militară de primă importanţă pentru protecţia armatelor venite din nord. Anton era trimis la Puy pentru a păstra şi, la nevoie, pentru a întări credinţa. De altfel se pregăteau evenimente grave, care impuneau securitate deplină în valea Ronului.

La Puy, fratele minorit nu va avea de-a face cu eretici. Două întâmplări ar indica mai degrabă fidelitatea înnăscută a acestor munteni, amintindu-ne în acelaşi timp de "dorinţa martiriului", mereu vie în străfundul inimii lui Anton-Fernando..

Prima este povestea notarului care ducea o viaţă destrăbălată, în văzul tuturor. Într-o bună zi, Anton, superior al mănăstirii, îl întâlneşte şi se înclină până la pământ înaintea lui. Va proceda la fel ori câte ori îl va întâlni. Ba o dată, Anton îngenunchiază chiar în faţa lui. Şi tot aşa la fiecare întâlnire.

în cele din urmă, omul legii îşi iese din fire:

"Nu ştiu ce mă opreşte să te străpung cu sabia!"

Dar smeritul călugăr îi răspunde:

"Dar nu-mi bat joc de tine, frate. Dimpotrivă, îngenunchez înaintea aceluia care e hărăzit împărăţiei cerurilor. Toată viaţa am dorit cu înfocare să mor ca martir al credinţei şi ruga nu mi s-a împlinit... Dar tu vei dobândi acest har şi, rogu-te, adu-ţi aminte şi de mine când vei

intra în slavă".

Dar celălalt pufneşte în râs, bineînţeles, şi se grăbeşte să-şi vadă de drum gândind: "Am de-a face cu un nebun"!

Peste vreo zece ani, Bemard al II-lea, episcop de Puy, avea să plece în pelerinaj în Ţara Sfântă, însoţit de mulţime de credincioşi. Printre ei se afla şi notarul. Ajuns la locurile sfinte, se converteşte şi zelul îi e atât de mare încât vrea să le predice musulmanilor. Vorbeşte atât de uşor încât ai zice că limba nu mai vrea să i se oprească.

Atunci îşi aminteşte de căiugăraşul în rasă de postav cenuşiu care îngenunchia înaintea lui.

Dar limba tot nu i se opreşte. Scoşi din răbdări, necredincioşii îl biciuiesc ca să-i mai treacă cheful de vorbă. El îşi mărturiseşte credinţa mai neclintit ca oricând. Nu le mai rămâne decât să-l ucidă şi aşa vor face!

A doua întâmplare: o femeie însărcinată, temându-se că va avea o naştere grea, vine la mănăstire şi se încredinţează rugăciunilor fratelui Anton. Anton îi făgăduieşte să se roage pentru ea. Cu puţin timp înainte să nască, vine din nou cu aceeaşi rugăminte:

"Bucură-te, îi spune Anton, căci Domnul îţi va dărui un fiu care va fi mare în Biserică, printre mulţi alţii".

Femeia a adus pe lume un băiat, căruia i s-a dat numele de Filip. Acest Filip avea să devină franciscan: va participa la antepenúltima cruciadă (cea a Sfintului Ludovic). Se va afla la castelul Azot, ocupat de cruciaţi, şi care, prin trădare, va fi predat sarazinilor; toţi creştinii, adică 2000, vor fi osândiţi la moarte, afară numai dacă nu se ieapădă de credinţă, recunoscând Islamul. Fratele Filip va dobândi harul de a fi decapitat cel din urmă, pentru a-şi îmbărbăta fraţii în credinţa faţă de Isus. Niciunul nu va trăda.

La Puy, Anton a fost un custode după inima lui Francisc de Assisi. Francisc se plângea adesea de abuzurile de putere de care se făceau vinovaţi numeroşi superiori de mănăstiri sau provinciali, fie din prea mare slăbiciune, fie din exces de autoritate. "Aş vrea să

dovedească atâta bunăvoinţă faţă de inferiorii lor încât şi cei mai vinovaţi să nu se teamă să le mărturisească greşelile. Aş vrea să fie cumpătaţi în poruncă, plini de milă faţă de slăbiciunile firii omeneşti... Să fie duşmani ai păcatului şi medici ai păcătoşilor; iar viaţa lor să fie pentru ceilalţi adevărat model de conformitate cu Regula noastră".

Anton, după spusele biografilor, s-a remarcat "printr-o foarte mare blândeţe". Dar "nu înceta să-şi îndemne fraţii să iubea0''* disciplina şi să practice sfaturile evanghelice... dând el, cel dinţii, exemplul". Astfel, a făcut ca "evlavia să înflorească din nou" printre ai săi.

Bineînţeles, nu încetează să predice. Iată încântătorul fapt pe care ni-l relatează *Vita Anonyma*:

"în cetatea Puy, din regatul Franţei, era o femeie care dorea cu înfocare să-l urmeze pe omul lui Dumnezeu atunci când acesta mergea să predice." Dar soţul ei, om sucit, se împotriveşte. Drept mângâiere, ea priveşte pe fereastră către locul unde trebuia să se ţină predica. Şi atunci "deşi locul de predică era la o distanţă de două mile, (cam 3 km), ea aude foarte lămurit glasul lui Anton: simte o desfătare atât de cerească încât întârzie prea mult la fereastră." Soţul se înfurie. Ea răspunde că ascultă predica părintelui Anton. Soţul crede că femeia şi-a pierdut minţile. Cu toate acestea, se aşează şi el la fereastră: "iar pentru meritele tovarăşei lui credincioase,i s-a dat să-l audă şi el foarte lămurit pe predicator. De atunci încolo, cei doi soţi, uniţi în dragoste, au putut fi văzuţi asistând împreună la toate predicile părintelui Anton." Ceea ce dovedeşte, în paranteză fie spus, că fratele minorit a ţinut negreşit mai multe predici la Puy şi în împrejurimi.

Bourges

Dar Anton n-avea să guste prea mult timp viaţa tihnită. Iată că se răspândeşte vestea că legatul papei a convocat pe 30 noiembrie 1225, la Bourges, capitala provinciei Berry, un poneii iu naţional. Prezidat de legat, cardinalul de Sant-Angelo, conciliul se va bucura de participarea regelui, a peste o sută de episcopi, şase

arhiepiscopi, abaţi mitrofori, superiori de mănăstiri şi provinciali, nobili. Este convocat şi Raymond al VH-lea, pentru că trebuie pus capăt o dată pentru totdeauna litigiului dintre contele de Toulouse şi fiul lui Simon de Montfort, Amaury. Raymond mai cerea şi ridicarea pedepsei cu excomunicarea, făgăduind în schimb să-şi cureţe pământurile de eretici şi să despăgubească clerul de daunele suferite.

Anton este şi el convocat ca superior al unei mănăstiri franciscane, ca element moderator şi ca predicator de excepţional talent.

Lung e drumul până la Bourges!

La sosire, află că trebuie să pronunţe discursul de deschidere.

Simon de Sully, arhiepiscopul de Bourges, îl primeşte destul de rece. La fel ca mulţi alţii, îi privea cu destulă neîncredere pe franciscani, consideraţi a fi prea împăciuitori. în plus, se asemăna cu mulţi prelaţi ai timpului său: în ciuda reformelor care erau în curs, rămăsese un personaj monden, ducând o viaţă de lux.

în discursul său, Anton spune mai întâi că pacea religioasă depinde în primul rând de exemplul oferit de cler, mai mult decât de discuţiile subtile. Laudă sărăcia, umilinţa. îi imploră pe prelaţi să nu se mai gândească doar la onoruri.

Toate astea sunt însă generalităţi. Refren mult prea cunoscut. Să continue pe acelaşi ton?

Deodată, ştie, părând să citească limpede în conştiinţa arhiepiscopului. Degetul său se îndreaptă către Simon de Sully. îi strigă în gura mare în latineşte: *"Tibi loquar, cornute!",* adică "Ţie îţi vorbesc, încornoratule!" (aluzie la forma ascuţită a mitrei, dar şi la viaţa scandaloasă a arhiepiscopului care-l face mai degrabă slujitor ăl Satanei).

"Coarnele" rămân însă nepăsătoare.

Atunci Anton porneşte să "osândească anumite vicii tăinuite care-l chinuiau pe prelat şi-i dezonorau viaţa. A pus atâta înflăcărare în dojeni, a citat – conform obiceiului

– pasaje atât de limpezi şi de convingătoare din cele două Testamente, încât arhiepiscopul a simţit cum sufletul său începe să se căiască. A vărsat belşug de lacrimi".

După terminarea conciliului, Simon de Sully îl ia deoparte pe Anton şi i se spovedeşte "fără să treacă nimic cu vederea". Din acel moment, n-a existat om mai credincios lui Dumnezeu, nici mai devotat fraţilor minoriţi. Va rămâne arhiepiscop până în 1232. Va deveni prelatul binecunoscut, vrednic de încrederea papei şi a regelui, sfântul Ludovic.

Unii dintre cronicari situează şi la Bourges un miracol cu măgarul. Dar de data aceasta proprietarul animalului nu mai e catar, ci evreu, pe nume Zaharia Guillard. Anton profitase de şederea lui în oraş pentru a predica poporului în piaţa din faţa catedralei. Şi de data aceasta vorbise despre Prezenţa reală, atât de adesea rău înţeleasă şi de aceea negată. Dacă oamenii ar înţelege că Isus este acolo, da, Isus, în ostie, cum s-ar mai înghesui în biserici ca să-l vadă, să-l adore. în loc să treacă doar în grabă!

Dar evreul care se oprise ca să asculte predica exclamă la fel ca apostolul Toma:

"Eu vreau să văd!"

Şi din nou acelaşi pariu privitor la Dumnezeu, prin intermediul măgarului.

în ziua stabilită, iarmarocul unde Zaharia trebuie să-şi aducă dobitocul încăpăţânat e plin de lume. în sfârşit, din catedrală, soseşte în procesiune fratele Anton ducând Sfântul Sacrament. în faţa lui, măgarul aşteaptă.

Se va repeta într-adevăr procedeul de convertire atât de drag fratelui Anton? Sau faima dobândită de când cu miracolul de la Rimini îl precede pretutindeni unde trebuie să vorbească, astfel încât, mai târziu, pentru a fixa în memorie vizita fratelui minorit, predica sa şi mai ales puterea sa de convertire, cronicarii locali simt nevoia să adauge acest semn umoristic al lui Dumnezeu?

De altfel, la Bourges, autoritatea nu-i fusese conferită de miracolul de la Rimini? Dar spre deosebire de Toulouse,

unde nimic nu dovedeşte că s-ar fi petrecut un miracol, la Bourges este caracteristic faptul că protagonist este un evreu ale cărui nume şi prenume sunt consemnate.

Altă precizare impresionantă: biserica Saint-Pierre-le-Guillard a fost ridicată în afara zidurilor împrejmuitoare, pe locul iarmarocului, pentru a comemora evenimentul şi convertirea evreului care a dat numele său bisericii.

Brive întors la Puy, Anton petrece în tihnă, după cât se pare, iarna 1225-1226.

Deodată, izbucneşte războiul.

Conciliul de la Bourges nu hotărâse nimic cu privire la Raymond al VlI-lea, aşteptând să vadă dacă îşi va ţine făgăduiala. Din nou, nu făcuse nimic. Dar papa Honorius era la fel de tenace ca şi Inocenţiu al III-lea, iar evlaviosul rege al Franţei, Ludovic al VlII-lea, soţ al Banche-ei de Castilia, tată al viitorului sfânt Ludovic, era foarte hotărât, în calitate de suzeran al contelui de Toulouse, să răspundă tuturor cererilor Bisericii, din plin justificate de tulburările nemaipomenite din Languedoc, mergând până la expulzări brutale ale preoţilor, călugărilor, chiar până la crimă. Pe 30 ianuarie 1226, la conciliul provincial de la Paris, s-a hotărât iniţierea unei noi cruciade împotriva provinciei Languedoc. Raymond al VlI-lea şi "complicii săi" sunt din nou excomunicaţi.

Odată cu venirea primăverii, armata regelui Ludovic al VlII-lea porneşte pe jos pe valea Ronului, apărată de credincioasa cetate Velay. Oraşele îşi deschid porţile. Dar Avignon, excomunicat de Papă cu 7 ani în urmă, rezistă, iar regele este silit să supună cetatea unui asediu, ceea ce înseamnă o întârziere de două luni (iunie-august 1226). Apoi regele intră în Languedoc.

în primăvara aceluiaşi an, Anton fusese trimis cu diferite misiuni de pacificare, ici şi colo, la graniţele provinciei Languedoc. Mai întâi în Limousin, la Brive (supranumită "cea îndrăzneaţă", datorită dublei incinte fortificate), care este una dintre porţile ţinutului Languedoc. Brive este ceva mai aproape de Puy decât Bourges, dar ca să ajungi până acolo trebuie să mergi de la

răsărit către apus, străbătând munţi şi trecători. Locuitorii le ceruseră fraţilor minoriţi să zidească o mănăstire pe un teren aflat la câteva sute de metri dincolo de zidul oraşului. Locul îl încântă pe Anton: e o vâlcea de stejari şi castani. Şi e atâta linişte! Şi sunt şi grote!

I- e drag mai cu seamă să se reculeagă în una din ele, largă scobitură a unei uriaşe suprafeţe stâncoase. O amenajează ca pe aceea de la Monte Paolo. Observă că o apă limpede curge de-a lungul peretelui. O canalizează, o adună într-un mic rezervor, săpat cu mâna lui. Acolo posteşte. Se hrăneşte cu pâine uscată şi cu apă. Poartă ciliciu, îşi impune pocăinţe foarte aspre. Vrea să-şi unească suferinţele cu cele ale Răscumpărătorului. încă o dată, ia asupră-i greşelile celor pe care Dumnezeu îi i-a încredinţat, cunoscuţi ori necunoscuţi, mai cu seamă cele ale ereticilor.

Dar a venit la Brive şi în calitate de predicator. Predică despre întrupare, despre Neprihănita Zămislire, teme respinse de catari. Meditează cel mai bine în grota sa la ce le va spune.

într-o zi, o beznă vie, vâscoasă, umple întreg spaţiul. Asemănătoare aceleia care-l înconjurase, în adolescenţă, în catedrala din Lisabona. îl sufocă. Deodată, Anton simte că e apucat de gât, trân- tit pe jos. Ia apă din rezervor, îşi face semnul crucii, o cheamă în ajutor pe Fecioara Preacurată. în acea clipă, stânca pare să se prăbuşească, cu zgomot asurzitor. Apoi o lumină strălucitoare scaldă grota, revărsându-se blând pe pereţi…

Mănăstirea Sfântul Anton de la Brive (care se va înălţa chiar pe stâncă, pe locul grotei, emoţionantă îndrăzneală a constructorului) va deveni unul din locurile cele mai însemnate închinate Sfintei Fecioare. Grota, apa, mănăstirea sunt şi vor fi mereu de mare ajutor.

Limoges şi Saint-Junien

Anton mai trebuie să se îngrijească şi de celelalte mănăstiri franciscane întemeiate sau care se întemeiază în împrejurimi, până la Limoges şi chiar, mai spre apus, la Saint-Junien.

Cu un curaj neobosit, în ciuda mersului tot mai greu, fără să-i pese dacă are unde dormi şi ce mânca, pe ploaie sau pe vânt, porneşte iar la drum. Merge cântând, la fel ca şi tovarăşul său, imnuri religioase în limba franceză, pe care o îndrăgeşte. Astfel, drumul nu mai pare lung.

Anton se gândeşte neîncetat la Francisc. Din Italia, mesagerii aduc ştiri alarmante: starea sănătăţii "Sărăcuţului" se agravează. Veghea, posturile, mersul pe jos i-au uzat organismul. Nu mai există parte a trupului său care să nu fie supusă unui chin anume; corpul i-e vlăguit. Nu mai poate să meargă: cuiele stigmatelor depăşesc talpa cu vârful lor ascuţit, din ce în ce mai vizibil. El, care dorea atât de mult să primească martiriul, şi-a văzut împlinită dorinţă. Nu-şi mai regretă semi-eşecul în faţa Islamului.

Totuşi, urmăreşte în gând cele mai mici fapte ale "oiţelor sale nepreţuite". îl urmăreşte şi pe "episcopul său", Anton, pe pămân- tul Franţei atât de drag. Deja fraţii minoriţi străbat toate ţările lumii, sus, în nordul Angliei, până şi în Ungaria, unde regina Elisabeta este membră terţiară a Ordinului şi va muri ca o mare sfântă, în Germania unde franciscanii au avut de suferit la fel de mult ca în pământ păgân, sau în Suedia. Chiar şi la mongolii lui Gingis Han: minoriţii sunt singurii toleraţi de sălbaticul asiatic şi slujesc adesea drept mediatori! Câte masacre au ştiut să evite! Aceasta este de fapt prima adevărată pătrundere în Asia, până în China, înainte de Marco Polo. în sfirşit, în ţările Islamului, alţi fraţi franciscani au pătruns din ce în ce mai departe, însă mulţi dintre ei vor muri martiri.

Harul uimitor primit de "Sărăcuţ" în trupul său, pe înălţimea stâncoasă de la Alverno, se răspândeşte luminând lumea întreagă, mai cu seamă pe Anton. Nici el nu oboseşte niciodată. Chiar dacă pântecele, picioarele îi sunt grele ca de plumb, va binecuvânta răul ascuns prin care se poate uni cu Domnul său răstignit. Doreşte doar ca toate aceste încercări să fie spre cât mai mare slavă lui Dumnezeu!

Când trece prin oraşe şi prin sate, bărbaţi, femei şi

copii dau buzna să-l vadă, să-i ceară binecuvântarea, să-l invite în casa lor, sau să-l urmeze. Devine o veche şi dragă cunoştinţă a tuturor. Vorbeşte orişiunde, fără jenă. La ţară, vorbeşte asemenea lui Isus, pe înălţimi, sau chiar urcat pe zidurile din pietre ori în copaci, pentru că astfel cuvintele cad mai "de sus", rămânând totuşi pe înţelesul tuturor.

Ajunge acum să vorbească bine dialectul limuzin, folosit şi de trubaduri. între Saint-Junien, Brive, Le Puy, pare să fie pretutindeni în acelaşi timp. Vizitează mănăstirile vechi, întemeiază altele noi, se întoarce înapoi dacă e nevoie. După Brive, al doilea sediu al său pare a fi Limoges, unde minoriţii ("menudet" aşa cum li se spunea în dialect) s-au stabilit încă din 1223. Un act notarial ne face cunoscut că în 1226, primeşte la Limoges o casă modestă, unde vor urma să locuiască alţi fraţi ai săi. Mai ştim că şi-a ţinut prima predică în cimitirul Sfintul Paul, având ca temă: *"Seara se va sălăşlui plânsul, iar în zori bucuria* **(Psalmul 29, 6).** Seara: păcatul lui Adam, moartea lui Cristos, vina şi moartea noastră. Zorii: Crăciunul, învierea, Paradisul".

Cea de-a doua predică va avea loc la benedictinii de la mănăstirea Sfântul Martin, şi va avea ca temă versetul Psalmistului: *"Dacă aş avea aripi ca de porumbel, mi-aş lua zborul şi aş afla odihna!"* **(Psalmul 54, 6).**

Miracolele, legendele, faptele sporesc şi cronicarii încep să amestece cu uşurinţă timpurile şi locurile. Pe măsură ce înaintează în viaţa lui Anton, analele par să se încurce. Greu de ales! Unul dintre secretele speciale ale lui Anton, este că multe evenimente care par lipsite de importanţă, îşi au importanţa lor, deloc neglijabilă. Dovedeşte iubire în slujirea tuturor, dar mai cu seamă a celor umili. Cunoaşte calea care conduce la inima lor: calea smerită a lucrurilor mărunte, atât de îndrăgite de poporul credincios.

Şi nu există minuni "mici". în aparenţă neînsemnate, nu se dezvăluie adesea decât mai târziu, când, în mintea martorilor (iată alt motiv de confuzie pentru cronicar), vor putea fi raportate la cele mari, în sfirşit cunoscute.

Astfel, la Brive, într-o duminică de august, mai precis în duminica de după sărbătoarea sfânâului Bartolomeu, ploua cu găleata. Iar mănăstirea nu mai are ceapă: da, ceapa atât de folositoare pentru a da gust oricărui rădăcini... Anton îl trimite pe unul din fraţi la o doamnă evlavioasă care avea o grădină. Dar în momentul când aceasta dă să iasă ca să culeagă ceapa, ploaia se preschimbă în potop, astfel că biata femeie vede un zid de apă în faţa uşii.

Cu toate acestea, se avântă curajos sub unda aversei. Fratele "menudet" n-a putut s-o oprească.

Când se întoarce cu coşill plin de cepe tot una şi una, n-are nicio urmă de apă pe trup sau pe haine.

Pierre de Brive, fiul doamnei şi care va fi canonic al colegiului Sfântul Leonard, va istorisi mai târziu acest fapt pe care-l cunoştea de la mama lui. Mai mult, locuitorii din Brive vor organiza în prima duminică după sfântul Bartolomeu "târgul de cepe". în ziua aceea, vor obişnui să urce "la sfântul Anton", adică la mănăstirea clădită pe stâncă.

Un fapt asemănător s-a petrecut şi la Limoges, dar de data aceasta mai direct şi mai spectaculos, de îndată cunoscut.

Fratele Anton trebuie să predice la "Groapa Arenelor", pe locul fostului amfiteatru roman. Acolo se organizau serbări, târguri, iarmaroace. Dar fratele "menudet" n-apucă bine să urce pe estradă, că deasupra amfiteatrului se adună nori mari negri şi cerul e brăzdat de fulgere. Oamenii o iau la fugă. Atunci, cu glasul lui puternic, Anton le strigă în dialect:

"M *si£ pi elpori*| Nu vă fie frică! Rămâneţi să ascultaţi Cuvântul Domnului. Nădăjduiesc de la Acela în care trebuie să ne încredeni întotdeauna că ploaia nu vă va atinge!"

Atunci oamenii se întorc şi ascultă.

Un ceas încheiat, fratele "menudet" predică.

Niciun strop nu i-a atins, în vreme ce în jurul Gropii Arenelor şi peste întreg oraşul, s-a dezlănţuit un adevărat

potopi Jean Rigaud, un contemporan care relatează minunea, precizează: "Când am intrat în Ordinul fraţilor minoriţi, mulţi dintre fraţii care asistaseră la acea predică dădeau mărturie de ceea ce ochiul lor văzuse şi urechea lor auzise".

Tot la Limoges se petrece şi episodul cu femeia evlavioasă care se dusese la catedrala Sfântul Petru să asculte o predică de-a lui Anton. Să fi fost predica prea lungă sau să fi zăbovit femeia la ieşirea din biserică? Fapt e că bărbatul ei crede altceva şi nu vrea să asculte alte explicaţii. Strigă la ea, şi ea îi răspunde cu o palmă. Atunci omul se repede la soţia sa şi o apucă de păr atât de tare că îi smulge un smoc zdravăn, lăsând-o aproape cheală...

Biata femeie aleargă şi bate la uşa mănăstirii franciscane, cerând să-l vadă pe fratele Anton. îi arată capul însângerat şi, aruncându-i-se la picioare, îi istoriseşte toată tărăşenia, recunos- cându-şi vina "Dar părul meu! Cine o să-mi dea părul înapoi?"

Cu o privire aspră, Anton o pofteşte să iasă. Dar nici n-a plecat bine, că Fratele îşi dă seama că părul îşi are importanţa lui. **În** cazul de faţă, reprezintă pacea acelei case şi poate chiar salvarea unei căsnicii.

Anton merge în capelă şi se închină cu faţa la pământ: "Doamne Isuse, se roagă el, ai spus că niciun fir de păr de pe cap nu ni se va clinti fără voia Tatălui tău. Aşadar, îndură-te de această femeie: redă-i bucuria, odată cu părul!"

Chiar în clipa aceea, ajungând acasă, femeia aleargă la oglindă şi scoate un strigăt de uimire: părul des, mătăsos, cât se poate de ondulat, i se revarsă pe umeri, ajungându-i până la şold.

Taumaturgul

Mulţimea însărcinărilor să fie cauza? Se mai întâmplă ca Anton să predice sau să cânte prin *bilocaţie* (adică în două locuri în acelaşi timp), la fel ca la Montpellier.

De data aceasta, faptul se petrece în biserica Sfântul-Petru-de- la-Răscruci (Saint Pierre-du-Queyvoix), la Limoges, în după- amiaza Joii Sfinte. Mulţimea umple

biserica, revărsându-se şi în piaţă. Fratele Anton predică.

în acelaşi moment, psalmodiază oficiul Tenebrelor2 în minuscula capelă a mineriţilor. Diavolul a crezut că tratele o să-i cadă în plasă pentru că, în chip necugetat, făgăduise să facă ambele lucruri la aceeaşi oră. Dar în cele din urmă, cel viclean a căzut în plasa lui Anton.

Altă dată, la Saint Junien, orăşelul ce poartă numele sfântului Juvanus, căruia îi plăcea să se roage sub măceşul înforit unde păsările îşi făceau cuib şi care, după moarte, fusese îngropat chiar sub măceş... Numai la ştirea că Anton va predica, mulţimea se strânge în număr atât de mare, încât, neputând predica în biserică, fratele minorit roagă să se înalţe o estradă, unde va urca, însoţit de notabilităţi şi de clerul local. Primele lui cuvinte sunt: "Ştiu că diavolul ne va ataca. Dar nu vă temeţi, lucrarea sa nu va face rău nimănui!"

E lesne de închipuit ce efect a avut acest avertisment asupra asistenţei care era numai urechi şi nu-şi dezlipea ochii de la oratorul ce părea atât de sigur pe el. Răbdarea nu le-a fost mult pusă la încercare.

Deodată se aude un trosnet uriaş şi estrada se prăbuşeşte! Mulţimea o ia la fugă, dar apoi se întoarce pentru a-l vedea pe Anton ieşind din grămada de scânduri împreună cu notabilităţile şi clerul. Nimeni n-are nici măcar o zgârietură.

Atunci fratele Anton aşează două scânduri pe două butoaie şi continuă să predice ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

E uşor de închipuit că a fost ascultat cu atenţie însutită. Cuvintele sale îi convertesc pe mulţi.

Asemenea lui Francisc, asemenea atâtor alţi sfinţi, Anton cunoaşte prea bine feluritele şmecherii ale celui ce vrea să pună gheara pe suflete. Pe măsură ce călugărul îşi urmează misiunile, "Cel-ce-se-pune-de-a-curmezişul" şi legiunile lui îşi sporesc vicleniile, care par deosebit de numeroase pe acest segment al existenţei sfântului (pe timpul şederii lui în Franţa).

într-o seară, după ce cântaseră Completoriul, fraţii se

pregătesc pentru rugăciunea tăcută, sub conducerea sfântului. Cu câtâ fervoare!... Dar iată că unul din fraţi îl previne pe Anton c? nişte răufăcători, profitând de rugăciunea călugărilor, devastează recolta din apropiere. Dar Anton răspunde:

"Să ne continuăm rugăciunea! Hoţii aceştia nu sunt decât diavoli care vor să vă lipsească de prezenţa lui Dumnezeu. Păziţi- vă să nu cădeţi în cursă. Mâine dimineaţă veţi vedea lanul de grâu la fel de bogat cum l-aţi văzut ieri. Aceste atacuri dovedesc însă că Dumnezeu, vine. Să ne continuăm aşadar rugăciunea!"

Zis şi făcut! A doua zi, în zori, fraţii au simţit din nou mângî- ierile neasemuite pe care le simţiseră în timpul rugăciunii de seară din ajun, văzând holdele minunate de grâu. Anton nu-i minţise; dimpotrivă, le sporise credinţa.

Într-o bună zi, Anton a observat evlavia unei femei care îi sorbea cuvintele. În aceeaşi clipă, un curier îi înmânează femeii o scrisoare şi o imploră s-o deschidă neîntârziat. Dar Anton ştie că aşa-zisul curier este Cel Viclean care vrea să tulbure predica. Mai cunoaşte şi conţinutul mesajului: vestea că fiul bietei femei a fost ucis în război.

Anton strigă din înălţimea anvonului: "Nu te teme, sora mea! Curierul ăsta e diavolul!"

Mesagerul şi mesajul s-au topit atunci ca fumul.

Anton ştia de altfel să ia ofensiva împotriva demonului. Un fapt precis. La trei leghe la sud de Limoges, în abaţia benedictină de la Solignac unde sfântul poposise, un călugăr doreşte să i se spovedească. De mult timp este prada unor demoni necuraţi. Posturi, veghe, mortificări repetate, rugăciunea cea mai fierbinte, nimic nu i-a putut aduce pacea. Parcă îi curge jăratec prin vine.

Dumnezeu îl aştepta pe Anton. Acesta, după ce i-a dat călugărului dezlegarea, îşi scoate rasa şi i-o dă să o îmbrace. Din acel moment, călugărul benedictin n-a mai simţit niciodată atacurile diavolului, aşa cum avea s-o declare în faţa mai multor martori.

La Limoges, un novice "de mare viitor", fratele

Pierre, trece printr-o criză de descurajare şi vrea să părăsească Ordinul. Omul lui Dumnezeu (vir *Dei)* se duce drept la el, îi deschide gura şi-i dăruieşte propria răsuflare însoţită de următoarele cuvinte: "în numele lui Dumnezeu,' primeşte-l pe Duhul Sfânt!" »

Novicele simte cum răsuflarea trece prin pieptul său şi cade la pământ ca mort. Fraţii îl ajiâtă să se ridice. Revenindu-şi în simţiri, povesteşte că, pe timpul cât a fost leşinat, răpit în extaz, contemplase privelişti pe care pământul nu le cunoaşte. Anton însă nu-i îngăduie să vorbească.

Mai târziu, călugărul va mărturisi că, de atunci, "săgeţile diavolului erau ca tocite când se îndreptau împotriva sufletului său".

Femeile, mamele i se adresau lui Anton. Le plăcea să-l vadă, să-l atingă. Iar el înţelegea totul, chiar problemele legate de familie. Şi iubea copilaşii. îi plăcea să-i mângne. "Priveliştea nevinovăţiei lor îl răsplătea pentru amărăciunile pricinuite de patimile omeneşti."

într-o seară, pe când Anton ajunsese într-un sat, o femeie a lăsat totul pentru a asista la predică. Ba chiar a uitat pe foc un lighean cu apă pentru baia copilului. Dendată ce Anton şi-a terminat predica, ea şi-a amintit cu groază că, în grabă, îşi lăsase copilul în ligheanul de pe foc. Scoate un strigăt sălbatic. Aleargă spre casă, însoţită de o mulţime numeroasă. Strigă cu glas tare că e o netrebnică şi-şi sfişie faţa.

Dar, spre uimirea tuturor, copilul se joacă frumos în apa clocotită. N-are nici urmă de arsură!

Altă dată, întorcându-se acasă după ce a ascultat "cuvântul", o femeie îşi descoperă pruncul mort în leagăn. Se duce înapoi la Anton, care plânge împreună cu ea şi şopteşte de trei ori:

"Ai să vezi, Domnul o să se îndure!"

Plină de credinţă, se întoarce din nou acasă şi-şi găseşte copilul plin de viaţă, cu bujori în obraji, *"jucându-se cu nişte pietricele pe care nu le avusese mai înainte în mână".*

Cine i-o fi dat oare pietricelele?

Altă dată, la Châteauneuf-la-Forât, între Limoges şi Eymou- tiers, seniorul locului, mare binefăcător al franciscanilor, a ţinut să-l aibă ca oaspete. Dar, la ora cinei, fratele Anton nu apare. Cum întârzierea se prelungeşte, seniorul se hotărăşte să meargă el însuşi să vadă ce se petrece. O foarte plăcută lumină, foarte albă, iese din camera călugărului pe gaura cheii. Aplecându-se să privească înăuntru prin gaura cheii, seniorul îl vede pe sfânt stând în picioare, cu braţele întredeschise ca şi cum ar legăna un prunc, scăldat în lumină.

Autorii francezi au dorit să situeze aici minunea celebră, poate cea mai celebră a sfântului Anton, purtându-l în braţe pe Pruncul Isus. Dar asta va fi mai târziu. Fratele Rigaud, cronicarul limuzin, bun cunoscător al faptelor săvârşite de Anton în aceste ţinuturi, nu o menţionează şi ar fi fost cu neputinţă s-o uite. La Châteauneuf- la-Forât, a fost vorba, desigur, de unul din extazele luminoase trăite frecvent de Anton în acea perioadă. Poate o manifestare a iubirii sale pentru Copilul copiilor, pregătire pentru minunea strălucitoare care se va produce pe pământul Italiei, când călugărul portughez, în culmea suferinţelor, a smereniei şi a iubirii, va primi această răsplată supremă pe pământ, cu puţin timp înainte de marea trecere către cer.

Arles între timp, omul lui Dumnezeu află că trebuie să pornească din nou la drum lung: trebuie să se ducă la Arles, la capitulul fraţilor minoriţi din sudul Franţei, convocat pentru 14 septembrie 1226, sărbătoarea înălţării Sfintei Cruci şi a doua aniversare a zilei când, pe stânca ameţitoare, Francisc a primit stigmatele dureroase. Capitulul va aduna în capitala Provenţei un mare număr de fraţi veniţi de la mănăstirile din sudul Franţei. Vor discuta şi despre atitudinea pe care trebuie s-o aibă faţă de nefericita populaţie din Languedoc. Să ne amintim că regele Ludovic al VUI-lea obţinuse capitularea oraşului Avignon fără vărsare de sânge. în luna august, se îndreptase către Bgziers. Cetatea îşi va deschide şi ea porţile fără luptă, urmată de Narbonne şi de Carcassonne. Dar, ajuns la patru leghe de Toulouse, cuprins brusc de-o nelinişte ciudată, regele hotărăşte să se întoarcă la Paris şi să revină în primăvara următoare pentru a sfârşi războiuol, lăsându-şi totuşi trupe în toată regiunea. Raymond al Vll-lea şi "complicii" săi rămân aşadar excomunicaţi.

Nimic nu s-a soluţionat! Nimic nu e simplu. Epocă deosebit de agitată! Raymond al VH-lea este şi conte de Provenţa. Arles, fosta capitală romană plină de vestigii ale Imperiului, unul din marile centre religioase ale evului mediu, oraşul vestit pentru drumul străjuit de morminte galo-romane, numit calea Aliscamp, este pentru un moment eliberat de orice primejdie.

Care a fost rolul precis al lui Anton la Arles?

După un ocol pe la Puy, călugărul minorit ajunge istovit de drumul nesfirşit, sub soarele dogoritor al verii. Istovit, dar mulţumit. Mulţumit că şi-a întâlnit iarăşi toţi fraţii. Printre ei, şi pe fratele Cristofor, unul dintre primii tovarăşi ai lui Francisc, trimis de acesta în Aquitania, unde a şi întemeiat multe mănăstiri. De câteva luni vesteşte Evanghelia la Quercy.

Datorită bunei cunoaşteri a regiunilor pe care le reprezintă, fraţii minoriţi sunt perfect capabili să ia hotărâri folositoare, să atenueze pe cât posibil represaliile, procedeele oribile de urmărire şi de convertire forţată

folosite împotriva ereticilor. Din acest punct de vedere, franciscanii nu inspiră încredere, adăpostindu-i chiar pe vinovaţii fugari!

În ceea ce-l priveşte, Francisc dorise cu ardoare reunirea acestui capitul din Franţa de la care aştepta rezultate însemnate. Ştia că nu mai are mult de trăit. Stomacul lui primeşte din ce în ce mai greu hrana, iar boala sa de ochi nu se mai ameliorează, în ciuda tratamentului cu fierul înroşit la care fusese supus – îngăduise să-i fie arse tâmplele fără să scoată un geamăt. Puterile îl părăsesc tot mai mult.

Părintele Provincial, fratele Giovanni Bonelli, care prezida capitulul, a expus de la început veştile care n-aveau nimic îmbucurător. Anton, oratorul conciliului de la Bourges, părea cel mai nimerit să ţină discursul tradiţional.

Sfântul Bonaventura este naratorul cel mai complet al episodului următor, poate cel mai emoţionant din viaţa lui Anton, contopită pentru o clipă unică cu viaţa Părintelui său, Francisc de Assisi. Bonaventura aminteşte mai întâi că "Sărăcuţul" trimisese pretutindeni recomandarea de a se face rugăciuni pentru reuşita acestor adunări, rugându-se el însuşi cu atâta înflăcărare încât se putea spune că se afla cu adevărat în mijlocul fiilor săi. îşi făcuse adesea simţită prezenţa cu prilejul acestor capituli la care nu participa, dar unde ar fi vrut atât de mult să fie.

în ziua aceea, Francisc se afla în Toscana, trimis acolo de cardinalul Ugolino, să consulte un medic vestit. La ceasul când a început capitulul de la Arles, "Sărăcuţul" cade în extaz. Pe de altă parte, Anton şi-a ales ca temă a discursului inaugural inscripţia care figura pe Crucea de pe Calvar:

I.N.R.I.

Iesus Nazarenus, Rex Iudeorum.

Isus Nazarineanul, Regele Iudeilor.

Este chiar textul impus de romanul Pilat marelui Preot, care protestează cu vehemenţă. Dar Pilat, care "nu găsise nimic de osândit împotriva acestui drept",

răspunde: *"Ce am scris, am scris!"*. în latineşte, greceşte şi evreieşte.

împărăţia universală a lui Cristos-Mesia este vădită de Roma în această înjosire fără seamăn! Aceasta este chiar înălţarea Sfintei Cruci, sărbătoare celebrată în acea zi de fraţii minoriţi:

"Şi eu, când voi fi înălţat de pe pământ, spusese Isus, toate le voi atrage la mine..." (Ioan 12, 32).

Călugărul portughez vorbeşte aşa cum n-a făcut-o poate niciodată. înfăţişează îngrozitoarea moarte a lui Isus în termeni şi mai cutremurători decât aceia pe care-i va folosi mai târziu, într-una din predicile sale scrise: "Vai! Cel ce îi eliberează pe prizonieri este pus în lanţuri. Cel ce este slava îngerilor este batjocorit; Dumnezeul întregului univers este biciuit; oglinda nepătată, strălucirea luminii veşnice este mânjită de scuipături! Cel ce este viaţa muribunzilor este dat la moarte! După toate astea, ce ne mai rămâne de făcut? *"Să mergem să murim şi noi împreună cu el..."* **(Ioan 11, 16).**

Şi mai departe:

"A-l predica pe Isus Răstignit, fără a-i purta rănile în trupul nostru, înseamnă a-l dispreţui..."[7]

încă de la început, călugării au înţeles că fratele lor se gândea la stigmatele primite, exact cu doi ani în urmă, de Francisc, stigmatele glorioase şi dureroase ale lui Cristos, pe care orice creştin ar trebui să le poarte săpate în trupul său, pentru toată făptura care suferă şi care trebuie să fie mântuită pe pământ. — Deodată simt o pauză imperceptibilă în discurs; ochii lui Anton privesc ţintă la uşa sălii. Unul dintre călugări, fratele Monald, a cărui virtute e mai presus de orice îndoială, s-a întors şi el către uşă. Discursul s-a oprit de tot. Dar Monald îl vede pe preafericitul Francisc, "ridicat de la pământ, cu braţele desfăcute, binecuvântând adunarea".

"Fraţii, urmează sfântul Bonaventura, s-au aflat cu toţii plini e o atât de mare mângâiere spirituală, încât mărturia sufletelor i-a încredinţat de prezenţa Părintelui

7 Predică pentru ultima duminică înainte de Postul Paştelui.

lor, întărind viziunea lui Monald. Faptul a devenit cu atât mai sigur prin mărturia lui Francisc însuşi..."

în ajun, în Toscana, simţindu-şi viaţa în pericol din pricina unei hemoragii, Francisc îi adunase în jurul lui pe toţi fraţii prezenţi, apoi îi dictase lui Benedetto di Pirato următorul mesaj: "îi binecuvântez pe toţi fraţii mei: pe aceia care fac deja parte din Ordin şi pe aceia care vor veni, până la sfârşitul veacului. Să se iubească în amintirea mea aşa cum i-am iubit şi cum îi iubesc eu. S-o iubească pe draga noastră Doamnă Sărăcie şi s-o păzească cu sfinţenie. Să-i slujească mereu cu bucurie şi smerenie pe preoţii Sfintei Biserici“.

Această scenă şi aceea de la Arles au făcut obiectul a nenumărate comentarii şi opere de artă!

Dar nu venise încă ceasul întâlnirii cu moartea. Fratele Elia, chemat de urgenţă, a dat dispoziţie ca Francisc să fie transportat la Assisi pe căi ocolite, ca nu cumva să i se fure trupul, dacă s-ar întâmpla să moară pe drum.

Sfântul Anton şi Biblia

Papa Grigore al IX-lea l-a numit pe Anton "chivot al Testamentului". Chivot, adică sipet (în latina clasică *arca,* "ladă, sipet"), deoarece cunoştea Biblia pe dinafară. Unul dintre biografi este atât de admirativ încât afirmă: "Dacă din nefericire toate cărţile sfinte s-ar fi pierdut, Anton ar fi fost în stare să le dicteze în întregime".

Găsim în Predicile sale mai mult de 6000 de citate, dintre care 3700 din Vechiul Testament şi 2400 din Noul Testament. Comentariile sale sunt în primul rând biblice: plecând de la Evangheliile şi epistolele duminicilor anului, Anton pune faţă în faţă toate textele paralele, pentru a extrage din ele, în principal, învăţăminte privitoare la viaţa morală şi la practicarea sacramentelor.

Pentru el, cele două Testamente, cuvânt al lui Dumnezeu, alcătuiesc un tot, cel Vechi fiind, conform concep ţiei timpului, "reprezentarea", vestirea celui Nou. Paralelism care a fost pus în evidenţă de reforma liturgică înfăptuită de Conciliul Vatican II.

În gândirea lui Anton, Biblia este lucrul cel mai de preţ. "Aşa cum aurul este mai de preţ decât toate celelalte metale, Sfânta Scriptură este mai presus decât orice altă ştiinţă. Cel ce nu cunoaşte Scriptura este un analfabet." Cuvintele Bibliei sunt "aripi care apără sufletul de ispitirile diavolului". Scriptura este "oglinda în care ne putem vedea adevărata înfăţişare: de unde venim, cine suntem şi încotro ne îndreptăm".

Partea a patra

ANTON DE PADOVA

întoarcerea

Câteva zile mai târziu, sâmbătă 3 octombrie 1226, "Sărăcuţul" murea în draga-i mănăstire Santa Maria degli Angeli, pe care, se cuvine s-o amintim, Francisc o alesese îndată după convertirea sa pentru că era plină de îngerii care o purtaseră pe Maria în Cer. Vestea a ajuns şi în Franţa, urmată curând de o scrisoare circulară a Fratelui Elia. Sfâşietoare scrisoare:

"Plângeţi împreună cu mine, Fraţii mei, căci amară îmi e durerea. Vă plâng şi pe voi, căci am rămas cu toţii orfani. L-am pierdut pe Părintele nostru. Suntem lipsiţi de lumina ochilor... Cel care ne alina orice suferinţă a fost luat dintre noi..."

Nu avea decât 45 de ani. întemeiase mai mult de 80 de mănăstiri ale Ordinului în lumea întreagă. Nu era decât diacon, neîndrăznind, din prea multă smerenie, să primească darul preoţiei. Dar el transformase însăşi viziunea asupra lumii care, chiar la cei mai buni, risca să devină întunecată. Ceilalţi preferau – de vreme ce lumea părea sortită fatalităţii răului – să se lase în voia blestemelor sau a plăcerilor. Când totul părea pierdut, Francisc a căutat şi a găsit Zâmbetul, Bucuria, Iubirea; le-a găsit, le-a arătat şi le-a dăruit celor mulţi.

Moartea fondatorului impunea o adunare generală la Assisi a tuturor provincialilor şi custozilor franciscani din întreaga creştinătate; capitulul va avea loc, ca de obicei, de Rusalii. Deci, pe 30 mai 1227.

Între timp, în calitate de custode al provinciei

Limousin şi fost superior al comunităţii din Puy, Anton îşi pune la punct problemele din teritoriul francez, deloc simple! Pe 8 noiembrie 1226, murise regele Ludovic al VUI-lea, pe drumul de întoarcere către Paris. îi urmează la tron un copil, iar o femeie, Blanche de Castilia, asumă regenţa. Marii feudali, Raymond al VH-lea şi ereticii profită de ocazie. Se pregăteşte o coaliţie înspăimântătoare.

La începutul anului 1227, Anton o porneşte spre Marsilia, de un.de avea să se îmbarce pentru Italia. Străbate o parte din Provenţa. Se spune că ar fi trecut şi pe la grota de la Sainte- Baume unde, conform tradiţiei medievale, ar fi poposit MariaMagdalena. Târguşorul Cuges revendică şi el cinstea de a-l fi avut ca oaspete.

Nu putem şti cu certitudine când şi unde s-a petrecut minunea cu "vinul intrat în butoi". Să fi fost înainte sau după capitulul de la Arles, pe drumul de la Arles la Puy, chiar la Puy, sau pe drumul de la Arles la Marsilia?

Oricum, încă o dată, Anton este "revendicat" pentru lucrurile neînsemnate (în aparenţă) ca şi pentru cele foarte mari.

în cazul de faţă, o femeie din popor îl pofteşte în casa ei. Dar n-are decât un pahar ca să-l răcorească pe el şi pe tovarăşul lui. Se duce să mai împrumute unul. I se încredinţează o cupă de cristal preţios.

Dar s-a întâmplat că tovarăşul lui Anton a spart cupa, astfel încât "piciorul se rostogoleşte înăr-o parte, iar restul în cealaltă". Şi cum o nenorocire nu vine niciodată singură, femeia îşi aminteşte că n-a închis cum trebuie robinetul butoiului de vin. Coboară în grabă la pivniţă, şi o găseşte plină de vin. Urcă din nou în casă şi plânge.

Văzând acestea, Anton îşi ascunde capul în mâini. Şi aproape de îndată, în timp ce privea cele două bucăţi ale cupei, femeia vede cum "bucata care era la capătul mesei a început să se deplaseze ca purtată de o mână nevăzută, şi s-a aşezat drept pe piciorul de cristal aflat la celălalt capăt". Ia cupa în mână, o scutură, constată că cele două părţi sunt perfect îmbinate. Apoi aleargă în pivniţă,

convinsă că şi aici lucrurile s-au aranjat, după cum se deranjaseră la sosirea celor doi franciscani.

în pivniţă, îşi găseşte butoiul atât de plin încât vinul se scurge acum prin vrană. Iar pe jos nu se mai zăreşte nicio picătură. Aflăm o minune asemănătoare în viaţa parohului de Ars.

Roma nu este foarte departe de Assisi: se pare că, încă de la sosirea sa în Italia, la începutul anului 1227, Anton l-a întâlnit pe noul papă, Grigore al IX-lea, care nu era altul decât bătrânul cardinal Ugolino, prieten de nădejde al lui Francisc şi protector al Ordinului. Bătrânul papă avea să dovedească însă o energie de ne- înfrânt. înaintaşul său Honorius lăsase o succesiune grea, iar cardinalul Ugolino s-a împotrivit timp de trei zile după alegerea sa, cu lacrimi în ochi, dar electorii au stăruit atât de mult încât au ajuns chiar să-i sfâşie veşmintele!

Unii cronicari afirmă că anul acela, în Postul Mare (Paştele cădea pe 11 aprilie), Anton ar fi predicat înaintea lui Grigore al IX-lea (în orice caz însă, avea să predice înaintea lui în anul următor, 1228, tot în Postul Paştelui, în condiţii deosebit de dramatice).

Sfârşit de mai, 1227: împreună cu tovarăşul său, Anton se îndreaptă către Assisi, unde va participa la capitulul general. E cuprins de emoţie la gândul reîntâlnirii cu locurile unde Francisc a trăit, a suferit, s-a apropiat tot mai mult de Cristos... Se gândeşte la întâlnirea petrecută cu şase ani în urmă, la capitulul din 1221. Oare Francisc să nu-l fi băgat în seamă dinadins? Anton ştie că prin el însuşi nu are nimic vrednic de luat în seamă, că numai Dumnezeu îl face să fie ceea ce este. Dacă n-ar fi fost Dumnezeu, el n-ar fi fost decât un biet călugăr portughez cu picioarele umflate, un soi de călugăr-bulgăre care, în mod normal, n-ar fi putut stârni decât râsul în comparaţie cu tovarăşul său, aproape întotdeauna mult prea înalt faţă de el. Şi ce de mai batjocuri ar fi primit din partea mulţimilor cărora n-ar fi îndrăznit niciodată să le spună măcar o vorbă, de n-ar fi fost Duhul Sfânt, buna Fecioară, sfinţii şi sfintele din Cer care l-au ajutat întotdeauna fără să se uite la vredniciile

lui.

Cine va fi succesorul lui Francisc?

Majoritatea opţiunilor se îndreaptă către Giovanni Parenti, din Florenţa, fost jurist şi magistrat, doctor al Universităţii din Bologna, călugăr adevărat pe cât fusese de integru ca judecător. Se povesteşte despre el că într-o zi, plimbându-se pe câmp, s-a întâlnit cu un păzitor de porci, care se străduia să-şi vâre turma în cocină. Dar animalele nu se înduplecau deloc să intre, alergând în dreapta şi-n stânga. Pierzându-şi răbdarea, porcarul a strigat: "Da' intraţi odată repede, aşa cum avocaţii şi judecătorii intră în iad!"

Şi deodată porcii intră ca prin minune. Din acea zi, Parenti s-a simţit tulburat. Să nu fi fost decât un porc? îl întâlneşte însă pe Francisc. Atunci îşi împarte toată averea săracilor, şi îl urmează.

La capitulul general, s-au mai făcut, desigur, şi alte numiri. Printre ele, cea a lui Anton, numit *Superior provincial* al Emiliei, Lombardiéi şi Veneto-ului.

Peştii

Această "provincie" franciscana, una dintre cele mai întinse, mai bogate şi mai frumoase, cuprindea aproape întreaga Italie de nord, având ca sediu principal oraşul Bologna, şi numărând printre oraşele principale Milano, Veneţia şi mai cu seamă Padova. Mai târziu, va fi divizată la rândul ei în trei provincii: Bologna, Milano, Veneţia. Un post splendid, dacă putem spune astfel când e vorba de un călugăr. Anton abia a împlinit 32 de ani.

Dar va trebui în primul rând să administreze, să dea ordine, să ia în calcul compromisuri, tot "praful pe care legătura cu oamenii din lume îl aşează pe suflet". Nu se simte făcut pentru aşa ceva. Mai ales că preia această cârmuire într-unul din momentele cele mai grele pentru Italia şi pentru Biserică. Situaţie cu mult mai grea decât cea din Franţa unde, datorită conducerii energice a regentei Blanche de Castilia şi prestigiului tânărului rege ce avea să devină sfântul Ludovic, nimic nu va fi pierdut. În Italia însă, luptele necurmate ale feudalilor se complicau

prin conflictele dintre oraşele independente, stârnite de interese, ură, rivalităţi locale. O sută de regi, o mie de regi şi despotismul lor. în plus, asupra ţinuturilor lombarde apasă şi tirania împăratului german Frederic al II-lea, nepotul lui Frederic Barbarossa, pe care papa îl ridicase la rang de cinste fiindcă părea docil. La drept vorbind, Frederic al II-lea este una din personalităţile cele mai ciudate ale evului mediu, politician şiret, lipsit de scrupule, fără credinţă sau, mai bine zis, îmbrăţişând toate credinţele. Visează să-şi impună hegemonia asupra întregii Italiei, deci asupra Bisericii.

Dar, la rândul lui, Grigore era foarte hotărât să nu abdice cu nimic de la prerogativele sale care se extindeau mult şi asupra pământescului. Ca urmare, au început din nou certurile sângeroase dintre Ghibelini (partizani ai împăratului, anarhişti şi anticlericali) şi Guelfi (partizani ai papei). Situaţie de care profitau catarii şi valdezii, sprijiniţi în principiu de împărat, şi, mai ales, beneficiind şi de concursul ereticilor alungaţi din Franţa.

Bologna se afla chiar în inima acestor certuri. Pentru a se împotrivi împăratului, cincisprezece din oraşele rămase credincioase papei sau propriei lor independenţe, formaseră o confederaţie: Liga lombardă. Ea cuprindea oraşele: Bologna, Milano, Verona, Piacen^a, Torino, N’ovarra, Mantova, Brescia, Faenza şi Padova.

Pornind de la Bologna, Anton îşi vizitează provincia. Doar un sfânt ca el, prudent şi răbdător, putea să "se descurce". Vrea să cunoască personal, în profunzime, pe fiecare frate. Iar pe drum, nu uită niciodată să predice, atât în oraşe cât şi în sate; ţine chiar şi conferinţe. Se dovedeşte a fi cinstit, hotărât, tolerant şi bun, dar nu lasă niciodată loc minciunii. întotdeauna "martir de dorinţă", gata să îndure orice.

începe cu Rimini, oraşul cu măgarul. Port la Adriatica, vechiul Rimini a primit de-a lungul veacurilor toate ereziile cu putinţă. De Rimini îşi leagă numele faimosul sinod la care episcopii din Occident au fost atât de învrăjbiţi, atât de laşi în faţa presiunilor împăratului din

Orient încât sfântul Ilarie, singura adevărată conştiinţă a adunării, a trebuit să fie alungat! După vot, "lumea, văitându-se, s-a mirat că este arianã" (sfântul Ieronim), *ariană,* adică negând cu înverşunare dumnezeirea lui Cristos, recunos- cându-i doar firea omenească. Acestea se petreceau în 359. După multe veacuri, catarii vor îndrăzni să se atingă de acelaşi mister. Cât de bine se leagă lucrurile între ele!

Rimini! Anton te regăseşte la fel de împietrită, de neînduplecată în greşelile tale, ca şi cum nu ţi-ar fi străbătut niciodată străzile, ca şi cum n-ar fi intrat în bisericile tale! Locuitorii tăi eretici sunt atât de puternici încât nimeni nu s-ar încumeta măcar să asiste la o predică de-a lui Antori!

Tocmai de aceea, curajosul călugăr va predica afară, în piaţa publică. Degeaba-şi sparge însă pieptul, oamenii îşi văd de drum. Zadarnice sunt rugăminţile sau lacrimile.

Atunci, face cunoscut că aceia care vor voi să-l însoţească duminică la malul mării vor avea de ce să se minuneze.

Trebuie precizat că ereticii catari aveau numeroşi adepţi printre oamenii sărmani din port, printre pescari. în ziua anunţată, îl văd pe Anton îndreptându-se, printre bărci, către locul unde gurile fluviului (Marechia) şi marea formează împreună cu plaja o limbă de pământ ascuţită. După o scurtă rugăciune, fratele minorit păşeşte în apă. Cu vocea sa puternică, vorbeşte între fluviu şi mare, către apele care se amestecă.

Dar ce spune?

Ciudată predică mai ţine!

"Voi peşti ai mării şi ai fluviului, ascultaţi cuvântul lui Dumnezeu, de vreme ce ereticii nu binevoiesc să-l audăl"

Auzind aceste vorbe, pornesc înot către Anton "asemenea mulţimi de peşti, mari, mici şi mijlocii, cum nu se mai văzuse niciodată în mare şi în fluviu. Toţi se străduiesc din răsputeri să-şi ţină capul deasupra apei, cu privirea îndreptată spre Anton, cu toţii în cea mai desăvârşită ordine şi pace: în faţă, mai aproape de mal,

peştii cei mici, apoi cei mijlocii şi în spate de tot, în apa adâncă, cei mai mari".

Anton vorbeşte mai departe:

"Fraţi peşti, trebuie să-i aduceţi mulţumiri Creatorului vostru – şi al meu – care v-a dăruit un element atât de nobil drept sălaş: fiecăruia după gustul său, apă dulce sau apă sărată. V-a pregătit multe adăposturi împotriva furtunilor, v-a hărăzit un element limpede şi transparent şi hrana trebuincioasă vieţii. Dumnezeu, când v-a adus pe lume, *v-a poruncit să creşteţi şi să vă înmulţiţi şi v-a binecuvântat..."*

S-au apropiat câţiva pescari. Aceste cuvinte le amintesc mai întâi puritatea apei şi a fiinţelor care vieţuiesc într-însa, imagini care, în mod firesc, nu pot să-i lase nepăsători. Dar ele amintesc totodată că Dumnezeu Tatăl îi crease pe peşti (în vreme ce catarii din Italia şi din Bulgaria susţineau în general că lumea *în întregime* era doar o creaţie necurată a Satanei, plină de nimicnicie şi de ură, că înmulţirea oricăror fiinţe vii, deci supuse suferinţei, nu putea fi ea însăşi decât de obârşie diavolească şi că deci oamenii nu trebuiau să mai aibă copii... Cum să nu creadă în astfel de doctrine aceşti bieţi oameni care nu cunoşteau decât munca istovitoare şi suferinţa?).

Prin ascultarea tuturor acestor peşti, animale nevinovate, Anton le dovedea că Dumnezeu care i-a creat nu-i părăseşte, ci îi binecuvântează şi le porunceşte să crească, să *se înmulţească...*

"Când a venit potopul cel mare şi toate vieţuitoarele au pierit, doar pe voi v-a apărat Dumnezeu de orice rău. Ba chiar unuia dintre voi i s-a dăruit prin poruncă dumnezeiască să-l înghită pe lona prorocul şi, după trei zile, să-l scuipe afară bine sănătos..."

Creaţia nu este aşadar osândită pe de-a-ntregul. Fireşte, e departe de a fi desăvârşită: Satana a tulburat-o, şi încă cum! Dar tocmai de aceea trebuie să încercăm să recuperăm ceea ce aparţine demnităţii Creaţiei de la început, demnităţii planului lui Dumenzeu. O, dacă am vrea cu adevărat!

"Voi, peştilor, aţi plătit birul pentru Isus care, sărac fiind, nr avea cu ce plăti..." (cf. Mt 17, 27).

Fratele franciscan enumeră şi alte merite ale peştilor şi spune:

"Pentru toate aceste daruri, se cuvine, nu-i aşa, să-i aduceţi laudă lui Dumnezeu care v-a dăruit cu mult mai mult decât altor făpturi!"

La auzul acestor cuvinte stăruitoare, peştii deschid gura ca şi cum ar vrea să-i aducă laudă lui Dumnezeu.

Şi atunci Anton rosteşte:

"Binecuvântat să fie Dumnezeu cel veşnic, pentru că peştii apelor îl cinstesc mai bine decât oamenii eretici!"

în timp ce Anton vorbeşte, mulţimea de peşti sporeşte şi niciunul nu-şi părăseşte locul; doar atât că pe măsură ce se adună, se strâng unul în altul şi ies puţin mai mult din apă.

Pescarilor li s-au adăugat lucrători, meşteşugari, târgoveţi. Minunea e atât de evidentă încât toţi cei de faţă cad în genunchi!

Anton dă semn de plecare peştilor şi îi binecuvântează în numele celor trei Persoane care sunt Dumnezeu cel Atotputernic. "Se îndepărtează cu toţii dând semne de mare bucurie".

"A rămas la Rimini mai multe zile, predicând şi făcând să rodească Cuvântul în suflete".

Episodul aminteşte de predica ţinută păsărilor de "Sărăcuţul" din Assisi, dar acesta le vorbise păsărilor înconjurat fiind de oameni convertiţi, care-i împărtăşeau iubirea pentru creaţie şi recunoştinţa faţă de Dumnezeu. Anton, dimpotrivă, predică mai întâi la peşti "într-un vid uman", iar apoi unor nefericiţi care neagă Mântuirea, se îndoisc de destinul lor de oameni. Rol providenţial asumat de Anton într-un moment al istoriei când pesimismul religios putea ieşi învingător provocând astfel distrugeri irecuperabile. Aşa după cum ar putea biruui din nou într-o zi (sub o formă sau alta), în caz că viaţa i-ar deveni omului... *de nesuferit.*

De aceeea minunea cu peştii care ştiu să asculte

cuvântul lui Dumnezeu, una din cele mai temeinic atestate din viaţa lui Anton, rămâne atât de importantă pentru misiunea ffanciscană. Fără îndoială, ea are acelaşi sens ca şi miracolul care? l-a făcut pe măgar să recunoască prezenţa dumnezeiască în ostia materială, ostie de grâu, ostie de făină. Prezenţă care nega de asemenea pesimismul eretic, pentru care "materia" nu putea veni decât de la diavol.

Minunea este chiar prea evidentă. Cuprinşi de furie, "durii" din Rimini şi din împrejurimi se sfătuiesc între ei. Hotărăsc să adopte măsuri radicale împotriva aceluia care este numit deja, chiar la Rimini, *il Santo,* Sfântul celor mulţi.

îl invită să ia masa la ei, chipurile spre împăcare, şi să discute cu acest prilej anumite puncte de doctrină pe care ei pretind că nu le-au înţeles.

La masă este servit cel dintâi, fireşte, dar Duhul îi descoperă că mâncarea lui este otrăvită. întreabă:

"Pentru ce faceţi asta?"

Gazda însă nu se pierde cu firea:

"N-ai citit, răspunde el, că, atunci când i-a trimis în lume pe apostoli, Cristos le-a făgăduit că dacă li se va întâmpla să bea otravă nu vor păţi niciun rău? De ce şovăi?"

Sfântul îşi domină imensa tristeţea care îi sfâşie inima. Face semnul crucii asupra hranei şi începe să mănânce. Liniştea este absolută şi chiar şi duşmanii lui sunt cuprinşi de teamă. Anton cere să i se expună obiecţiile făgăduite privitoare la doctrină. Răspunde calm, meticulos. Trupul său nu vădeşte nicio indispoziţie.

"Chivotul Testamentului "

Lupta dintre împăratul Frederic şi papa Grigore a izbucnit, alternând cu episoade comice. în 1228, S-a întreprins o nouă cruciadă împotriva sarazinilor, a şasea. Dar Frederic se preta la un joc foarte curios, violându-şi jurămintele ca să-şi întârzie plecarea. Dezertarea sa a determinat reîntoarcerea a 40000 de războinici, aflaţi deja în Ţara Sfântă. Papa s-a văzut silit să-l excomunice pe

împărat.

Acesta, la rândul lui, nu s-a lăsat mai prejos, şi a replicat pe toate fronturile. în Lombardia, vasală Imperiului, certurile d ntre cetăţile guelfe şi ghibeline din cadrul Ligii lombarde s-au înveninat din porunca lui. Chiar la Roma, împăratul a ştiut să şi-i atragă prin *legături puternice* (acesta e termenul potrivit) pe seniorii cei mai de seamă, cumpărându-le cu bani peşin şi la cel mai bun preţ pământurile pe care li le-au restituit apoi ca feude pentru care trebuiau să presteze jurământ de credinţă! Iar după aceea, i-a îndemnat să ridice poporul la răscoală împotriva papei.

Pe de altă parte, Frederic nu se sfia să-şi arate scepticismul religios, proclamându-şi deschis simpatia faţă de necredincioşi, de catari şi chiar faţă de Islam.

în Joia Sfântă (23 martie) 1228, papa a reînnoit excomunicarea lansată împotriva împăratului şi a tuturor acelora care erau de partea lui. Bula papală mai specifica de asemenea că orice loc ori cetate unde se va fi aflat suveranul va fi sub interdicţie: oriunde s-ar fi arătat împăratul, slujbele, botezurile, înmormântările erau oprite.

Tocmai în cursul acestei Săptămâni Sfinte, Anton s-a dus la Roma. Papa dorea mult să-l întâlnească. îi încredinţează, printre altele, misiunea de a predica toată săptămâna, în ciuda primejdiei de răzmeriţă. Dar iată ce ne spun *Floricelele* sfântului Francisc despre acest episod:

"Minunatul vas al Duhului Sfint, Anton de Padova, cel pe care sfintul Francisc îl numea vicarul său, predica înaintea papei şi a cardinalilor adunaţi în consistoriu, unde se aflau atunci oameni de neamuri diferite, greci, latini, francezi, germani, slavi, englezi, înflăcărat fiind de Duhul Sfint, el a vestit cuvântul lui Dumnezeu atât de eficace, de pătrunzător, de blând şi de limpede încât toţi, deşi de limbi diferite, i-au înţeles cuvintele... Iar cardinalii îşi spuneau între ei: «Acesta care predică nu e de prin părţile Spaniei?» Papa, la rândul lui, mirat de profunzimea predicii, a exclamat: «Cu adevărat acesta este *Chivotul Testamentului]*»"

Arca Testamenti!

Arca – termen ce nu se traduce neapărat doar prin *arcă, arc,* formă curbă de sprijin, dar cu sensul, în latină (ca şi în italiană), de: lădiţă, sipet, chivot. în italiana veche cuvântul desemna şi locul unde se ţineau proviziile şi toate lucrurile de preţ fără de care casa nu poate să trăiască şi să sporească. Chivotul Testamentului: astfel este, într-adevăr, memoria uimitoare a lui Anton, desăvârşita ştiinţă de a stabili concordanţe între cele două

Testamente. Nu se spunea oare că, dacă "din întâmplare, ar fi dispărut toate exemplarele din Scriptură, el ar fi fost în stare să le reconstituie întocmai?" Mica mănăstire unde Anton va întâmpina moartea se va numi *Ar cella.* Şi până în zilele noastre, numele dat mormântului său este *Arca.*

Pe 27 martie, în lunea Paştilor, o gloată de răzvrătiţi, aţâţaţi de "romanii împăratului", vin şi-l insultă pe papă în timp ce celebrează liturghia în catedrala Sfântul Petru. Nemaisimţindu-se în siguranţă la Roma, Suveranul Pontif se retrage însoţit de o escortă puternică la Rieti (la vreo zece leghe mai la nord); apoi şi mai la nord, la Spoletto, în munţii Umbriei, şi, în sfârşit, la Peruggia, adică la câţiva paşi de Assisi, ca şi cum fostul cardinal Ugolino, în ceas de restrişte, ar fi venit să ceară ajutorul vechiului său prieten răposat, Francisc, "Sărăcuţul".

Papa se duce la micuţa mănăstire de la San Damiano, condusă de Clara, viitoarea sfântă; vizitează locurile îndrăgite de Francisc. La Assisi, merge să se închine înaintea cavoului care-i adăposteşte sicriul. Dispune apoi culegerea de informaţii exacte privind viaţa şi minunile lui Francisc, sarcină pe care o încredinţează cardinalilor celor mai puţin favorabili unei canonizări imediate.

Iar apoi sărmanului papă nu-i mai rămâne decât să aştepte la Peruggia.

Duminică 16 iulie 1228, Grigore al IX-lea se îndreaptă cu mare alai către biserica San Giorgio din Assisi. De pe tronul înalt, înaintea mulţimii imense, rosteşte un lung discurs spre lauda aceluia care urmează

să fie canonizat. Apoi, cardinalul Ottaviani dă citire raportului asupra miracolelor constatate şi aprobate de Biserică. Locuitorii cetăţii Assisi îl văd din nou înaintea ochilor pe fiul lui Pietro Bernardone pe drumurile şi cărările sale; oamenii îşi amintesc tot felul de întâmplări încă proaspete în memoria fiecăruia. De altfel Fraţii Ruffino, Ienupăr, Leone, Gilberto şi, bineînţeles, Anton, sunt de faţă. La relatarea evenimentului cu totul deosebit al primirii stigmatelor, publicul nu-şi poate stăpâni plânsul. Da, este vorba despre unul dintre sfinţii cei mai uluitori care au fost vreodată!

în sflrşit, papa proclamă canonizarea. Mai anunţă şi că se va construi la Assisi o biserică în cinstea noului sfânt. încep de îndată lucrările la criptă.

Vizitele în "Provincia" sa

După zilele tragice de la Roma şi cele binecuvântate de la Rieti, Anton se reîntoarce la Bologna. I se pare că Francisc îl însoţeşte în drumul său.

De la Bologna, porneşte din nou să-şi viziteze întinsa provincie. Pântecul i-e tot mai greu; s-ar putea crede că mănâncă prea mult, de n-ar fi chipul său palid şi tras. La cea mai mică oboseală, i se taie respiraţia – afară doar atunci când predică sau cântă. Cu toate acestea, nu zice niciodată nu când e vorba de vreun drum lung.

Poate fi întâlnit pretutindeni, chiar foarte departe de Bologna. Mai mult ca oricând, pentru a-şi "domina" mai bine publicul, îi place să predice urcat în arbori sau căţărat pe ziduri. S-ar putea obiecta că nu e "un loc nimerit" pentru un superior provincial atât de însemnat? Dar el este franciscan şi vocea îi e puternică.

între 1228 şi 1230, dată când se fixează la Padova, itinerariile lui sunt greu de stabilit. în orice caz, nu uită oraşele din nord-estul extrem: Udine, Gemona, Aquila, Gorizia, Triest, Pola. Se pare chiar că a început cu ele. Aceste regiuni din vecinătatea Balcanilor sunt infestate de ereziile cele mai virulente. Minoritul întreprinde aici un ansamblu de reforme încununate de succes. Totuşi, se spune că la Udine n-a izbutit să vorbească: căţărat pe un

copac pentru a se face mai lesne auzit, este batjocura mulţimii, apoi chiar insultat cu furie. De data aceasta, îşi pierde dumnezeiasca răbdare: asemenea lui Isus, cuprins de o sfântă mânie împotriva celor ce dispreţuiesc cuvântul lui Dumnezeu, îşi scutură praful de pe tălpile sandalelor împotriva oraşului şi pleacă imediat: Duhul Sfânt nu i-a poruncit să se impună printr-o minune.

La Gorizia, îşi marchează trecerea binecuvântând capela conventuală a fraţilor minoriţi, închinată sfintei Ecaterina din

Alexandria, fecioară şi martiră, patroana filosofilor.

La Gemona, întemeiază o mănăstire. în timp ce conduce lucrările, amestecat printre muncitori, zăreşte un ţăran care conducea o căruţă cu boi. Anton îl roagă pe căruţaş să-i împrumute pentru scurt timp căruţa ca să transporte cărămizile stivuite în apropiere. Dar ţăranul răspunde arătându-i către fiul său adormit în căruţă:

"Cu neputinţă! Duc un mort!"

Anton nu insistă; a şi uitat incidentul. Ţăranul zgârcit, dimpotrivă, e încântat de şiretenia sa şi în cele din urmă se hotărăşte să-şi trezească fiul ca să facă haz împreună. Dar ce să vezi? Adolescentul este complet inert şi rece! Ţăranul începe să urle; instinctiv, aleargă la Anton.

Acesta, fără să se piardă câtuşi de puţin cu firea, se apropie de căruţă, face semnul crucii asupra aşa-zisului mort... care sare ca ars.

Mai aproape de Bologna, poposeşte în puternica Veneţie, la Treviso, la Padova, unde mai persistă câteva urme ale ereziei, la Ferrara. Apoi, mai la nord, se opreşte la Milano, centru al ereziei valdeze din munţii Lombardiei şi Piemontului: se spune că Anton a izbutit să aducă pacea în oraşul tulburat de lupte de tot felul. Mai este văzut la Bergamo, la Brescia. La Varese întemeiază o mănăstire cumpărând o căsuţă unde face să ţâşnească un izvor. La Breno, i se atribuie întemeierea mănăstirii San Pietro. Mergând de-a lungul lacului Garda, ţinut locuit în majoritate de valdezi, ajunge până la Trento, apoi coboară către Verona şi Mantova.

Conform tradiţiei, în 1229, şi-ar fi părăsit chiar provincia, la ordinul Superiorului General, pentru a predica la Florenţa în timpul Adventului şi al Postului Mare. Cetatea era sfişiată din nou de luptele dintre Guelfi şi Ghibelini, care se dedau la toate excesele şi trăiau "pe picior mare". Se spune că Anton ar fi făcut ordine şi aici.

"***Floricele"***

în toată această perioadă, sub paşii lui Anton s-au adunat tot mai multe "floricele". Fiecare drum, fiecare loc vrea să aibă o amintire a sfinţeniei sale. Puterea sa de a, săvârşi minuni pare, ca aceea a lui isus, "să iasă chiar din hainele lui". Bolnavii care-i ating rasa de postav, cei ce se apropie cu credinţă vie, sunt vindecaţi, chiar fără ca sfântul s-o ştie. Persoana, faima sa sunt de ajuns să facă minuni. Da, de ce nu? Este un fenomen "firesc pentru suprafiresc". Oamenii ştiu că fratele Anton se roagă pentru ei toţi, că nici măcar "nu-şi mai aparţine". Cristos trăieşte în el, aşa cum spunea şi simţea şi sfântul Paul.

Atunci de ce n-am povesti câteva din aceste fapte, chiar dacă sunt mai mult sau mai puţin iscate de legendă? *{Legenda,* adică, în latineşte, ceea ce *trebuie să fie citit*: participiul viitor al verbului *legere*: a citi). Personalitatea excepţională a lui Anton a meritat să fie retrăită cu entuziasm, cu credinţa altuia, cu iubire. Element eficace, legenda – ne place sau nu – face parte din istorie. Aflăm aici o taină în care firea omenească şi suprafirescul îşi dau mâna – dacă putem spune astfel; ba uneori chiar şi dracul dă o mână de ajutor!

O femeie care l-a urmat mult timp pe Anton în peregrinările lui, ajunge să fie lipsită de mijloace de trai. Anton o sfătuieşte să ceară un împrumut de la un negustor bogat, cu condiţia sâ-i precizeze limpede creditorului că vine din partea lui şi ca suma să fie proporţională cu meritele pe care ea le-a dobândit – fie numai într-o singură zi – asistând la predicile lui.

Auzind de numele lui Anton, negustorul nu prea ia lucrurile în serios şi face pe grozavul:

"Meritele tale pentru o predică! Fie! Suflă pe talerul

acestei balanţe. Voi pune pe celălalt taler câte monezi va fi nevoie ca să se restabilească echilibrul!..."

Şi pune o monedă pe unul din talere.

Plină de credinţă, femeia nu stă mult pe gânduri şi suflă.

Răsuflarea ei cântăreşte mai greu.

Negustorul mai adaugă o monedă.

Dar tot nu-i de ajuns. Mai pune una, apoi încă una de argint curat!

Tot răsuflarea cântăreşte mai greu. Degeaba aruncă negustorul monezile de sus, talerul asupra căruia suflă femeia e mai greu.

în cele din urmă, isteţul se dă bătut. Femeia îl mărturiseşte că Sfântul i-a spus fără alte explicaţii: "Du-te şi dă înapoi!"

Pentru ea, e ca o revelaţie: ia monedele, numără doar atât cât îi trebuie pentru a se întoarce în satul ei, şi-i dă restul înapoi creditorului.

Un soţ gelos (marchizul de Ferrara, Ghibelin, prieten al cumplitului împărat) şi-a deferit soţia justiţiei sub pretext că pruncul, pe care l-a născut nu-i al lui. Ea îl imploră pe Anton să-i vină în ajutor. Acesta a cunoscut de îndată că femeia era nevinovată. Merge împreună cu ea şi cu copilul la marchiz. De ce Dumnezeu, care-i face pe muţi să vorbească, n-ar dezlega limba pruncului?

"în numele lui Isus Cristos, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, născut din Fecioara Maria, îţi poruncesc să spui cine este tatăl tău!"

' Şi deodată copilul (care n-avea nici două luni) răspunde cu glas limpede privindu-l ţintă pe marchiz: "El, el, el!"

La acest miracol face aluzie liturgia sfântului:"*Nevinovăţia este proclamată prin gura pruncului de ţâţă; prin el, Domnul stinge focul geloziei şi duhul răzbunării".*

La Florenţa, după unii cronicari (la Padova după alţii, oraş unde va avea de luptat împotriva lăcomiei cămătarilor, cumplit flagel al vremii), este rugat să

vorbească la înmormântarea unui om. Acesta fusese cămătar. Anton alege ca temă a discursului său textul Evangheliei care spune: *"Acolo unde este comoara voastră, acolo este şi inima voastră"* (Matei 6, 21).

Apoi, pe măsură ce-şi dezvoltă ideea, ajunge să spună:

"Acest neguţător bogat a murit. Dar mergeţi la lada lui de bani, şi acolo îi veţi afla inima, în timp ce leşul lui se află aici."

Toţi se reped la lada de bani. O deschid şi, ce să vezi: inima cămătarului se lăfăie în mijlocul monedelor de aur. Şi nu s-a răcit încă!

Atunci un om, tulburat adânc de predica sfântului, încearcă să ajungă la confesionalul lui Anton, în ciuda mulţimii care se înghesuie în jurul lui. Izbuteşte. Dar plânge în hohote şi nu e în stare să rostească niciun cuvânt. Anton îi cere să-şi aştearnă păcatele pe hârtie şi să se întoarcă.

Atunci penitentul se pune pe scris şi face o listă lungă. Se întoarce şi stă din nou la coadă la confesional. Anton ia lista, îi dă dezlegarea, îi înapoiază hârtia: albă ca şi când n-ar fi fost scris niciun cuvânt. (Mai multe întâmplări de acelaşi gen se întâlnesc în viaţa realistului paroh de Ars).

Iată şi povestea "tâlharului de profesie" care bântuise prin codri alături de alţi doisprezece derbedei ca să-i buzunărească pe călători. într-o zi, aud vorbindu-se despre Anton – prea elogios, după cât li se pare: cum că ar fi un "nou Ilie". Şi hotărăsc să meargă cu toţii deghizaţi la predică.

Dar cuvântul auzit îi răscoleşte pe toţi doisprezece. Merg să se spovedească şi făgăduiesc să-şi schimbe felul de viaţă; în plus, Anton le cere ca pocăinţă să meargă de douăsprezece ori în pelerinaj la Roma, la mormântul sfinţilor Apostoli.

Câţiva nu şi-au ţinut făgăduiala şi au sfirşit-o rău. Alţi câţiva s-au făcut călugări minoriţi. Unul dintre ei a relatat acest episod.

Dar mai mult ca pretutindeni, la Padova, succesul era imens. Oamenii plângeau, îşi băteau pieptul. Duşmăniile încetau. în familii, între duşmani politici sau de negoţ, oamenii se împăcau. Cămătarii dădeau înapoi dobânzile exagerate; hoţii, bunurile furate. Cuplurile nelegitime îşi legalizau situaţia. La confesional mai ales, Anton era de-a dreptul luat cu asalt, astfel încât, pentru a face faţă, trebuia să fie ajutat de confraţi:

"Mai mulţi dintre cei ce se prezentau la spovadă recunoşteau că Dumnezeu îi îndemnase să se adreseze lui Anton şi să se supună în totul sfaturilor sale. Altora, omul lui Dumnezeu li se arătase în timp ce dormeau, spunându-le: «Scoală-te, Martine; scoală-te, Agneza; mergeţi şi mărturisiţi păcatul pe care l-aţi săvârşit în cutare ocazie şi pe care nimeni nu-l cunoaşte, decât Dumnezeu!»"

Padova îi devine din ce în ce mai dragă lui Anton. Aici minoritul portughez nu rezistă nici unei rugăminţi, dacă e pornită din inimă.

Dar "Duşmanul" se pune adesea de-a curmezişul. De mai multe ori, aşa cum s-a întâmplat la grota din Brive, pătrunde chiar în chilia lui Anton, îl apuci de gât, mai să-l sugrume.

E de ajuns însă ca smeritul călugăr să o invoce pe Maica lui Dumnezeu şi îndată e eliberat. Atunci sărmana lui chilie "străluceşte precum anticamera Paradisului".

Lui Anton nu-i sunt defel străine aceste lupte "corp la corp" pe care şi prudentul paroh de Ars bunăoară, om cu capul pe umeri aşa cum era şi Anton, ne-a învăţat să le acceptăm ca o posibilă componentă a vieţii mistice pe pământ. Ca şi în cazul parohului de Ars, "faptul" avea loc mai ales atunci când un "peşte mare" urma să vină la confesional, sau când se prevedea o mare afluenţă pentru zilele următoare. La fel, adevărata lucrare a lui Dumnezeu se vădeşte atunci când sporesc încercările, slăbiciunile. Cu atât mai adânci sunt însă rezultatele...

Padova

Padova constituia, pentru turneele lui Anton în calitate de Superior provincial, o reşedinţă mai "centrală"

decât Bologna, aşezată prea la sud. Bologna, cetate universitară şi episcopală, cu un cler numeros, era, firește, bogată în resurse, dar ambianţa era mondenă, turbulentă.

Padova, cetatea lui Titus Livius, de asemenea reşedinţă episcopală, dotată cu o universitate renumită deşi întemeiată de curând (1222), era, orice s-ar spune, mai liniştită. Şi prosperă, datorită rodniciei câmpurilor şi dezvoltării industriilor lânii, a diferitelor bresle meşteşugăreşti, a pieţelor sale bogate. Aşezată pe malurile râului Brenta, uşor de apărat, înconjurată de ziduri groase, Padova îşi arăta de departe turnurile, palatele, clopotniţele bisericilor deja vestite pentru frumuseţea lor. Numărându-se printre primele cetăţi care au scuturat jugul împăratului Frederic Barbarossa, şi-a constituit de îndată o conducere puternică, avârid în frunte un guvernator ajutat de şaisprezece "bătrâni", de Marele şi de Micul Consiliu. Poporul putea participa la conducerea cetăţii, dar Constituţia nu îngăduia capricii nechibzuite. în scurt timp, tânăra republică şi-a construit "Palatul Primăriei" şi fermecătorul "Palat al Raţiunii". Armata ei, curajoasă, recruta pe toţi cetăţenii între 18 şi 60 de ani. în sfârşit, am văzut că Padova făcea parte din puternica Ligă a cetăţilor lombarde.

în oraş, lipită de bisericuţa *Sancta Maria-Mater-Domini,* se înălţa mănăstirea unde locuia Anton. îi plăcea să meargă şi la *Arcella,* mică mănăstire aşezată în afara incintei fortificate, în cartierul Capo-di-Ponte, a cărei grădină cobora până la fluviu. Mănăstirea le adăpostea pe fiicele spirituale ale viitoarei sfinte Clara, care ceruseră să trăiască în clauzură: "Doamnele Sărace". Serviciul divin în exterior era asigurat de câţiva fraţi ospitalieri, care locuiau într-o clădire anexă. *Arcella,* micul chivot, cu sensul pe care-l cunoaştem: cămara unde se păstrează lucrurile cele mai de preţ. Anton venea să-şi îmbărbăteze "oiţele nepreţuite", aşa cum le numea. Ce linişte, ce pace întâlnea la Arcella!

Totuşi, reuşita materială nu contribuise la progresul vieţii spirituale a cetăţii Padova. Mulţi străini dobândiserâ

drept de cetăţenie, plătind taxe şi impozite pentru a se putea bucura de o viaţă îmbelşugată. Luptând mereu pentru a obţine noi titluri şi privilegii, provocau numai vrajbe şi mârşăvii. Cămătarii începeau să facă afaceri bune la Padova.

Anton soseşte deci la timp. Aici mai mult ca oriunde, brusc şi într-unfel aproape de neînţeles, dovezile de înţelegere şi de iubire din partea celor mulţi sporesc în jurul lui. E drept că la Padova, sămânţa aruncată în pământ bun adusese totuşi roade. Una din cele mai mari reuşite o constituia Ordinul terţiar franciscan, bunăoară, având în primele rânduri pe contele Tiso, senior de Camposanpiero, conducător războinic pocăit, care se dăruia fără măsură şi care va juca un rol important în ultimii ani de viaţă ai sfântului. Anton îi adună bucuros pe terţiari în capela Santa-Maria-Colomba, pentru a avea cu ei discuţii tulburătoare. Aceşti terţiari, plini de zel, răspândiţi prin mulţime în momentul predicii, izbutesc de minune să sensibilizeze auditoriul.

De altfel, episcopul însuşi dă exemplu şi asistă la învăţăturile şi predicile Superiorului provincial. îl ajută în multe.

La Padova, Anton l-a întâlnit deja pe acela care, în curând, va deveni şi va rămâne credinciosul tovarăş de drum până la sfârşit: *Luca Beâludi.*

Asemenea lui Anton, Luca e preot. A primit din mâinile lui Francisc haina de postav cenuşiu, la Arcella din Padova. Fiu al seniorului de Piazzolo, având o educaţie aleasă şi o învăţătură foarte solidă, se făcuse cu totul uitat timp de şapte ani, în pacea mănăstirii Arcella. Astfel se pregătise pentru misiunea apostolică, urmând sfatul lui Francisc (acesta e, de altfel, şi secretul lui Anton): *"înainte de toate, dacă vrei să fii predicator, fii om al rugăciunii".*

în smerenie şi tăcere, Luca stă în preajma lui Anton, care nu se sfieşte să-i ceară sfatul atunci când crede de cuviinţă. între cei doi fraţi minoriţi încrederea este atât de deplină, încât poporul îl va numi mai târziu pe Luca: "Fratele Luca al Sfântului Anton". Va muri şi el, de altfel,

ca un sfânt.

într-o zi pe când se întorceau la Padova pe drumeaguri ocolite ca să evite mulţimile prea insistente, iată că zăresc o femeie care fuge după ei, purtându-şi în braţe copilul paralizat din naştere. Se aruncă la picioarele lui Anton şi-l imploră cu lacrimi fierbinţi să se îndure de copil.

Dar Anton se simte nevrednic şi refuză cu blândeţe. Pur şi simplu nu poate. Mama plânge şi mai sfâşietor.

Atunci Luca stăruie pe lângă el să asculte rugămintea femeii.

Fratele Anton face semnul crucii asupra copilului, bineeuvân- tându-l în numele şi prin puterea lui Isus. Copilul este pe deplin vindecat. Anton imploră pe mamă şi pe Luca să nu dezvăluie nimic înainte de propria lui moarte. Să fi vrut oare Dumnezeu să descopere o credinţă la fel de mare: aceea a lui Luca?

Ezzelino da Romano

La Padova, la Arcella, la fiicele sărace ale Clarei, Anton o întâlnise şi pe Elena Enselmini, tânără nobilă padovană. Mai mulţi cronicari ai vieţii sfintei Clara vorbesc despre ea cu admiraţie şi, de altfel, şi ea va figura în calendarul sfinţilor. Când a întâlnit-o Anton, nu împlinise încă 20 de ani. Elena şi Anton s-au înţeles de cum s-au văzut. Regula sfintei Clara era foarte severă, implicând clauzura şi pocăinţa fără concesii. Elena a renunţat la toate bunurile sale şi a cerut să intre în mănăstire ca să trăiască până la moarte în jertfă şi rugăciune, mai cu seamă pentru sufletele din purgatoriu. Datorită numeroaselor mortificări, va fi în curând atinsă de boala care o va ţintui la pat până la sfârşitul zilelor. Îi va fi dat să mai trăiască trei ani, cât să apuce să vadă canonizarea lui Anton.

Se înălţa pe culmi mistice pe care acesta le contempla cu încân- tare. Uneori era foarte neliniştită în privinţa stărilor de extaz şi a revelaţiilor pe care le primea. Putea să se încreadă în ele? Ce valoare aveau?

Anton o liniştea. Şi cum se mai ruga pentru ea!

Uniunea lor mistică ne duce cu gândul la aceea a Terezei de Avila şi a lui Ioan al Crucii şi, bineînţeles, la aceea a Clarei şi a lui Francisc.

Cu toate acestea, în afara Padovei, evenimentele se precipită. Ca răspuns la excomunicarea îndreptată împotriva lui, Frederic al II-lea a cerut ducelui de Spoletto să invadeze Statele pontificale – papa îşi are reşedinţa tot la Peruggia, mai intransigent ca niciodată în ciuda vârstei lui înaintate. în Lombardia, Frederic îl împinge pe Ezzelino al III-lea din puternica familie Romano, vasalul său şi viitor ginere, prieten al ereticilor, om lacom şi crud, la violenţe de tot felul: Anton avea să se măsoare cu el.

De altfel, împăratul negociază în taină cu sultanul Egiptului şi cu cel al Siriei care atâta aşteaptă, cunoscând puterea împăratului şi reala lui simpatie faţă de Islam (excomunicările la care fusese supus Frederic le făcuseră o bună impresie). N-ar putea juca oare rolul de arbitru? La urma urmei, musulmanii ca şi creştinii venerează Locurile Sfinte: nu le-ar putea păzi împreună în loc să se războiască?

Frederic ajunge deci în Cipru, în fruntea unei armate după ce trimisese mai înainte soli negociatori: pentru zece ani, Ierusalimul, Betleemul, Nazaretul sunt restituite creştinilor cu condiţia ca aceştia să respecte dreptul musulmanilor de a merge şi ei în pelerinaj în aceste locuri. Pe 17 martie 1229, Frederic – tot excomunicat – intră în Ierusalim ca un fel de Mesia.

Din păcate, nu şi-a luat nicio măsură de precauţie pentru viitor. La Ierusalim, îşi petrece timpul în orgii împreună cu musulmani şi musulmane, îmbrăcat asemenea lor, distrându-segrozav. Nu ascunde că îşi bate joc de credinţa creştină.

A şasea cruciadă se sfârşeşte deci printr-un scandal fără precedent. Frederic al II-lea pierde dintr-o dată, în faţa-lumii întregi, prestigiul pe care conta ca împărat al Occidentului şi al Orientului. în timp ce papa Grigore al IX-lea trimitea trupe numeroase împotriva ducelui de

Spoletto, legaţii instigau la o coaliţie europeană pe tot cuprinsul imperiului.

Atunci Frederic a dus tratative secrete cu Grigore. Mai întâi, l-a dezavuat pe ducele de Spoletto, a jurat pe toţi sfinţii că n-avea niciun amestec în dificultăţile prin care trecea Roma!

în iarna acelui an, 1229, apele Tibrului s-au revărsat, astfel încât în februarie (1230) apa a pătruns în case la Roma până la Sfântul Petru şi la Sfântul Paul. Au pierit oameni şi animale. S-au pierdut mari cantităţi de grâu, provizii, mobile. După ce apele s-au retras, au rămas în oraş mulţi şerpi mari precum şi o duhoare înspăimântătoare, mulţime de boli şi foamete.

Răzvrătiţii romani au văzut în toate acestea o pedeapsă pentru purtarea lor şi, în urma unei deliberări publice, au trimis la Peruggia o delegaţie de deputaţi care să-l implore pe papă să se întoarcă la Roma. Suveranul pontif se lasă rugat. Dar cum se apropia Postul Mare, timp de pocăinţă şi de iertare, se învoieşte în sfârşit.

în prima săptămână din Post (sfârşitul lui februarie), se întoarce la Roma, primit "cu mare cinste şi mare bucurie". Aduce şi alimente "de care era mare nevoie".

Totuşi, negocierile cu împăratul se prelungesc până în iulie. în Lombardia, în "provincia" lui Anton, continuă dezordinile iscate de instigările lui Ezzelino al IlI-lea. Aliat cu Ghibelinii de la Verona, oraş situat la aproximativ 80 de km de Padova, Ezzelino izbuteşte să ia cu asalt puternica cetate. îl capturează pe contele de San Bonifacio, căpetenia Guelfilor din Lombardia, precum şi un mare număr de ostateci, exilând pe deasupra orice eventual suspect. Cele mai grave tulburări se'abat asupra cetăţii lui Romeo şi a Julietei.

Majoritatea celor care au putut fugi se refugiază la Padova. Trebuie spus că o expediţiea lui Ezzelino tocmai eşuase, oprită de fortificaţiile de necucerit ale micii republici. Dar Ezzelino izbutise totuşi să răpească din cetate un adolescent, pe Guillelmo, nepotul contelui Tiso, terţiarul de care am vorbit mai sus. Pentru a-i elibera pe

ostateci, guvernul Padovei se îndreaptă împotriva Veronei (aprilie 1230). Fără niciun rezultat. *

Fraţii minoriţi încercaseră întotdeauna să potolească certurile dintre facţiunile rivale. Se bucurau de credit neştirbit şi să nu uităm că şi catarii le recunoşteau spiritul de blândeţe şi de dreptate. De câte ori, în aceste cumplite războaie civile, Anton nu fusese silit să intervină pentru a evita excesele, a-i apăra pe cei slabi, întotdeauna cei rnai expuşi la violenţe de tot felul!.

în furia lor, Guelfi sau Ghibelini, după cum se desfăşurau luptele, devastau satele, maltratau, ucideau femei, bătrâni, copii.

în pofida anticlericalismului lor, mulţi dintre Ghibelini erau încă creştini. într-o zi, Anton o porneşte către Adiggio, cumplit de istovit. Regula îi îngăduia, în caz de boală sau de mare oboseală, să parcurgă distanţa călare pe măgar, aşa că urcă pe spinarea animalului de povară atât de îndrăgit de franciscani, în timp ce fratele Luca Belludi îl însoţeşte mergând pe jos.

La Verona, încearcă să-i convingă pe consilierii cei mai apropiaţi ai lui Ezzelino. Obţine o întrevedere cu dictatorul. Confruntare cu adevărat dramatică: faţă în faţă, tiranul plin de trufia pe care o dă puterea, şi ucenicul "Sărăcuţului".

Ce s-a petrecut de fapt?

Liber Miraculorum susţine că, inspirat de Duhul Sfânt, Anton a pornit de îndată să tune şi să fulgere:

"O, duşman al lui Dumnezeu, tiran nemilos, câine turbat! Până când vei tot vărsa sânge nevinovat? Află că nu vei scăpa de pedeapsa lui Dumnezeu, care va fi pe măsura nelegiuirilor tale!..."

Naratorul mai adaugă că Ezzelino, tulburat, s-ar fi aruncat înaintea lui Anton făgăduindu-i tot ce acesta voia, în primul rând să ducă pe viitor o viaţă exemplară. Alţi cronicari precizează că, oricum, Anton n-a obţinut nicio realizare pozitivă, nicio eliberare de ostateci.

Se pare că Ezzelino, demn discipol al maestrului său împăratul, a hotărât în cele din urmă7pe jumătate din

calcul politic, pe jumătate din superstiţie, să joace o comedie odioasă în faţa sfântului: să făgăduiască totul şi să nu respecte nicio promisiune. Vom vedea cum va ajunge să merite porecla de "Sângerosul" cu care va rămâne cunoscut în istorie.

Cei doi fraţi minoriţi s-au întors aşadar fără izbândă, dar au fost mângâiaţi de primirea pe care le-a făcut-o poporul.

Roma şi Assisi în acel moment, Superiorul general Parenti face cunoscut tuturor minoriţilor răspândiţi în lumea întreagă, precum şi celorlalţi clerici şi tuturor principilor creştini, că viitorul capitul general se va ţine pe 25 mai, în ajunul Rusaliilor; cu această ocazie va avea loc transferul solemn al trupului sfântului Francisc în noua biserică din Assisi, ridicată în amintirea lui, construcţia criptei fiind deja terminată. Ceremonia va fi prezidată de însuşi papa.

Anton o porneşte iar la drum împreună cu Luca şi alţi câţiva fraţi. O mulţime imensă se îndreaptă din toate părţile către Assisi. Ajunşi acolo, află că în ultimul moment, dată fiind gravitatea situaţiei politice, papa n-a putut pleca din Roma. L-a trimis în loc pe legatul său în fruntea unei magnifice solii, încărcate de daruri menite să sporească strălucirea sărbătorii, să împodobească noua biserică, să contribuie la isprăvirea construcţiei; toate acestea ca o dovadă de recunoştinţă faţă de sfântul care, mai mult ca ori- când, apără de sus Biserica în aceste ceasuri de răscruce. Scrisoarea lui Grigore al IX-lea, citită în cursul ceremoniei, conţinea printre altele fraza următoare: "Cât despre noi, în mijlocul prigoanelor fără de număr şi spaimelor fără de sfârşit, pe care mai lesne le îndurăm decât le mărturisim, ne-am simţit mângâiat de preafericitul Francisc, părintele nostru şi al vostru; şi poate mai mult al nostru decât al vostru pe când trăia..."

în Biserica San Giorgio, sicriul de lemn cu trupul ce a purtat sfintele stigmate, este ridicat în sunetul trâmbiţelor, aşezat pe un car împodobit cu stofe bogate, tras de boi îmbrăcaţi în purpură.

Totuşi, notabilităţile din Assisi care, din pricina războiului civil aveau la dispoziţie soldaţi înarmaţi, sunt deodată cuprinse de teama că trupul sfintului le-ar putea fi luat sau că s-ar smulge părţi din el. Nu îngăduie ca alţii să-l păstreze sau să-l contemple. De aici se iscă bătaie şi iată că trupul sfintului se află în mare primejdie.

Din fericire, fratele Elia, vicar general al Ordinului, profitând de învălmăşeală, va putea pune sicriul la adăpost într-o criptă ale cărei porţi le încuie, îngropându-l apoi într-unloc doar de el ştiut.

Abia şase veacuri mai târziu, în 1818, cercetări sistematice vor 4 duce la descoperirea lui. Fără îndoială, Dumnezeu a voit această încercare supremă de smerenie pentru "Sărăcuţ", pentru toţi participanţii la ceremonie şi pentru Anton ai cărui trup va avea şi el de înfruntat o încercare cu atât mai semnificativă pentru generaţiile viitoare. Timp de şase veacuri, trupul lui Francisc pare să se fi topit în pământ. De alfel, când va fi descoperit, va fi numai pulbere.

în aceaşi seară, adunaţi în capitul general, fraţii nu vor întârzia să se înfrunte în privinţa modului de interpretare şi de aplicare a Regulei şi a Testamentului lui Francisc. Strădaniile lui Parenti, Superiorul general (fostul judecător integru) şi ale lui Anton sunt zadarnice. Ce se va întâmpla cu Ordinul?

Parenti propune atunci ca îndoielile să fie supuse Sfintului Scaun. Nu le dăduse oare chiar Francisc exemplul, de îndată ce avusese trei tovarăşi? Dacă avea îndoieli, lua de îndată calea

Romei, ştiind bine că cea mai mică deviere poate avea consecinţe grave: excesele ereziilor erau cea mai bună dovadă. Biserica are întotdeauna cheia care deschide drumul Unităţii. în plus, GTigore al IX-lea cunoştea poate mai bine ca nimeni altul gândurile intime ale lui Francisc, pe care acesta i le încredinţase adesea.

Printre delegaţii desemnaţi să se înfăţişeze înaintea papei, se numărau Anton şi fratele Elia, cei doi poli ai dezbaterii: Anton înclina către respectarea strictă a

Regulei, Elia către anumite modificări ale ei. în acelaşi timp, Elia este ales Superior general al Ordinului în locul lui Parenti: alegere caracteristică. Atunci Anton cere cu umilinţă să fie eliberat de sarcina sa de Superior provincial pentru a se putea dărui cu totul misiunilor pentru care se simte chemat: să vestească Evanghelia şi să spovedească. Va merge oriunde va fi nevoie. Nu dorea să se odihnească, să-şi cruţe trupul, "fratele măgar" aşa cum îl numea Francisc. Dar alţii vor fi mai potriviţi ca el pentru administrarea provinciei, munca de birou, politică, etc.

Mai cere în cadrul Capitulului să i se îngăduie să locuiască la Padova mai degrabă decât la Bologna. Şi această cerere îi va fi satisfăcută.

La Roma, papa Grigore examinează atent îndoielile expuse de delegaţi. Anton, care se bucura de o apreciere deosebită din partea papei, îşi face cunoscute părerile. Noua Constituţie a fraţilor minoriţi nu va fi promulgată decât pe 6 octombrie 1230. Ea începe cu următoarea afirmaţie a papei: "Fraţii nu vor fi ţinuţi să respecte, în virtutea Regulei, alte sfaturi evanghelice afară de cele pe care am făgăduit în mod solemn că le vor urma atunci când au hotărât să se jertfească lui Dumnezeu şi au jurat să dispreţuiască toate zădărniciile lumii".

Totul era spus în puţine cuvinte. în articolele următoare, este afirmată cu grijă sărăcia şi sunt luate măsuri de precauţie ca nu cumva fraţii să se îndepărteze de ea. Câteva zeci de ani mai târziu, viitorul sfânt Bonaventura, devenit Superior general, va folosi munca şi însemnările lăsate de Anton pentru a comenta aceste texte în lucrarea sa *Expunere asupra Regulei Minoriţilor* (lucrare râma- să clasică timp de câteva secole).

Grigore al IX-lea, impresionat de clarviziunea smeritului frate Anton, îi ceruse să rămână alături de el. Dar vocaţia şi secretul lui Anton erau, hotărât lucru, de *"a înfăptui lucruri mari rămânând neştiut."* Papa a avut această intuiţie. Contemporanii nu s-au înşelat.

Anton îşi grăbeşte plecarea încercând să fugă de căldurile din iunie de la Roma, care-i făceau insuportabilă

boala, în sfârşit declarată: hidropizia.

Un eveniment important se va produce în perioada iulie-august: împăcarea oficială cu împăratul care a făcut într-adevăr tot posibilul pentru ca să fie din nou pace în Lombardia. Prizonierii sunt eliberaţi iar violenţele vor înceta. Cel puţin aşa a făgăduit Ezzelino în numele împăratului.

Anton e plin de bucurie.

Predicile

Probabil în timpul acelei ierni, în căsuţa destinată fraţilor, lipită de aceea a "Doamnelor sărace", găseşte timp să-i dicteze lui Luca *Predicile* care ni s-au transmis, scrise la dorinţa mai veche a cardinalului Rinaldo Conţi (viitorul papă Alexandru al IV- lea),protector al Ordinului. Anton ştie însă că ceasurile îi sunt numărate şi că riscă să fie întrerupt în orice moment. în *Introducerea* la Predicile pentru duminici şi sărbători, singurele complete, a dictat cele ce urmează:

"Ţie, Alfa şi Omega, ţie, care în bunătatea şi prin harul tău, mi-ai îngăduit să ajung să înfăptuiesc această lucrare, *de mult dorită...”*

Bineînţeles, aceste texte nu seamănă decât pe departe, cu predicile improvizate înaintea mulţimilor, sub impulsul fiinţelor şi al lucrurilor care-l înconjurau, al evenimentelor şi uneori al minunilor care se amestecau cu cuvântul său. Ar trebui să amintim vocea lui tunătoare *(Antonio),* lacrimile, rugăminţile stăruitoare sau pline de iubire. De data aceasta este vorba despre predici scrise, compuse mai ales pentru alţi predicatori şi de aceea puţin mai sistematice, mai gândite, mai savante. Dar aflăm şi multe fraze pe care le-a pronunţat, fără îndoială, ca atare.

Ca aceasta, bunăoară, care aparţine într-adevăr timpului său.

"Uitaţi-vă bine la voi! Ce vedeţi? Vă vedeţi pântecele. Şi ce e pântecul vostru? Un sac plin cu bălegar!"

Sau alta, despre lăudăroşi:

"Care trâmbiţează înaintea lor (Mt 6,2) *atunci ctnd săvtrşesc vreo faptă bună. Cei a căror mână stângă ştie tot*

ce face dreapta (ibid. 3). Cei care, în pofida învăţăturii lui Moise, «îşi dau fiicele trecătorilor», îşi vând faptele de milostenie înaintea altora pentru preţul de nimic cd zadarnicei slave. Ce trist negoţ!"

Întâlnim multe analogii cu plantele, animalele, grădinile. Incân- tătoare, cu amănunte curioase:

"Să fim aşadar milostivi. Luaţi seama la cocori... Unul dintre ei zboară în fruntea stolului; strigă pentru a-şi face curaj, şi vocea lui adună întregul grup. Dacă-i slăbesc puterile, altul îi ia locul. Cocorii aşadar se înţeleg între ei ca să-i ajute pe cei osteniţi; şi dacă s-ar întâmpla ca unul dintre ei să nu mai poată zbura, toţi ceilalţi strâng rândurile şi-l poartă până ce-şi recapătă puterile. Sunt tot atât de iscusiţi chiar şi atunci ctnd nu zboară; îşi împart veghea nopţii astfel încât unul din zece stă de pază. Sentinelele se sprijină pe un picior, iar pe celălalt, ridicat în sus, ţin nişte pietricele; dacă adorm cumva, pietricelele cad, dând mărturie împotriva lor..."1

"Pe bună dreptate, cei doisprezece apostoli sunt asemuiţi cu boii. în primul rând , Isus i-a trimis doi câte doi să vestească Evanghelia. în al doilea rând, boul e puternic şi harnic: apostolii s-au înhămat la muncile cele mai grele ale slujbei lor; zi şi noapte predicau fără încetare prin case şi în pieţe. în al treilea rând, boul munceşte mult şi mănâncăputin."

Şi adaugă maliţios:

"în zilele noastre, mulţi prelaţi sunt departe de a le urma exemplul. Mănâncă mult şi muncesc tare puţin."

Sau comparaţia plină de umor cu broasca:

"Broasca îşi are strigătul caracteristic: oac, *şi nu orăcăie decât când stă în apă. ... Când se strigă una pe alta, broaştele îşi înteţesc orăcăitul: maxilarul inferior e la nivelul apei, cel superior se ridică exagerat cu o asemene sforţare încât ochii li se aprind ca făcliile. Cei desfrânaţi sunt asemenea broaştelor în apa plăcerii trupeşti: se aţâţă... iar ochii le sclipesc aprinşi de poftă".*

Comparaţia cu smochina *"roditoare şi cel mai dulce dintre fructe: datorită seminţelor ei cufundate în miere."*

Comparţia cu rodia: *"Ea arată unitatea Bisericii triumjătoare şi este numită astfel pentru că cuprinde «seminţele roditoare», parfumate, fiecare aşezată într-o alveolă distinctă. Tot aşa, în viaţa veşnică, sfinţii se vor bucura de o singură slavă... Dar Domnul a spus: în casa Tatălui meu (coaja unică a fructului) sunt multe locaşuri: alveolele distincte."*

Alte comparaţii cu strugurele, cu crinul.

Cu migdalul:

Iubirea aproapelui *"trebuie să înflorească în mâna creştinului încă din zori, înaintea tuturor celorlalte fapte ale vieţii, tot aşa cum migdalul înfloreşte înaintea tuturor copacilor. Luaţi seama la cele trei însuşiri ale florii de migdal..."*

Cu caperul:

"Caperul este un arbust care se agaţă de piatră. Tot astfel este şi Sinagoga, care se agaţă mereu de legea scrisă. ..."

Cu grădina:

"Aşa grăieşte Mireasa în Cântare Cântărilor: «Prea-iubitul meu s-a dus în grădina lui, în straturi de-aromate pline...» Aceste straturi sunt umilinţa (humus) *ce naşte toate celelalte virtuţi.."*

Şi în altă predică:

" *Grădina rodeşte neîncetat. Celelalte ogoare doar o dată pe an Grădina este sufletul celui drept, care rodeşte neîncetat şi nu e niciodată lipsit de roade. ..."*

Despre numele lui Isus:

"Mireasa, plină de bucurie, spune în Cântarea Cântărilor: «Mir revărsat este numele tău» Uleiul (mirul) are cinci însuşiri: pluteşte deasupra celorlalte lichide; îmblânzeşte, înmoaie finlmile împietrite); hrăneşte, luminează. Luaţi seama că numele lui Isus nu e doar mir, ci mir revărsat. Din ce izvor şi asupra cui? Din inima Tatălui şi revărsat asupra cerului, a lumii, a întunericului...
"

Predicile, având ca primă finalitate morala practică, vizează în primul rând eficacitatea:

Mici sfaturi practice:

"Nu eprea înţelept cel ce este mai înţelept decât se cuvine..."

"Legea libertăţii desăvârşite nu e alta decât iubirea faţă de Dumnezeu..."

"Iubeşte-te, după cum te iubeşte Dumnezeu, care te-a creat din iubire. Urăşte-ţi propria voinţă la fel de mult cum îţi urăşti păcatul,.. Iubeşte-te pe tine însuţi pentru Acela care te-a iubit şi s-a jertfit pentru tine... "

"Să crezi înseamnă să-ţi dăruieşti inima ....

— O, Doamne, n-am nimic să-ţi dăruiesc!

— Dăruieşte-te pe tine însuţi, răspunde Dumnezeu, căci de cuvintele tale sunt sătulV'

Nu trebuie să confundăm:

"A-l crede pe Dumnmezeu, a fi credincios şi a crede «în» Dumnezeu. A-l crede pe Dumnezeu înseamnă a recunoaşte că ceea ce Dumnezeu a spus este adevărat. A fi credincios înseamnă să crezi că este un singur Dumnezeu; asta şi diavolul recunoaşte. A crede «în» Dumnezeu însă, înseamnă a-l cunoaşte printr-o credinţă arzătoare... a deveni una cu el..."

Despre losif şi Maria:

"Au fost soţ şi soţie: sărăcie şi umilinţă. Cel ce are mireasă este mire. Fericit este săracul care se însoţeşte cu umilinţa!"

Despre smerenia lui Isus:

"El, cel adorat de îngeri, se pleacă la picioarele păcătoşilor! Chipul lui, în faţa căruia îngerii se cutremură, se aplecă să spele picioarele sărmanilor.

De aceea Petru este cuprins de teamă: «Nu-mi vei spăla picioarele în veci!» strigă el. Nu poate îngădui ca Dumnezeu să se înjosească înaintea lui: de aici îi vine spaima. Dar Domnul îi spune: «De nu te voi spăla, de nu vei îngădui să te spăl, nu vei avea parte cu mine»"!

Acelaşi efect îl au şi botezul şi spovedania, adaugă Anton.

Predicile lui mai conţin adevărate comori de doctrină ce se vor dezvolta cu mult după secolul al XlII-lea. Dar mai

întâi va trebui ca fratele minorit să plece din această lume şi să lucreze după moarte mai mult decât în timpul vieţii. Să mai avem puţină răbdare!

Postul cel Mare de la Padova

Anton a trebuit să-şi întrerupă lucrarea pentru a predica poporului în timpul Postului Mare, consacrând acestui scop toate rugăciunile şi toată puterea spiritului său, timp de patruzeci de zile. Patruzeci de zile în şir, timp în care, în ciuda ascitei (acumulare de lichid) care-l umflă şi-l chinuieşte, predică cu înfocare, învaţă mulţimile, ascultă spovedanii, ajunânduneoripână la aţrnsul sorelui.

În ciud frigului (în acel an, 1231, Postul Paştelui a început pe 6 februarie), afluenţa este mai mare decât în anii trecuţi. "După cum pământul uscat e însetat de ploaie, scrie unul din biografi, tot aşa poporul era însetat să-l audă, astfel încât voiau cu toţii să intre în biserică. A fost silit să întreprindă un turneu zilnic prin bisericile din oraş. Dar n-a fost de ajuns, aşa că Sfântul a fost silit să predice în pieţe, apoi să meargă chiar pe câmpuri să predice înaintea unei mulţimi fot mai numeroase." Iată-l aşadar predicând în plină câmpie. Aleargă să-l asculte mulţimile venite din oraşele învecinate, din târguri şi castele. Ţărani, nobili şi târgoveţi, bărbaţi şi femei, se scoală cu noaptea în cap, o pornesc pe drumuri şi poteci, întrecându-se care mai de care pentru a prinde un loc mai bun. Mii de făclii punctează câmpia încă întunecată cu luminiţe şovăitoare şi mişcătoare. Se adună treptat cu toate în acelaşi centru care străluceşte ca soarele. Acolo, oamenii vor aştepta ceasuri întregi să înceapă predica. Iar femeila bogate au ţint să renunţe la "podoabele amăgitoare".

De îndată ce fratele minorit apare şi începe să vorbească, "toţi, ca unul, uitându-şi de trup şi de înţelepciunea lumească, erau numai urechi în faţa vorbitorului. Dughenari de tot felul, negustori ambulanţi, aşteptau cu luare aminte sfârşitul predicii ca să-şi vândă marfa, atât de aprinsă le era dorinţa de a asculta şi ei predica. Femeile tăiau cu foarfeca bucăţi din rasa lui şi le păstrau ca relicve şi oricine le-ar fi putut atinge se

considera fericit..." Nimeni nu ia seama la diformitatea lui.

Totuşi, adesea se produc mari îmbulzeli. Anton trebuie să fie însoţit de bărbaţi solizi care să-l apere: "gorile" aşa cum se spune astăzi. E drept să nu era nevoie de cine ştie ce putere pentru a-l doborî. Orice mişcare bruscă era pentru el un mănunchi de spini şi de dureri.

Cum trebuie să fi vorbit despre Patima Domnului, dacă ar fi să judecăm după Predicile scrise!

"O, voi toţi care treceţi pe drum, opriţi-vă şi vedeţi dacă este durere asemenea cu durerea mea! Ucenicii mei fug, rudele şi-prietenii mă părăsesc. Petru se leapădă de mine. Sinagoga m-a încununat cu spini, soldaţii mă răstignesc; iudeii hulesc, îmi potolesc setea cu fiere şi oţet. Ce durere este asemenea cu durere mea!

«Mâinile, mâinile lui, drugi de aur, ferecaţi cu pietre de hrisolit», după cum grăieşte Mireasa în Cântrea Cântărilor, sunt străpunse de cuie. Picioarele, sub care marea a încremenit, sunt pironite pe cruce. Chipul «care străluceşte ca soarele la amiază» (Matei 17, 2) s-a acoperit cu paloarea morţii. Ochii cei preaiubiţi, care cunosc toată făptura, închişi sunt."2

"Vrei să urci cu uşurinţă? Ia scara despre care vorbesc Scripturile în această duminică: Iacob a văzut în vis o scară, sprijinită pe pământ, iar cu vârful atingea cerul... Scara asta are două bare şi şase trepte. Scara e Isus Cristos. Cele două bare sunt natura dumnezeiască şi cea omenească a Domnului nostru; cele şase trepte sunt: smerenia şi sărăcia; înţelepciunea şi milostivirea; răbdarea şi supunerea. Smerit a fost Domnul nostru când a luat firea noastră omenească; s-a înjosit până la smerenia slujitoarei sale. Sărac a fost la naştere sa: Fecioara, săracă lipită când l-a adus pe lume pe Fiul lui Dumnezeu, era cu totul lipsită de cele necesare: a fost silită să-l culce în ieslea animalelor. înţelept a fost, doarece nu s-a mulţumit doar să vorbească; etc. ... Iată aşadar treptele scării. De ce nu urcaţi? De ce vă târâţi cu genunchii şi cu coatele pe pământ? Urcaţi şi *vedeţi cât de bun este Domnul* **(Psalmul** 33, 8). Coborâţi ca să fiţi de sfat şi ajutor aproapelui

vostru."3

Pentru duminica Patimii, Anton dezvoltă o temă viguroasă care pare caracteristică vremurilor noastre (pusă de altfel în valoare de Conciliul Vatican II prin constituţia *Lumen Gentium*).

Slavă lui Cristos, Podar de oameni!

Cristos *Pontifex* (Pontif, preot suprem) = *cel care face punte.*

"Cristos, Pontiful binelui ce va să vină. *Pontif* înseamnă: *cel care aruncă o punte.* Două maluri stau faţă în faţă: moartea şi nemurirea. între ele curge un fluviu de netrecut, fluviul nedreptăţilor, al slăbiciunilor noastre. *Nelegiuirile voastre,* spune Isaia (59,2), *au săpat o prăpastie între voi şi Dumnezeul vostru şi păcatele voastre l-au făcut să-şi ascundă faţa ca să nu vă audă* (căci nu vă aude). Atunci Cristos s-a făcut el însuşi punte, etc.

Pontif al bunurilor viitoare, nu ale lumii acesteia, pe care el nu le-a făgăduit celor ce-l iubesc. Ba dimpotrivă, le-a spus: *«în lumea asta, veţi avea necazuri»* **(Ioan 16, 33).**

Drept este însă, chiar din lumea aceasta, de veţi voi, veţi fi hrăniţi cu *miere din stâncă* **(Deuteronom 32, 13).** Veţi primi în gingăşia inimii asprimea soartei potrivnice, tot aşa după cum istoria naturală ne arată că în situaţii grele, albinele storc fagurele de ceară şi sug mierea..."

Vorbeşte în termeni minunaţi despre pocăinţă:

"Isus s-a urcat într-o barcă... De îndtă ce un om urcă în barca pocăinţei, marea înjur se tulbură. Mare este inima noastră. *Inima omului este mai vicleană decât orice şi foarte stricată,* spune Ieremia. *Cine o va cunoaşte?* (Ieremia 17,9).

Neasemuit este zbuciumul acestei mări **(Psalmul** 92,6). O umple trufia, ambiţia o poartă dincolo de maluri, o acoperă norii tristeţe!, o tulbură gândurile zadarnice, o înspumează desfrânarea şi lăcomia... însă doar cei ce urcă în barca pocăinţei simt tălăzuirea mării, violenţa vântului, dezlănţuirea valurilor. Cei rămaşi pe ţărm nu simt nimic din toate acestea."

Şi, în sfârşit, o lecţie impresionantă desprinsă dintr-

un joc de cuvinte plin de tâlc:

în ziua a doua, Dumnezeu a zis: *"Să fie o tărie între ape şi să despartă apele de ape."* Tăria este mărturisirea păcatelor care-l susţine pe om *cu tărie* şi-l împiedică să se piardă în plăceri.

Apele de sus sunt unda harului şi a raţiunii, apele de jos sunt curgerea senzualităţii pe care omul se cuvine să o stăpânească, etc.

Să fie aşadar mărturisirea păcatelor acea tărie care desparte atât de hotărât apele de sus de cele dejos încât cel ce a făcut pocăinţă, odată ieşit din Sodoma şi îndreptându-se către înălţimi, să nu se mai uite înapoi! Altminteri, asemenea nevestei lui Lot, va fi preschimbat într-o statuie de sare, iar dobitoacele, adică demonii, vor veni să lingă blocul de sare până ce-l vor înghiţi cu totul. La fel, cel ce se pocăieşte trebuie, asemenea adevăraţilor israeliţi ieşiţi din Egipt, să se îndrepte către Pământul Făgăduinţei, să nu urmeze calea lor cea rea, să nu se întoarcă spre oalele cu carne, spre pepenii şi spre celelalte bunătăţi din Egipt. Da, să fie o tărie între ape. încredinţaţi-i duhovnicului hotărârea voastră neclintită: atunci spovedania va fi pentru voi asemenea "ceasului al treileă", când apostolii s-au umplut cu toţii de Duh Sfânt.

Burdufuri noi, veţi fi umpluţi cu vin nou. Dacă vinul Duhului Sfânt ar fi vărsat în burdufurile vechi ale zilelor rele de odinioară, burduful s-ar rupe. Nenorocire care i s-a întâmplat lui luda: atârnat de gât precum un burduf, pântecul i s-a rupt, şi măruntaiele pline de otrava zgârceniei s-au împăştiat pe pământ..."4

Această lucrare a Duhului îl ţintuieşte pe Anton zile întregi la confesional. Culege nenumărate convertiri senzaţionale, la fel ca, mai târziu, parohul de Ars. "Mărturisirea păcatelor, scrie el, deschide casa lui Dumnezeu". Cei ce se spovedesc, la fel ca şi cei ce le primesc mărturisirea, nu vor uita nicicând adevărata pocăinţă. într-o bună zi, sau poate de îndată, ea îi va purta pe bărbat, pe femeie, "în barcă sau peste punte", până la poarta bucuriei, prin care vor intra pentru totdeauna.

în timpul acestui Post, ultimul pe care-l petrece pe acest pământ, Anton va obţine cu multă uşurinţă de la guvernatorul Padovei, la 15 martie 1231, edictul privitor la datornicii întemniţaţi. De atunci începând, datornicii care într-adevăr nu aveau cu ce plăti nu vor mai putea fi aruncaţi în temniţă, iar decizia va aparţine guvernatorului şi nu creditorului (consecinţele sunt lesne de închipuit!) Documentul poartă menţiunea că decretul a fost adoptat "la cerere venerabilului Frate, preafericitul Anton, duhovnic al Ordinului fraţilor minoriţi."

Nu pierde niciodată ocazia să predice în termeni deosebit de severi împotriva iubirii de arginţi:

"Feriţi-vă cu orice preţ să atingeţi aceste hoituri: vorbesc despre banii dobândiţi pe căi necinstite ţi de care zgârcitul se agaţă precum corbul de hoit".

De sute de ori tună şi fulgeră împotriva *"cămătarilor vicleni, fiare sălbatice din Arcă*..".

"Seminţia blestemată a cămătarilor, puternici, nenumăraţi, risipiţi pe întregul pământ. Dinţii lor sunt dinţi de leu. Luaţi aminte la leu: are grumazul ca de piatră, alcătuit dintr-o singură bucată; gura lui are o duhoare puturoasă. La fel e şi cămătarul împietrit înaintea lui Dumnezeu sau a oamenilor, şi gura îi e puturoasă pentru că se hrăneşte doar cu bani murdari...".

îi dojeneşte fără încetare pe principi, pe cei puternici, pe magistraţi, pe prelaţi. Şi chiar pe predicatori, începând cu el însuşi:

"Să-ţi speli şi să-ţi strângi năvodul, înseamnă să laşi deoparte pentru scurt timp propovăduirea credinţei pentru a practica ceea ce le-ai predicat celorlalţi."

Şi apoi:

"Credinţa popoarelor nu se dobândeşte prin discursuri pline de înţelepciune, ci prin har... O, rodnică smerenie! Cei care nu prinseseră nimic până atunci, să se încreadă în cuvântul lui Cristos şi vor aduna mulţime de peşti încât mai-mai să li se rupă mreaja... Ori de câte ori am vrut s-o arunc eu însumi, sau să păstrez pentru mine ce e cu drept al tău, Doamne, pe mine m-am vestit şi nu pe

tine, cuvintele mele, nu ale tale. De aceea n-am prins nimic. Sau dacă am prins ceva, nu erau peşti ci broaşte gata să sporovăiască spre lauda mea; cu alte cuvinte, nu am prins nimic!"

îi vizitează pe bolnavi, îi îndeamnă să aibe răbdare, îi vindecă, dacă poate. în timpul acestui Post Mare trebuie situată, fără îndoială, şi povestea cu micuţa padovană paralizată, şi epileptică pe deasupra, pe care tatăl său o aduce pe braţe la Anton.

"Frate Anton, rogu-te, binecuvânteaz-o!" înapoindu-se acasă, tatăl o aşează în picioare lângă un scăunel. Copila se agaţă de el ca să păşească, se sprijină apoi de mobile, face ocolul camerei. în curând se va sprijini doar într-un baston. După câtva timp, va merge ca un copil de vârsta ei, iar crizele de epilepsie vor dispărea.

Documentul care relatează această vindecare este unul dintre cele mai vechi şi mai serioase. Nu proclamă minunea cu tot dinadinsul; nu exagerează defel. Frumoasă mărturie de credinţă, de simplitate, atât de caracteristică lui Anton, cu condiţia ca şi celălalt să participe cu sufletul.

Vindecă şi boli lăuntrice, teama, în aceste vremuri pline de violenţă, nehotărârea între bine şi rău. Anton pomeneşte mai cu seamă cele patru primejdii de care va fi mântuit cel ce se pocăieşte: "Frica din timpul nopţii, săgeata ce zboară, răul care umblă în întuneric, pieirea şi demonul ce bântuie la amiază... (Psalmul 90, 5-6)."s

"Camposampiero "

Postul Mare l-a stors de vlagă. Continuă să predice, însă la ţară, dăruindu-se locuitorilor satelor, ca şi cum ar fi căutat o neştiută răcoare dincolo de zidurile oraşului.

Totuşi, câmpul are nevoie de tot mai mulţi lucrători. Se apropie luna iunie, vremea secerişului. "într-o seară, scrie Tomaso da Pavia, din înălţimea unui deal, privea la câmpia împodobită de primăvară. Şi-a aruncat ochii asupra Padovei care se deschidea ca un trandafir în mijlocul unui buchet de flori. Tresăltând de bucurie în duhul său, a prins să-i aducă laude pentru frumuseţea aşezării sale şi pentru coroana cu care Dumnezeu a împodobit-o. Atunci, întor-

cându-se către tovarăşul său de drum, a prorocit slava de care cetatea va fi plină, fără să explice totuşi ce avea-să fie..".

Aşezată între păşuni verzi, păduri, câmpii, holde înalte de grâu, de un verde auriu, Padova se întindea înaintea ochilor cu campanilele, bisericile, capelele şi palatele ei; iar în inima oraşului, grădiniţe, mici oaze de chiparoşi înconjurau numeroase clădiri: printre ele bisericuţa mănăstirii franciscane, smerita Santa- Maria-Mater-Domini. Pentru Anton, fiecare casă era legată de un nume: numele celor convertiţi, al celor care îl iubeau şi pe care îi iubea. îi place această privelişte odihnitoare, răcoarea serii care îi alină suferinţele. Se va întoarce la Padova. I se pare că îşi ia rămas bun de la cetate pentru totdeauna...

Acum, din chilia sa de la Santa-Maria-Mater-Domini, îi scrie Superiorului provincial al Bolognei, rugându-l fierbinte să-i îngăduie să se retragă pentru câtva timp la Camposampiero, nu departe de Padova, unde era un schit franciscan, schit aflat în vecinătatea castelului donatorului, prietenul lui, contele Tiso, membru al Ordinului terţiar, al cărui nepot, Guillelmo, fusese, după cum am spus-o, răpit de Ezzelino.

Anton suportă din ce în ce mai greu căldura verii în oraş. Pân- tecul şi picioarele, umflate de ser sanguinolent, îl fac să sufere cumplit. A şovăit mult până să scrie această scrisoare, dar toţi fraţii l-au implorat să se odihnească.

Lipeşte scrisoarea şi o lasă în chilie. Iese şi-i cere superiorului mănăstirii să-i găsească un sol care să ducă scrisoarea la Bologna – pe vremea aceea nu existau servicii poştale. De îndată ce mesagerul a fost găsit, Anton se întoarce în chilie să ia plicul.

Dar ia plicul de unde nu-i! Degeaba îl caută peste tot, nimeni nu l-a zărit.

Atunci bietul infirm îşi spune: "De bună seamă, Dumnezeu nu vrea să plec din mănăstire."

Şi renunţă la proiect.

Or Superiorul provincial răspunde ca şi cum ar fi

primit mesajul. Şi chiar îl primise, de vreme ce Anton află răspunsul exact la ceea ce ceruse.

"E îngăduit să credem, adaugă cronicarul, că însuşi Cerul s-a însărcinat să-i ducă scrisoare pentru a-i dovedi că dorinţa sa era întocmai după planul lui Dumnezeu."

Camposampiero (Câmpia sfântului Petru) e un târguşor liniştit la patru leghe la nord de Padova. Luca Belludi a ţinut să-l însoţească pe preaiubitul frate. Anton şi-a luat rămas bun de la toţi cei din Padova, de la sora clarisă mult îndrăgită, Elena Enselmini. Inima îi e plină de tristeţe, dar contele Tiso are delicateţea de a-l trimite în întâmpinarea oaspetelui său pe fratele Ruggiero, superiorul schitului. Contele l-a primit pe fostul Superior provincial şi prietenul dintotdeauna cu o negrăită bucurie.

Anton remarcă de îndată în unul din boschetele domeniului un nuc din al cărui trunchi uriaş se înălţau şase ramuri groase, alcătuind o cupolă imensă. Cupolă aproape de nepătruns pentru razele soarelui, îngăduindu-i doar să semene pe pământ câteva discuri luminoase şi uşoare, atât de plăcute vederii. Se spune că umbra nucului e primejdioasă pentru că e prea deasă şi răcoroasă: cel asudat să nu se odihnească cumva la umbra lui. Dar tocmai, Anton doreşte în primul rând să se apere de căldură din pricina hidropiziei; după cum a experimentat de mai multe ori, umbra nucilor îi alină în mod inexplicabil durerile. Iar apoi iubeşte copacii întrucât sunt copaci: nucul, copacul cu lemnul cel mai tare, mai dur, mai greu de tăiat decât stejarul. Nuc sau stejar, un copac e pentru el şi un soi de frumoasă biserică vie, templu al lui Dumnezeu, tribună a Cuvântului. De câte ori nu predicase cocoţat pe o ramură groasă a câte unui arbore din câmpie!…

De îndată ce contele Tiso află prin fratele Luca dorinţa lui Anton, se angajează s-o realizeze, fără nicio restricţie. Atunci Anton îşi precizează cererea, mai întâi cu sfială. Iată aşadar, contele porunceşte să se construiască trei colibe din ramuri, aşa cum au franciscanii şi copiii: două la picioarele nucului cel falnic pentru fratele Ruggiero şi fratele Luca, cealaltă… ghiciţi unde pentru

fratele Anton?

în copac.

Da, chiar în copac!

în scurt timp, în locul unde trunchiul se împarte în şase braţe uriaşe, sunt aşezate scânduri, rogojini; iar deasupra, un acoperiş şi pereţi de ramuri împletite. Ca să intri în colibă, trebuie să urci pe o scară de lemn.

Totuşi, veţi gândi poate, ce idee! Mai ales pentru un bolnav, un om cu pântecul umflat!...

Cine gândeşte astfel nu ştie ce e aceea un copac şi nu cunoaşte nici sufletul bolnavilor. Mai cu seamnă sufletul profund franciscan al lui Anton-Fernando.

Iată-l în "chilia" ce foşneşte uşor, parfumată de mireascma frunzelor (asemănătoare întrucâtva cu cea mai fină tămâie), străbătută de razele luminoase ale soarelui care, după voia privirii, par smaralde strălucitoare sau topaze.

Chilie care pluteşte deja în cer.

încununată de nenumăratele locaşuri ale păsărilor: păsărele sărace, umile, rătăcitoare, încrezătoare asemenea călugărilor. Cele mai sărace sunt parcă înveşmântate într-o rasă de postav cenuşie: vrăbiile, care-şi merită atât de bine numele în limba franceză.6 Arcă plutitoare.

"în partea superioară a Arcăi hii Noe se aflau păsările care simbolizează sufletele pure şi contemplative care se înalţă în zbor bătând iute din aripi şi contemplă împărăţia Cerurilor."7

în deşert au existat călugări stâlpnici care trăiau în vârful unei coloane înalte de piatră, ceea ce era şi mai ciudat.

în copac, fratele minorit respiră mai uşor. Trage în piept cu nesaţ parfumul puternic al frunzelor şi feluritele miresme purtate de vânt. E iunie, cea mai înflorită lună a anului, şi mireasma păşunilor, a câmpurilor, a grădinilor, se înalţă ca tămâia dift "cădelniţa" lui Dumnezeu. Iar păsările zboară între cer şi pământ într-un du-te-vino nefârşit.

îşi aminteşte de schitul italian din pădurea Montepaolo, atât de drag lui, şi mai departe, în trecut, de

schitul Sfântul Anton din Olivares, înainte de şederea în Maroc, unde fusese începutul. Se vede din nou, încă şi mai departe, la Sfânta Cruce de la Coimbra; şi, la Lisabona, la canonicii de la Sfântul Vincenţiu. "***Căuta din nou cu grijă orice firişor de praf care, din pricina lumii, i s-ar fi putut aşeza pe suflet. Şi atunci când i se părea că a descoperit vreunul, vărsa belşug de lacrimi. Adevărat botez de contemplare.***"

Deşi se simţea la capătul puterilor, primeşte să mai trăiască, dacă aceasta e voinţa Cerului: smeritul portughez se dăruie pe sine ca ostie pentru toţi fraţii săi, pentru toţi cei lipsiţi de ajutor, pentru tânăra Elena Enselmini, ca să nu se mai frământe şi să meargă înainte pe calea Iubirii.

în timpul zilei, pe căldură, stă în copac. în zori, participă în

*** în franceză, cuvântul vrabie (*moineau*) derivă din *moine* (=călugăr), datorită analogia dintre culoarea penajului acestor păsări şi aceea a rasei călugăreşti (n.tr.).**

biserica San Giovanni, aflată în apropiere, la liturghia celebrată de fratele Luca. Ia masa în comunitate. îşi petrece noaptea într-o chilie a schitului, păstrată până azi ca paraclis: este o construcţie de cărămidă roşie, de 4 metri pe 2 metri 50; o uşă strâmtă şi joasă, azi zidită, o lega de vechea infirmerie. Primeşte hrana printr-o. ferăstruică; o altă fereastră pătrată şi cu zăbrele (ambele există încă şi azi) dă spre parcul castelului contelui Tiso şi spre copaci. O scândură îi slujeşte drept culcuş.

Noaptea mai cu seamă, departe de copacul său, respiră anevoie. Chipul rotund, buhăit de boală, îi dă un aer de tinereţe iluzorie. Sărmane Anton, nu poţi dormi. Petreci o parte din noapte citind Scripturile ce se află scrise aproape în întregime în sufletul şi în inima ta. Dar ai vrea să nu mai existe niciun fragment, cât de mic, care să nu fie înscris în fiinţa ta. Cu Cartea pe genunchi, cauţi cu înfrigurare analogiile fecunde pe care ştii să le găseşti ca nimeni altul...

Dar, într-o noapte, pe când contele Tiso, neputând să

doarmă, se plimba prin parc, zăreşte deodată o lumină puternică la fereastra chiliei lui Anton. Se apropie, îl vede prin fereastră pe fratele Anton aşezat pe scândură patului său; cu cartea deschisă pe genunchi; iar pe carte... se află un prunc de o frumuseţe neasemuită, cu trupul "de lapte şi trandafiri", înveşmântat de soare. Din când în când, copilaşul se agaţă de gâtul călugărului şi-l sărută cu foc, sau îl strânge în braţe, sau îl mângâie ca şi cum i-ar fi tată. Iar Anton, la rândut lui, îl mângâie şi-l sărută cu adâncă emoţie. O fericire de nedescris luminează chipul fratelui aflat în extaz.

Tiso nu mai are nicio îndoială că-l are în faţa ochilor chiar pe Pruncul Isus.

Deodată, Anton se simte privit. Viziunea se topeşte. îl cheamă pe conte. îl opreşte să povestească ce a văzut, atât timp cât el, Anton, va mai fi în lumea aceasta. Contele i-o făgăduieşte. Călugărul îi adevereşte că era într-adevăr Copilul dumnezeiesc.

După moartea sfântului, contele Tiso va dezvălui minunea, întărindu-i autenticitatea prin jurământul solemn pe Evanghelii şi dând în scris toate amănuntele de mai sus.

Sora Moarte

Vineri 13 iunie 1231: zi de post, de meditaţie asupra morţii lui Cristos, asupra suferinţelor mamei sale. la picioarele Crucii. în ajun, Anton de-abia se putuse urca în chilia sa de frunziş, susţinut, tras de cei doi tovarăşi ai săi.

în dimineaţa acelei zile, de-abia ajuns alături de fraţii săi, simte că puterile îl părăsesc. Se prăbuşeşte. De-abia mai respiră. Chipul i-e palid, ca de moarte. în scurt timp însă, o durere insuportabilă îl ridică din nou în picioare. Spijinit de braţul fratelui Luca şi de fratele Ruggiero, încearcă să facă câţiva paşi.

Dar greutatea uriaşă a pântecului său îl sufocă şi cade înapoi, înfricoşaţi, călugării îl întind pe un culcuş de curmeie aflat în apropiere, Anton îi spune fratelui Ruggiero, custodele schitului, că n-ar vrea să stânjenească şi că ar fi bine să fie transportat de îndată la Padova, la minoriţii de la Santa-Maria-Mater-Domini.

în ciuda protestelor şi a lacrimilor fraţilor săi şi ale contelui Tiso care, după cum spun cronicarii, ar vrea "să păstreze cu orice preţ această comoară de sfinţenie", Anton nu se lasă. Fratele Ruggiero înţelege că trebuie să se înduplece.

Slujitorii contelui vor pregăti un car tras de boi. îl umplu cu paie şi-l aşează cu grijă pe bonav car-şi stăpâneşte cu greu suferinţa provocată de orice mişcare greşită. Şi convoiul o porneşte către Padova, însoţit de fraţii Luca şi Ruggiero, de contele Tiso şi de câţiva ţărani. Au de străbătut 16 kilometri.

Carul înaintează legănându-se în pasul leneş al boilor. Călătorie ce pare fără sfârşit sub soarele deja nemilos.

Puterile lui Anton scad văzând cu ochii.

Când au ajuns în apropiere de Padova, un frate de la Santa- Maria-Mater-Domini, trimis după veşti, îi sfătuieşte să nu se ducă la mănăstire, deoarece ar fi nevoiţi să străbată o parte din oraş. Bolnavul ar fi deranjat de manifestaţiile mulţimii. Era mai bine să se oprească la Arcella, în afara zidurilor cetăţii, lăsându-i bolnavului măcar un mic răgaz de odihnă. ••

nton nu spune nimic, dar pentru el e ca un imens dar al Cerului: va putea deci să-şi revadă draga lui Arcă, atât de liniştită, locul unde şi-a scris predicile, unde i-a întâlnitpe Luca, pe Elena...

Dar de îndată ce trec pragul micii mănăstiri, starea i se agravează.

Anton cere să se spovedească. Luca Belludi, care e preot, îi ascultă spovedania.

De îndată ce a primit dezlegarea, îşi regăseşte brusc vocea tunătoare şi toată bucuria pentru a-şi arăta dragostea faţă de Mama Pruncului Isus, faţă de aceea a cărei preafericită înălţare la Cer o proclamase adesea, faţă de aceea care-i păstrase nevinovăţia copilărească.

începe să cânte imnul pe care-l îndrăgea atât de mult în forma sa cea mai străveche:

O gloriosa Domina,

Preaslăvitâ Stăpână,
Excelsa super sidera, înălţată mai presus de stele,
Qui te creavit provide
Care l-ai hrănit pe creatorul tău
Lactasti sacro ubere:
Cu laptele sfânt al sinului tău:
Quod Eva tristis abstulit,
Ceea ce Eva ne-a luat cu durere,
Tu reddis almo germine...
Tu ne redobândeşti prin dumnezeiescul tău rod...

Pe chipul lui înfloreşte un zâmbet, pare să fixeze un punct cu privirea. Luca îl întreabă ce vede.

"îl văd pe Domnul meu!" răspunde el încet.

Atunci Luca se apropie cu uleiul sfinţit, pentru ungerea bolnavilor, dar muribundul întreabă dintr-o suflare:

"E într-adevăr necesară ungerea aceasta exterioară?" Şi cum tovarăşul său se miră de întrebare, Anton mai are puterea să adauge smerit:

"Da, simt în mine o ungere lăuntrică. Totuşi, sacramentul este folositor..."

Şi primeşte ungerea bolnavilor.

Cu braţele întinse în cruce, recită împreună cu toţi ceilalţi psalmii de pocăinţă. Apoi adoarme pentru o jumătate de oră.

Către ora 8 seara, deschide ochii. Luca Belludi se apropie, îl ia în braţe. Răsuflarea lui Anton se stinge uşor, fără ca el să sufere.

Fratele Anoton-Fernando a murit.

Avea doar 36 de ani.

Mâinile lui, înnegrite de aer şi de soare, au devenit albe ca zăpada. Apoi au dobândit culorile fragede ale copilăriei. La fel, apoi, şi chipul şi întreg trupul său, în ciuda suferinţelor bolii. Până ce a fost înmormântat, membrele i-au rămas flexibile, luând poziţia în care erau aşezate, asemenea unui trup viu şi plin de tinereţe.

De ce "Padova"?

Sfântul Anton s-a născut la Lisabona, a trăit in

Portugalia cea mai mare parte a vieţii (25 de ani din 36), dar numele lui ••rămâne legat de oraşul Padova, din nordul Italiei, oraş ales de el însuşi ca loc al ultimei Iui slujiri şi ca loc ai morţii; pentru că aici se află mormântul său, Padova a devenit, îndată după moartea sfântului, unul din locurile de pelerinaj cele mai vestite şi mai vizitate din întreaga lume (mai mult de 4 milioane de pelerini se perindă pe aici în Fiecare an).

Anton a venit pentru prima oară la Padova între 1227 şi 1230, ca "Superioar provincial" al Italiei de nord (provinciile Romagna, Lombardia şi Treviso). Vizita comunităţile franciscane din regiune, predica poporului, preda cursuri călugărilor franciscani precum şi tuturor celor interesaţi de ştiinţele sacre.

Eliberat de această însărcinare din motive de sănătate, el s-a întors la Padova în toamna anului 1230, şi a rămas aici până la moarte, îndeletnicindu-se cu redactarea Predicilor pentru sărbătorile sfinţilor (lucrare rămasă neterminată), şi ţinând, din februarie până la Paşte, un şir de predici pentru Postul Mare, acesta constituind unul din primele cicluri de predici pentru Postul Mare cunoscute în istorie. în timpul acestui Post, a obţinut din partea autorităţilor padovane o legislaţie în favoarea datornicilor întemniţaţi. în luna următoare, a condus, fără succes, o misiune la Verona, pentru a dobândi eliberarea cetăţenilor din Padova, ţinuţi prizonieri de seniorul locului. Toate aceste demersuri adăugate succesului predicilor sale l-au făcut să se bucure de o popularitate deosebită la Padova.

Partea a cincea

SFÂNTUL ANTON DE PRETUTINDENI

”11 ***Santo*** *”*

Viaţa lui Fernando-Anton nu se sfârşeşte aici, fireşte. Nicio viaţă nu se sfârşeşte odată cu moartea dar, mai mult poate decât în cazul celorlalţi oameni, moartea sfinţilor este drum de înviere. Pentru ei şi pentru ceilalţi, ei încep o viaţă "de relaţii" între Cer şi pământ. N-au plecat dintre noi cu adevărat. ,

Or, tocmai, puţini dintre sfinţii "morţi" se vor interesa

de noi aşa cum o face Anton, chiar pentru lucrurile mărunte.

Totuşi, i-ar fi fost uşor "s-o şteargă" în Paradis, şi să nu-i mai pese de nimic. Pe unii chiar i-a scandalizat atitudinea lui faţă de Ungerea bolnavilor, ceea ce dovedeşte că nu i-au pătruns taina. Ungerea bolnavilor nu este, fireşte, un sacrament obligatoriu pentru mântuire *strico sensu,* dar este util, aşa după cum spunea fratele minorit. El şi-a amintit că era dator să împlinească acest ultim act al unui om viu faţă de cei vii, dar a ţinut să spună că el avea deja *ungerea lăuntrică,* adică pe Isus. îi vorbeşte Domnului său, aşa cum un copil îi vorbeşte altui copil, cu o încredere totală, cu adevărat franciscană, foarte departe de orice atitudine jansenistă sau catară. Această naivitate supremă este deja cerească. Deodată, îşi dă seama şi de faptul că "de acolo" va putea obţine mai mult de la Isus decât "de aici", de pe pământ. La fel ca Sfânta Tereza a Pruncului Isus, şi el "îşi va petrece veşnicia cerească, făcând bine pe pământ".

în aceeaşi seară, la Vercello, abatele vestitei mănăstiri a canonicilor regulari este singur în chilia sa. Suferă de o boală gravă de gât pe care încearcă s-o ignore studiind Sfânta Scriptură. Să ne amintim că Vercello reprezintă punctul extrem al vizitelor lui Anton în Italia de nord, dincolo de Milano, la aproape 300 km de Padova în linie dreaptă. în ciuda distanţei, pe când era Superior provincial, Anton îi vizitase bucuros pe călugării vestiţi pentru învăţătura şi înţelepciunea lor. La Vercello, se oprise şi înainte de a pleca în Franţa.

Anton intră în chilie şi spune: HIată-mă, stăpâne Abate. Am lăsat «măgarul» la Padova şi mă grăbesc să ajung în patrie". Şi fratele minorit îi atinge gâtul care e pe dată vindecat.

Abatele crede că oaspetele neaşteptat trece prin Vercello pentru a se întoarce în Portugalia, patria lui. Se miră totuşi de venirea lui neanunţată şi se pregăteşte să-i ceară explicaţii. Dar ia-l pe Anton de unde nu-i!

Benedictinul porneşte însă în căutarea lui. Dar

nimeni din mănăstire nu l-a văzut, nici înainte nici după ce a trecut pe la abate!

Mai târziu, au aflat cu toţii că Anton murise chiar în ziua şi ora când l-a vizitat pe abate. Abia atunci au înţeles că "măgarul" era, conform terminologiei franciscane, *trupul* (lui Anton). Nu ca termen de dispreţ, deoarece măgarul este, după cum spune Regula, singurul mijloc de transport îngăduit călugărilor franciscani atunci când boala sau infirmitaţea nu le mai îngăduie să meargă pe jos. Măgarul i-a fost prieten bun şi Pruncului Isus, atunci, în iesle; apoi în zilele şi nopţile fugii în Egipt; prieten bun şi în ceasul Slavei din Duminica Floriilor, căci era o cinste pentru regi să intre călare pe măgari în ocazii solemne, după cum spune Balaam în Biblie. Bietul măgar face şi el ce poate pentru a-l duce în spinare pe cel drept!

Totuşi, la Arcella, fraţii nu vor încă să dezvăluie că Anton s-a săvârşit din viaţă. Se tem de reacţiile necontrolate iscate de "emoţiile colective" (amintirea celor întâmplare la moartea lui Francisc e încă proaspătă!). Dar copiii străbat deja oraşul strigând din răsputeri: "A murit Părintele sfânt! A murit *il Santo*!"

Astfel, sfinţenia fratelui minorit a fost proclamată după moartea sa mai Intâi prin gura copiilor.

De îndată, oamenii îşi lasă deoparte orice îndeletnicire. "Pâeă şi meşteşugarii, relatează cronica, preferă să-şi piardă câştiguT şi aleargă cu toţii către Arcella. Flânsete, strigăte de durere. Suntem cu toţii orfani!

Locuitorii din mahalaua Capo-di-Ponte (Cap-de-Pod), unde se află Arcella, îi înarmează pe tineri, împresoară fără greutate mica mănăstire aşezată în afara zidurilor oraşului, nu departe de fluviu, şi hotărăsc că, de vreme ce Anton a murit la Arcella, trupul se cuvine să fie al lor. Numai că, la rândul lor, fraţii minoriţi de la Santa Maria Mater Domini, mănăstirea centrală, afirmă voinţa categorică a Sfântului ca rămăşiţele să-i odihnească în biserica Maicii Domnului. Şi vin să ia trupul.

Cei de la Capo-di-Ponte se împtrivesc şi dublează

paza înarmată. "Doamnele Sărace" de la Arcella trec şi ele de partea locuitorilor şi încearcă să-i convingă pe fraţi, fac intervenţii pe lângă cetăţenii de vază ca să li se acorde favoarea de a păstra pentru totdeauna rămăşiţele lui Anton în casa lor săracă. Ba încă una dintre surori, pe nume Oliva, se apropie de trupul sfântului, îi sărută mâinile, rugându-se lui Dumnezeu să le îngăduie surorilor să păstreze rămăşiţele pământeşti ale lui Anton; în schimb ea se învoieşte să primească în lumea aceasta orice suferinţă. N-a apucat bine să rostească aceste cuvinte, şi iat-o cuprinsă de dureri atât de cumplite încât nu le poate îndura, iar strigătele ei nu fac decât să sporească emoţia generală.

Derutaţi de întorsătura evenimentelor, fraţii merg la episcopul Padovei, Giacobbo Corrado. Episcopul îşi cheamă canonicii şi le cere sfatul. Unii zic că e mai bine ca trupul să rămână în locul unde s-a săvârşit din viaţă. Cei mai mulţi însă spun că nu aceasta era dorinţa lui Anton. Părere adoptată şi de episcop, care face şi o declaraţie publică.

Dar tot nu-i de ajuns ca să calmeze spiritele şi autorităţile municipale încă nu pot intra în posesia rămăşiţelor pământeşti. Se produc şi încăierări. Iar ţipetele sorei Oliva se fac auzite tot mai tare.

Soseşte de la Bologna Superiorul provincial al minoriţilor. Demersurile sale energice n-au nici ele mai mult succes. Mulţimea pe care sentinelele nu reuşesc întotdeauna s-o dea înapoi, loveşte cu putere în uşa mănăstirii Arcella, sparge ferestrele pe care fraţii sunt siliţi să le înlocuiască de trei ori. Mulţunea crede că trupul a fost luat (aşa cum s-a întâmplat în cazul lui Francisc, pe care nimeni nu l-a mai văzut). Cu orice preţ, vrea să-l vadă.

De fapt, din prudenţă şi din pricina căldurilor mari, fraţii au aşezat în taină trupul lui Anton într-un sicriu de lemn pe care l-au coborât într-o groapă provizorie, acoperită de un strat subţire de pământ.

Timp de patru zile, Padova va fi pradă certurilor, ba chiar răzmeriţei.

Guvernatorul micii republici este nevoit să convoace Senatul. Obţine în sfârşit autorizaţia de a trimite trupe şi de a interzice prin decret oricui, sub pedeapse unei amende de o sută de livre (sumă imensă), să se apropie înarmat de locul unde odihneşte Anton. Ua rândul său, episcopul Corrado fixează categoric pentru a doua zi, 17 iunie, funeraliile solemne. Pentru a nu fi nevoită să treacă prin carierul Capo-di-Ponte, autoritatea civilă mai hotărăşte să se formeze un pod de vase în faţa mănăstirii Arcella.

Dar de cum au început pregătirile, cei din Capo-di-Ponte s-au grăbit să împrăştie şi vase şi bâme.

De data asta au mers prea departe. Toţi padovanii se hotărăsc să lupte împotriva răzvrătiţilor.

La Arcella, călugăriţele înspăimântate cred că ele sunt pricina acestor tulburări nemaiîntâlnite. Cu lacrimi în ochi, imploră pe Dumnezeu, pe buna Fecioară şi pe Anton să pună capăt neorân- duielilor. Mica Oliva îşi recunoaşte trufia. îl roagă fierbinte pe Anton să o dezlege de făgăduinţa nechibzuită.

Funeraliile în cele din urmă, sprijinit de majoritatea padovanilor, Guvernatorul izbuteşte să-i izoleze, apoi să-i prindă pe capii răzmeriţei. Ajutat de episcop, dă de înţeles că singurul mod de a pune capăt tulburărilor – şi de a putea vedea din nou trupul Preafericitului – este, bineînţeles, de a purcede la organizarea funeraliilor publice, începând prin a asigura deshumarea. .

Astfel, s-a desfăşurat ceremonia marţi 17 iunie 1231, a cincea zi după moartea sfântului. într-o atmosferă de asemenea bucurie, că n-ai fi zis că e vorba de înmormântare.

în dimineaţa zilei de 17, a fost dezgropat sicriul. în ciuda căldurii, a bolii răposatului, "se simţea în preajma sicriului sărăcăcios o mireasmă plăcută care se râspâhdea până departe, atră- gându-i pe toţi" ca un vas plin cu arome. Acest parfum ca de mirodenii a însoţit convoiul pe tot drumul de la Arcella la Santa ••aria Mater Domini, persistând pe toată durata ceremoniei.

Autorii ne descriu funeraliile în amănunt: sicriul purtat pe umerii cetăţenilor de frunte ai cetăţii, convoiul nesfârşit: mai întâi clerul, apoi Universitatea, nobilimea, toate breslele, armata, mulţime de târgoveţi, de ţărani din oraşele şi ţinuturile învecinate. Toţi cântau imnuri de bucurie, înălţând spre cer flăcăruile zglobii a mii de luminări.

După liturghia solemnă, trupul fratelui Anton este aşezat într-un sarcofag de piatră "de o culoare cu neputinţă de precizat". Acest sarcofag fusese descoperit întâmplător în ajun, într-un ungher întunecat al bisericii. Nimeni nu ştia de unde provine. Unii pretindeau că ar fi conţinut rămăşiţele unuia dintre primii martiri.

Curând după aceea, mormântul a fost pecetluit după ce s-au făcut toate verificările de rigoare, consemnate într-un proces verbal. Sarcofagul de piatră i-a slujit lui Anton. Trupul lui îşi va găsi aici odihna; osemintele Iui se află încă aici, în cea mai mare parte. Oamenii îl vor muta numai puţin dih loc, atât cât să nu mai fie ascuns în ungherul întunecai

Cât despre Oliva, ea s-a simţit deodată vindecată, dobândind, pentru mult timp, o bună doză de adevărată umilinţă.

Iar "Doamnele sărace", fraţii minori ţi şi toţi ceilalţi simt o desăvârşită pace a inimii, dovadă că au înţeles că, de fapt, sfmtul s-a slujit de toate aceste evenimente pentru a le dovedi mai întâi nemulţumirea sa; iar apoi că, prin hotărârea Cerului, "locul lui de veci" trebuia să fie bisericuţa Santa Maria Mater Domini: în interiorul incintei cetăţii Padova, şi nicidecum în exterior.

De cum a fost pecetluit, mormântul lui Anton a devenit locul unor minuni tot mai numeroase, ca şi cum, ascuns în acest colţ întunecat, trupul lui ar fi devenit un centru ceresc. Şi totuşi, începând chiar cu acea zi de marţi plină de bucurie, Biserica, excesiv de scrupuloasă, notează tot, verifică tot. Din fericire!

Ea ştie că o viaţă de om se înfăţişează plină de aparenţe, de prefăcătorii, şi că înainte de a putea califica o

viaţă drept sfântă, e nevoie de trecerea în moarte şi apoi de trecerea timpului. Sentinţa dată de Dumnezeu poate fi însă cunoscută printr-o probă practică: *"După roade se cunoaşte pontul"* (Matei 12, 33).

Am văzut de bună seamnă cu toţii pe câmpii sau chiar în grădini atâţia smochini robuşti, cu frunzişul bogat, dar care nu rodesc niciodată. Alţii în schimb, mai modeşti la înfăţişare, uneori chiar piperniciţi, ne dăruie coşuri întregi de smochine dulci ca mierea, ce se topesc în gură.

Astfel începe, la Padova şi aiurea, cea mai extraordinară istorie a prezenţelor lui Anton. Subliniez, *istorie*, supusă unui control mai riguros decât însăşi viaţa sfântului.

în acea zi de marţi a funeraliilor, mulţi au fost bolnavii aduşi în biserică, vindecaţi doar prin simpla atingere a lespezii ce pecetluia mormântul.

O femeie, pe nume Cuniza, adusă de spate, cocoşată, şchioapă; a fost de-ajuns să se roage câteva clipe în faţa lespezii ca să se ridice pe deplin vindecată.

Alta, o cerşetoare, Riccarda, este atât de chinuită de reumatism încât de doi ani, ”este complet chircită, cu genunchii la gură" din pricina contracţiilor musculare. Nişte oameni miloşi o aduc cu trăsura în faţa bisericii. încep cu toţii să se roage fratelui Anton;

Riccarda se roagS atât de fierbinte încât se cufundă într-un somn adânc. Pe dnd dormea, aude o voce limpede:

"Adu-i mulţumire lui Dumnezeu căci vei fi eliberată de suferinţa ta prin meritele slujitorului SĂU".

Riccarda se trezeşte şi vrea cu orice chip să coboare din trăsură. Târându-se, încearcă să treacă de poarta bisericii, să ajungă până la mormtnt. E lăsată să încerce. Dar de-abia înaintează, istovindu-se. Deodată, zăreşte în faţa ei un tânăr care-i arată mormântul şi parcă o încurajează. îşi înteţeşte eforturile. în sfâr- şit, iat-o ajunsă la ţinta mult dorită. Călăuza dispare. Nici n-apucă bine să se roage în faţa sarcofagului de piatră>că trupul i se îndreaptă. Se întoace acasă, izbăvită de durere.

Aceste două miracole figurează printre cele 44 care

vor fi reţinute cu ocazia canonizării şi confirmate prin efectele lor pozitive durabile. Dar sunt şi vor fi multe alte minuni.

însăşi procesiunea, în acea dimineaţă de miercuri, a locuitorilor din Capo di Ponte, care săvârşiseră atâtea violenţe, nu era oare o mică minune? Desculţi, cu lumânări în mâini, urmându-şi preoţii din parohie, locuitorii din Capo di Ponte se închină la tot pasul cu faţa la pământ, îşi bat pieptul, plâng, cer iertare lui Dumnezeu, fratelui Anton şi tuturor concetăţenilor pentru dezordinile pricinuite de faptele lor. Pentru a pune în evidenţă bucuria împăcării, fraţii de la Santa Maria Mater Domini i-au întâmpinaî în procesiune.

în zilele următoare, vor veni alte cortegii asemănătoare, chiar şi în timpul nopţii. Oraşul scânteiază fără încetare de lumina luminărilor, răsună de cântări de bucurie. Biserica a devenit neîncăpătoare pentru toate aceste lumânări şi pentru purtătorii lor care se îngrămădesc, cei mai mulţi dintre ei, în faţa intrării.

Astfel de pelerinaje ale unor oraşe întregi nu vor înceta, şi vor veni tot mai de departe. Fraţii franciscani nu mai pridídesc să-i spovedescă pe toţi penitenţii care li se înfăţişează. Şi minunile sporesc la tot pasul.

Slava sfântului călugăr

N-a trecui nicio lună şi, la stăruinţele clerului, notabilităţilor şi oamenilor de rând, episcopul Padovei acceptă să trimită la papa o delegaţie solemnă, având ca scop canonizarea fratelui preaiubit.

Să ne amintim cât de mult îl stima Grigore al IX-lea, fostul cardinal Ugolino, pe acela pe care-l numise *Arca Testamenti,* Chivotul, Adăpostul celor două Testamente. Papa Grigore a rămas însă la fel de exigent, de scrupulos. Numeşte două comisii de anchetă. Una la Padova, din care fac parte episcopul, Giacobbo Corrado, abatele mănăstirii benedictine din oraş, superiorul dominicanilor şi doi fraţi predicatori. Cealaltă la Roma, alcătuită din prelaţi şi călugări, prezidată de Jean d'Abbeville, un francez, călugăr de la Cluny şi cardinal. După cum se poate vedea, niciun

franciscan nu face parte din comisii!

Timp de şase luni, ele culeg mărturii, studiază viaţa, faptele cele mai mărunte, scrierile sfântului călugăr.

Dovezile sunt atât de numeroase încât se vorbeşte tot mai insistent de deschiderea procedurii de canonizare. Totuşi, la Roma, un cardinal, membru al consistoriului, obiectează, pe bună dreptate, că nu s-a mers niciodată atât de repede într-o astfel de procedură. Nici chiar în cazul lui Francisc de Assisi. Sfinţii prea populari impun o prudenţă sporită. N-au trecut nici opt luni de la moartea lui Anton, etc.

Papa dispune continuarea anchetei, supunerea tuturor faptelor unui examen şi mai strict.

Fericite împotriviri, căci sunt spre cea mai mare slavă a lui Anton! Astfel, într-o noapte, cardinalul cu pricina are o viziune: se vede stând alături de Papa care, înconjurat de Sacrul Colegiu, urmează să sfinţească o biserică. în clipa consacrării, Suveranul Pontif cere relicvele care urmează să fie îngropate sub altar. Nimeni însă nu s-a gândit la asta. Atunci, zărind un trup acoperit de giulgiu, care tocmai era adus în biserică, Papa porunceşte: "Luaţi relicve de la acest trup şi aşezaţi-le la temelia altarului!" Cardinalii îi atrag atenţia că este vorba de un mort oarecare, nu de un sfânt. Atunci Papa le spune: "Descoperiţi-l şi vedeţi ce ascunde sub văl!"

După ce a fost descoperit însă, trupul mort răspândeşte acel parfum suav pe care l-au simţit cu toţii la funeraliile lui Anton...

Cardinalul se trezeşte, îşi povesteşte viziunea, declară că de acum înainte va fi cel dintâi care va grăbi procedura. Toate dificultăţile se aplanează şi Papa fixează fără nicio amânare (pentru ziua Rusaliilor) ceremonia la Spoletto, una dintre reşedinţele sale preferate.

Această viziune a cardinalului este amintită în oficiul Sfântului Anton:

"Bucură-te, fericită cetate a Padovei, căci adăposteşti comoara pe care o viziune a arătat-o a fi demnă de altar, etc."

în ziua fixată, pe 30 mai 1232, în marea sărbătoare a Duhului Sfânt, la Spoletto, oraşul unde cu patru ani în urmă Papa ţinuse piept atâtor încercări şi de unde condusese el însuşi ancheta pentru canonizarea Sfântului Francisc... în frumoasa catedrală îmbrăcată cu tapiserii şi văluri de preţ, s-a adunat o mulţime uriaşă venită din toate regiunile Italiei, din Franţa şi chiar din Portugalia...

După slujba prezidată de însuşi Grigore al IX-lea, Papa dă citire listei celor 44 de minuni reţinute de membrii comisiei. Lista menţionează îndeosebi vindecările şchioapei Cuniza şi ale cerşetoarei Riccarda.

Sunt incluse aici şi vindecările dobândite chiar la mormântul lui Anton (şi e vorba de suferinţe cu care nu era de glumit): cea a Măriei, tânăra padovană, cu vertebrele dizlocate şi zdrobite; a Samaritanei, ţărancă din împrejurimi, paralizată de picioare de trei ani; a lui Federico, clopotarul din Concordia care, dorind să tragă clopotele, a căzut de îa mare înălţime şi şi-a zdrobit şalele;, a băieţelului Alberto, infirm din naştere, ale cărui degete chircite de la piciorul stâng atingeau căâcâiui; ţinut în braţe de mama sa preţ de câteva clipe deasupra mormântului, copilul a transpirat din abundenţă iar apoi, când a fost aşezat din nou pe pământ, a mers fără nicio dificultate.

La fel, o femeie din Treviso, Veneziana, suferind de doi ani de o tumoare atât de mare la piept încât nu mai putea lucra, a fost vindecată la Arca lui Anton, după ce s-a rugat trei zile în şir. în cea de-a treia zi, tumoarea dispăruse.

Al şaisprezecelea caz se referă la o paralitică, Solangria (din Montagnana), suferind de o hemoragie şi care jurase să meargă la Arca sfântului. într-o noapte, trezindu-se brusc i se pare că o mână nevăzută zgâlţâie patul. După o clipă, o nouă zgâlţâietură. Femeia strigă: "Cine eşti?" O voce îi răspunde blând: "Fă semnul crucii."’ Şi apoi adaugă: "Sunt Anton."

"O, fericite Antoane, te rog scapă-mă de suferinţă!

— Vei fi vindecata!"

Ceea ce s-a şi întâmplat, a doua zi de dimineaţă. Pentru a afirma limpede lucrarea Sfântului Duh şi nu un rezultat al hazardului sau a vreunei acţiuni diavoleşti, Anton îşi luase o dublă precauţie: mai întâi semnul crucii; apoi chiar momentul vindecării, ceasul când se risipeşte întunericul. Semn şi ceas urâte de cel Rău.

Al şaptesprezecelea caz: vindecarea lui Bartolomeo, ţăran, mut din copilărie, paralizat de paisprezece ani.

Al optsprezecelea şi al nouăsprezecelea caz: alte vindecări uimitoare de oameni care-şi pierduseră graiul cu mult timp în urmă.

Lista mai cuprinde şi alte cazuri de oameni atinşi de mult timp de orbire sau surzenie şi care sunt pe deplin vindecaţi.

Al treizeci şi cincilea caz se referă la o fetiţă care, în lipsa mamei ei, căzuse într-un şanţ cu apă nămoloasă. Nu poate fi readusă în simţiri. Este dusă la Arcă şi aşezată pe mormânt. De îndată deschide ochii, vomită noroiul, le zâmbeşte martorilor.

Al treizeci şi şaselea caz se petrece la Comacchio„ departe de Padova: este vorba tot de un copilaş căzut într-o mlaştină. Purtând în braţe trupul neînsufleţit al copilului, mama lui porneşte către Padova. Pe drum, îl imploră pe Anton. Treptat, copilul se trezeşte la viaţă.

Al treizeci şi şaptelea caz se petrece tot departe de Padova. în portul Monopoli, un tânăr lucrător de la terasamente este îngropat de viu prin surparea gropii adânci pe care o săpa. Mama lui aleargă la mănăstirea vecină şi cere ajutorul călugărilor. în timp ce fraţii ostenesc fie încercând să degajeze trupul prins sub pământ, fie rugându-se, femeia îl invocă fără încetare pe fratele Anton:

"Antoane, Antoane! Dă-mi-l înapoi!"

în sfârşit, trupul este scos la suprafaţă dar, din păcate, e palid ca un mort şi pare lipsit de viaţă. Deodată se ridică în capul oaselor. Călugării îl întreabă cum de n-a fost strivit şi sufocat de grămada de pământ care l-a

acoperit. "Sfântul, spune el, sfintul m-a slavat acoperindumi gura cu mâna lui." Fapte şi cuvinte confirmate de toţi cei prezenţi.

Al patruzecilea caz, vestit, are ca fuiţdal o furtună cumplită, asemănătoare aceleia, norocoase la urma urmei, care l-a îndreptat pe Anton către Italia, la întoarcerea din Maroc. Corabia e gata să se scufunde. Toţi pasagerii, ca însufleţiţi de o singură inimă, îl invocă pe Anton. De îndată furtuna se potoleşte, iar corabia, călăuzită de o lumină minunată, acostează fără să fi suferit vreo stricăciune lângă biserica San Marco-cel-mic, nu departe de Veneţia.

Nu mai puţin vestit e cazul – aflat şi ei pe listă şi adeverit de numeroşi martori – cavalerului Alcardino, zis Salvaterra, eretic, aflat în trecere prin Padova, şi care se înfurie auzind relatările tuturor acestor minuni. într-o zi, la han, în timpul mesei, cum unul dintre comeseni laudă sfinţenia lui Anton şi "trecerea pe care a dobândit-o la Dumnezeu", Alcardino ia o cupă de sticlă şi strigă: "Dacă cel despre care spuneţi că este atât de puternic poate face ca această cupă să nu se spargă, atunci voi recunoaşte toate minunile pe care i la puneţi în seamă!" Şi aruncă paharul pe jos. (în vieţile sfinţilor nu se prea întâlneşte acest soi de "provocare" la miracol, care ar vrea parcă să-l ispitească pe Dumnezeu şi să constrângă libertatea umană. Dar astfel de sfidări sunt obişnuite în cazul lui Anton, ca şi cum ar fi menite să-i dobândească foarte curând şi fără putinţă de tăgadă, canonizarea şi titlul de taumaturg, stăpân al elementelor materiale, faimă pe care o meritase chiar din timpul vieţii sale pământeşti.)

. într-adevăr, cupa fragilă rezistă la şocul brutal şi, mai mult, sare în sus, ca o minge! Alcardino se converteşte.

La puţin timp după aceea, cum cineva vorbea despre minunea de mai sus într-o adunare numeroasă, un iiber cugetător o ia în râs şi exclamă: "N-am să te cred decât dacă siântul tău va face să reînverzească acest butuc de viţă uscat şi să-l încarce cu struguri copţi, îndeajuns cât să-mi umple paharul cu must gustos!"

De data asta, omul exagerează, nu-i aşa? O astfel de sfidare nu poate decât să se prăbuşească în neant.

Şi totuşi, nu! Curmeiul de viţă prinde viaţă, se umple de frunze şi de belşug de ciorchini stacojii!

Minunea, încărcată de un bogat sens simbolic, este menţionată în *Liber Miraculorum* şi în oficiul sfântuiui Anton.

Relatarea celor patruzeci şi patru de minuni recunoscute de Biserică, a tulburat adânc mulţimile din Spcletto. Să nu uităm că era vorba de minuni foarte recente, şi mulţi dintre cei ce fuseseră martori la ele se aflau prezenţi în bazilică. Mai mult decât atât, asistenţa înţelegea, cu o bucurie de nedescris, că aceste minuni nu reprezentau doar haruri minunate dăruite de Cer, dar că numărul lor atât de mare într-un timp atât de scu^t dovedea limpede voinţa dumnezeiască de a se face această canonizare ultra-rapidă, absolut unică în istoria Bisericii.

După ce s-a dat citire listei minunilor, papa Grigore, bătrân dar încă în putere, se scoală în picioare, invocă cele Trei Persoane ale Treimii şi declară că înscrie "în rândul sfinţilor pe preafericitul slujitor al lui Dumnezeu Anton, preot şi mărturisitor ai credinţei din Ordinul fraţilor minoriţi, care va trebui să fie cinstit ca atare şi a cărui sărbătoare este fixată !a 13 iunie, ziua morţii, sale". Apoi, cu o forţă surprinzătoare pentru vârsta iui, Papa intonează *Te Deum;* şi întreaga asistenţă îşi uneşte glasul cu. glasul lui într-o explozie de bucurie, voci şi orgă laolaltă.

Apoi Papa cântă împreună cu prelaţii antífona învăţătorilor Bisericii:

" *O Doctor Optime...*"

"învăţător minunat al credinţei, lumină a sfintei Biserici, preafericite Anton, tu, iubitor al legii lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi!”

Şi poporul, Într-un singur glas, răspunde ca un uriş ecou:

”Roagă~te pentru noii"

Pe 1 şi 23 iunie 1232, prin două bule, Papa face cunoscută clerului şi credincioşilor din Padova, precum şi

Bisericii universale, vestea canonizării. Se spune că la Lisabona, în ziua şi ora proclamaţiei de la Spoletto, bărbaţi, femei şi copii, Inspiraţi de acelaşi Duh, ieşiseră cu toţii din locuinţele lor. Şi iaâă-i săltând, dansând de bucurie, ctntând cât îi ţine gura. S-ar fi zis că bucuria lor s-a transmis şi clopotelor bisericilor care pornesc să bată, să bată cu putere, fără ca vreo mină omenească să le fi atins. Pe Marea de Pai, pescarii, în bărcile lor, se apropie unii de alţii şi se strigă: ohe! ohe!

Desigur, la Lisabona era binecunoscut faptul că fusese introdusă "cauza de canonizare" a lui Fernando-Anton, copilul Lisabonei, dar erau cunoscute şi dificultăţile care aveau să întârzie hotărârea mult aşteptată. Lumea n-avea cum să ştie că orice împotrivire încetase dintr-o dată; hotărârea Papei nu era încă cunoscută.

Guelfi şi Ghibelini

Timpul zboară. Elena Enselmini, clarisa îndrăgită de Anton, a murit la scurt timp după canonizarea lui. într-o bună zi, şi ea va fii proclamată sfântă: este sărbătorită pe 5 noiembrie.

Luca Belludi va trăi încă mulţi ani, va deveni şi el superior provincial al Emiliei, o parte din teritoriul aflat cândva sub jurisdicţia lui Anton. Aminteşte mereu de faptele şi cuvintele lui Anton şi să nu uităm că i se spune Fratele Luca al Sfântului Anton! În zilele noastre, Papa Pius al Xl-lea îl va declara fericit: Ordinul franciscan îl sărbătoreşte la 17 februarie.

Chiar în anul canonizării lui Anton, se pun temeliile (salvând pe cât posibil bisericuţa Santa Maria de lângă mănăstire) a ceea ce va deveni cu timpul, de-a lungrul secolelor, *la Chiesa del santo,* biserica sfântului, Bazilica actuală.

Doi ani mai târziu, în 1234, are loc canonizarea sfântului Dominic. Canonizare pe deplin meritată. Şi totuşi murise în 1223.

A fost nevoie de unsprezece ani. Pentru sfântul Francisc, fusese nevoie de doi ani. Pentru Anton, de numai unsprezece luni!

încep însă din nou luptele dintre Guelfi şi Ghibelini, stârnite de Ezzelino da Romano. Tiranul care domneşte la Verona nu s-a căit defel. împins de împăratul Frederic, doreşte să-şi consolideze dominaţia asupra Italiei de nord. în 1236, porneşte o nouă campanie deicanşând un lung şir de grozăvii.

Padova, credincioasă papei, rezistă. Dar în 1237, luat prin i surprindere, oraşul se predă. Pentru a supune mândra cetate obiş- ' nuită cu guvernarea republicană, Ezzelino ia ostateci din fiecare 1 familie influentă, dă poruncă să fie rase de pe pământ locuinţele **j** celor care au emigrat, îi înrolează cu sila pe tinerii padovani în oastea sa. După ce se va căsători cu o fiică a împăratului, se va umple încă şi mai mult de trufie, meritându-şi pe deplin porecla de *Sângerosul.* Celor ce încearcă să lupte încă pentru libertate, porunceşte să li se taie capul. în 1239, vor fi executaţi în piaţa publică optsprezece osândiţi. Pretutindeni închisorile sunt pline. La Padova, temniţele "Zelia" şi "Malta" şi-au câştigat o tristă faimă: celule cu mirosuri pestilenţiale, unde prizonierii sunt înghesuiţi şi torturaţi, unde cadavrele sunt lăsate dinadins să putrezească. Dante îl va scufunda pe Ezzelino într-un râu din Infernul său, râu de sânge clocotit.

în acest timp, Frederic al II-lea, excomunicat din nou de papa Grigore şi la fel de neîmblânzit, îşi continuă lupta pretutindeni. Va apela chiar la trupe de mercenari mauri pe care-i va fixa în Italia, mai cu seamă în statul pontifical de la Spoletto! Tocmai Spoletto, atât de drag Papei! Spoletto, unde a fost canonizat Anton, aşezat în valea unde se află Assisi. Ascultând de porunca ce le fusese dată, maurii au încercat chiar să escaladeze zidul mănăstirii sărăcăcioase San Damiano, unde trăia încă Clara. Dar viitoarea sfâniă a chemat-o în ajutor pe Sfânta Fecioară şi păgânii au plecat...

Toată Italia centrală şi de nord geme sub cizma tiranului. Sărmană Padova, vei mai fi liberă vreodată? Aceasta să fi fost slava visată de sfânt pentru tine? Iar tu, Anton, la un moment dat ai ştiut să te împotriveşti

Sângerosului. Nu mai eşti oare decât un cadavru în biserica gata să se prăbuşească, ajunsă într-o stare de plâns (lucrările începute au trebuit să fie întrerupte)? S-ar fi zis că Dumnezeu îngăduie ca Ezzelino, împăratul să-şi manifeste libertatea în a săvârşi răul, fără limite. Antiteze vii ale lui Anton, Francisc, Clarei. Antiteze ale unei atât de mari blândeţi!

Pe de altă parte, mongolii, flagel al secolului al XlII-lea, înaintează tot mai mult spre inima Europei, pustiind Rusia, Polonia, apoi Ungaria şi Boemia. împăratul Frederic îşi râde în barbă, pretinzând că dacă Papa ar ceda, el şi-ar mobiliza toate forţele din Europa şi-ar fi floare la ureche să-i oprească! în 1241, moare papa Grigore, neînfrânt. în 1244, Ierusalimul cade din nou în mâinile turcilor. în pofida negocierilor purtate de Frederic, lupta împotriva musulmanilor a început din nou. însă următoarele două cruciade conduse de regele Franţei, sfântul Ludovic, nu vor izbuti să elibereze Locurile Sfinte. Vor rămâne sub stăpânire turcească aproape 700 de ani, până în 1917. .

Noul papă, Inocenţiu al IV-lea, este mai răbdător decât înaintaşul său, dar la fel de energic. împăratul german porunceşte împotriva lui o luptă ascunsă, perfidă. Astfel încât, după ce puţin a lipsit că să fie răpit într-o bună zi de zbirii împăratului, Papa se vede silit să se refugieze în Franţa, la Lyon (2 decembrie 1244). Frederic este din nou excomunicat. Un conciliu, reunit la Lyon, îl destituie pe împărat. Coroana imperială este oferită regelui Franţei, sfântul Ludovic, care însă refuză.

începe penultima cruciadă condusă de sfântul Ludovic. Din păcate, regele este trădat, făcut prizonier. Chiar şi aşa stârneşte admiraţia lumii musulmane. Frederic, dimpotrivă, în ciuda manevrelor sale necinstite, nu culege decât dispreţ. La sfârşitul anului 1250, moare. Papa se reîntoarce în Italia.

Situaţia Italiei de nord nu e însă nicidecum rezolvată: Ezzelino, având mână liberă, se consideră ca un adevărat rege şi tirania lui se va dezlănţui nestânjenită asupra ţinuturilor din nord, timp ae încă şase ani. Ceior ce i se

împotrivesc, le taie un picior, le scoate ochii, apoi nefericiţii sunt trimişi să rătăcească, propovăduind groaza faţă de "Sângeros".

Pentru a-l supune, a fost nevoie de o adevărată cruciadă, pornită în 1256, de noul papă, Alexandru al IV-lea. Participau la ea Veneţia, Bologna, Ferrara şi Mantova, republici care-şi putuseră păstra libertatea. Printre cruciaţi se aflau numeroşi emigraţi padovani, gata la orice fapte de eroism pentru a scăpa de tiran: în fruntea lor, bătrânul conte Tiso, senior al ţinutului Camposampiero (domeniul unde se afla nucul uriaş îndrăgit de Anton).

Profitând de faptul că Ezzelino îşi regrupează forţele pentru asediul Bresciei, cruciaţii ajung sub zidurile Padovei, aflată sub comanda unui locotenent al tiranului, hotărât însă să-şi vândă scump pielea. Populaţia îl invocă pe Anton. La Santa Maria Mater Domini, fraţii minoriţi se roagă, adunaţi în jurul Arcăi. îşi| amintesc că, în urmă cu câteva luni, pe când se rugau la fel pentru eliberarea oraşului (avându-l printre ei şi pe Luca Belludi),! deodată, în liniştea adâncă s-a auzit o voce care ieşea din mormânt:

"Nu vă mai îngrijoraţi pentru soarta cetăţii! Vă făgăduiesc că anul acesta, la cel mult opt zile după sărbătoarea mea, Padova îşi va redobândi libertatea şi pacea!”

Or, pe 19 iunie, cruciaţii luau cu asalt suburbiile, iar a doua zi, intrau în oraş fără să întâmpine dificultăţi majore.

Dar bucuria Padovei nu e încă deplină. Locuitorii se tem pentru soarta ostatecilor; în plus, peste 11000 de tineri de pe teritoriul său slujesc în armatele Sângerosului. Într-adevăr, replica lui nu se lasă mult aşteptată: îi închide pe tineri în amfiteatrul Veronei; de acolo, îi răspândeşte în diferite garnizoane; apoi îi izolează unul câte unul şi îi aruncă în temniţă. Vor fi executaţi alături de ostateci.

Aceasta să fie oare gloria Padovei?

însemna să nu-l cunoşti pe Anton. îşi aşteaptă din nou clipa. Tocmai fusese numit Superior General al Ordinului franciscan cel ce avea să devină unul din marii sfinţi ai

timpului său, prieten al regelui Franţei, Ludovic, şi el viitor sfint. Este vorba de sfântul

Bonaventura care-l admira pe Anton, deşi era prea tânăr ca s<M fi cunoscut personal.

Sfânâui Bonaventura va aduce fncet-încet ordine în Italia de nord, pustiită de războaie, erezii, scepticism. El le va dărui din nou fraţilor minori ţi vechea fervoare. în aceeaşi perioadă, de îndată ce va fi eliberat din mâinile turcilor, regele Ludovic va deveni terţiar franciscan şi cel mai sigur sprijin al Bisericii sfinte. Acum trăiesc franciscanii Roger Bacon şi Buns Scot şi dominicanii Albert cel Mare şi sfâatul Toma de Aquino.

în Î259, Ezzelino moare, rănit în luptă. Bintr-o dată, ca şi cum li s-ar fi smuls un ghimpe din inimă, însufleţiţi cu toţii de acelaşi entuziasm, padovanii încep din nou lucrările la *Chiesa del Santo,* Biserica Sfântului.

"O, limbă hinecuvântată!"

Acum se pregăteşte minunea minunilor pentru Anton. în 1263, partea anterioară a bisericii fiind aproape terminată, Senatul Pa- dovei hotărăşte ca trupul Sfântului să fie transportat acolo, într-un mausoleu provizoriu. E 8 aprilie, prima duminică după Paşte. Bonaventura prezidează ceremonia, în faţa unei mulţimi imense. Luca Belludi ţine un discurs plin de afecţiune. Se deschide sicriul...

32 de ani se scurseseră de la moartea Sfântului.

Trupul s-a prefăcut în pulbere, n-au rămas decât oasele. Bar ce zăreşte oare Bonaventura, pe maxilarul inferior? Limba! Limba, "la fei de mlădioasă, trandafirie şi frumoasă, ca şi cum preafericitul ar fi murit abia cu o oră în urmă!" Superiorul general o desprinde el însuşi de pe maxilar. O ia în mâini şi o arată poporului. Ba, atât de fragedă şi de trandafirie, ca aceea a unui om tânăr şi via, încât Bonaventura nu-şi poate stâpâni lacrimile! Apoi, după ce emoţia i s-a mai calmat, exclamă:

"O, limbă binecuvântată, tu care mereu l-ai binecuvântat pe Bomnul şi i-ai îndemnat pe atâţia alţii să-l binecuvânteze! Acum vedem ce comoară de merite ai

adunat înaintea lui Bumnezeu!"

Şi aşează limba într-un vas de cristal.

Toate acestea sunt consemnate într-un proces verbal, încheiat conform prevederilor legii, şi semnat de mulţime de martori. Luca Belludi va păstra sicriul sărăcăcios în care va fi aşezat după moarte. O parte dintre oasele simţului vor fi împărţite ca relicve, ajungând în Franţa, Portugalia şi în alte ţări. Limba, aşezată în relicvariul său, la fel de vie, de mlădioasă, după şapte secole, ca şi cum ar fi gata să vorbească, poate fi contemplată şi astăzi!

Aici se cuvine să povestim un fapt aproape recent:

Suntem în 1943. Padova a fost bombardată în mai multe rân- duri, pretutindeni se văd numai ruine. Ne aflăm în plin război. Călugării din Bazilică aşează într-o cutie de sticlă limba şi bărbia, împreună cu procesul verbal care descrie minunea, semnat de Superiorul provincial şi de părintele Rector al Bazilicii. Sigilează cutia şi o învelesc în azbest. Apoi, în taină, o îngroapă într-o groapă adâncă, săpată chiar în solul bisericii, o acoperă cu nisip şi cu un strat de 20 de centimetri de beton armat. Chiar dacă Bazilica ar arde şi s-ar prăbuşi, cele două relicve vor rămâne la adăpost.

Au trecut doi ani. Poporul, zdrobit de acest război pe care nici măcar nu l-a înţeles, cere să vadă din nou relicvele, ca o mân- gâiere, ca o siguranţă pentru viitor. Ce s-o fi ales de ele în aceste vremuri tulburi?

Pe 12 iunie, în ajunul sărbătorii siântului Anton, câţiva fraţi dezgroapă cutia. Bărbia este intactă. Dar limba?... Limba nu se mai sprijină pe suportul ei aurit, ci este îndoită.... mucegăită.

înlemniţi, călugării se gândesc să amâne atât de dorita redeschidere a Capelei Tezaurului. Adunţi în jrul relicvelor depuse provizoriu chilia părintelui André Eccher, se roagă. îşi petrec toată noaptea în rugăciune.

Şi iată că a doua zi de dimineaţă, limba s-a îndreptat din nou pe suportul ei. La fel de mlădioasă, de cărnoasă, de trandafirie cum i se înfăţişase sfântului Bonaventura cu 700 de ani în urmă. Ca întotdeauna gata să vestească

cuvântul, cuvântul lui Dumnezeu.

Unii vor spune, poate:

"De ce nu s-a păstrat şi trupul în întregime, aşa cum s-a în- tâmplat În cazul atâtor alţi sfinţi şi sfinte? Dumnezeu ar fi trebuit să săvârşeasci această minune şi în cazul lui Anton!"

Nu le voi răspunde prin trupurile sfinţilor Petru, Paul, ale martirilor, al atât de blândei şi curatei Tereza de Lisieux, al sflntului Francisc, care dorise atât de fierbinte să se desfacă în ţărâna din care a fost alcătuit, şi a cărui rugăciune s-a împlinit – se ştie cum Fratele Elia, ascunzând trupul de mulţime, l-a îngropat În taină şi timp de veacuri nu s-a mai ştiut nimic despre el. Abia în 1818, în urma unor îndelungi cercetări, rămăşiţele lui vor fi descoperite: oase goale îngropate în stâncă, oase şi pulbere. *Humus* şi *umilinţă* au aceeaşi rădăcină.

Trupul lui Anton este, de asemenea, praf şi pulbere. Însă limba!... După treizeci şi doi de ani petrecuţi în mormânt – şi până în zilele noastre – limba i-a rămas vie, ca şi cum ar fi gata să grăiască! Tot trupul prefăcut în ţărână şi numai limba s-a păstrat plină de sevă şi de viaţă!

Dumnezeu ştie ce face.

Presupunând că trupul lui Anton ar fi rămas intact, slava lui ar fi fost mai mare? De bună seamă, nu. N-am mai fi ştiut (şi în acest sens trebuie înţeleasă exclamaţia sflntului Bonaventura) prin ce se deosebeşte, în Cer, slava lui Anton. Niciodată moartea n-a arătat mai desluşit meritele unui predicator!

Limba lui Anton, despre care s-a spus că "a mişcat mai mulţi oameni – şi cu mult mai adânc – decât aceea a lui Cicero sau a lui Demostene", cum de n-a fost defel supusă stricăciunii, în viaţă şi în moarte? Pentru că acesta a fost adevărul.

Limbă atât de roşie, culoare ce simbolizează focul şi pe Duhul Sfânt. Parcă auzi cântând imnul:

"*Pange, lingua glorioşi Corpori mysterium,*

Sanguinisque pretiosi..."

"Preamăreşte, limbă, fără încetare,

Trupul sfânt şi glorios Şi adu-i închinare Sângelui cel preţios..."

Or sărbătoarea lui Anton-Fernando se celebrează într-un "timp... de foc": după Rusalii, sărbătoarea limbilor de foc dăruind cu har limbile omeneşti; sărbătoarea Preasfântului Trup şi Sânge al lui Crisâos (cunoscută şi sub numele de sărbătoarea Simţului Sacrament), instituită începând cu 122Î, deci în timpul vieţii lui Anton; sărbătoarea Preasfintei Inimi a lui Isus, sărbătoare a Inimii arzând mereu de dragoste, deşi străpunsă de suliţă.

Anton a vorbit despre toate acestea, şi despre multe altele, după cum vom vedea în curând. Excelent teolog, a semănat în inimi credinţa înflăcărată, ferită de greşeală.

invocat mereu

Aşa cum se întâmplă cu majoritatea sfinţilor şi a faimelor pământeşti, şi Anton ar fi putut fi pe jumătate dat uitării. Şi totuşi, puterea de mijlocire a fratelui minorit nu va înceta defel. în zilele noastre, minunile sunt la fel de numeroase ca odinioară. Puteţi să-i cereţi şi acum orice, numai s-o faceţi cu avântul copilului nevinovat care n-a încetat să existe în fiecare dintre noi. în orice colţ al lumii v-aţi afla: Anton se află pretutindeni!

Să mai pomenim despre biletul pe care sfântu! i l-ar fi dăruit – fapt confirmat de numeroşi martori – la câţiva ani după moarte, în Portugalia, unei femei sărmane ce voia să-şi pună capăt zilelor aruncându-se în apă, în sărbătoarea lui Anton, pe 13 iunie? în capela unde ea se ruga, Anton i se arată şi-i spune cu un zâmfcet subţire:

"Ia biletul ăsta, te va scăpa de necazuri".

Pergamentul poartă scris în latineşte următorul text din Apocalips:

"Iată, a biruit Leul din seminţia lui Iuda, vlăstarul lui David, ca să deschidă cartea şi să-i desfacă cele şapte peceţi" **(Apocalips**

5- 5>- **„**

De ce a fost nevoie de mijlocirea unui bilet şi a unui text? în orice caz, femeia a dobândit harul cerut. Dar cum Anton n-a oprit-o să vorbească, prieteni şi cunoştinţe

folosesc şi ei ia rândal lor biletul şi textul şi dobândesc multe haruri. Faptul ajunge Ia urechile regelui Portugaliei care cere să i se încredinţeze biletul. Şi iată că formula circulă tot mai muit, iar harurile se înmulţesc pentru cei ce o rostesc cu credinţă. Atât de concisă, de eficace, desfâcând adesea peceţile destinului. Umorul subtil al iui Anton se manifestă odată în plus.

Consâatând eficacitatea "Scrisorii sfâniului Anton*', franciscanii răspândesc această formă de devoţiune şi recomandă fiecăruia să poarte mesajul "asupra sa şi în inimă". Harurile vin, nenumărate: unul din cazurile cele mai vestite este salvarea vasului francez "Africana" în iama anului 1708, de ia un naufragiu inevitabil. Preotul-capelan al vaporului scrie textul "Scrisorii" în numele întregului echipai şi-l aruncă în apă. De îndată, marea se potoleşte.

Devoţiunea este practicată şi aşţăzi.

Să mai amintim şi originea *Ptinii Săracilor,* atestată de diferiţii cronicari ai timpului? E vorba din nou despre un copii înecat: Tomasino, în vârstă de 1 an şi 10 luni, se juca cu apa noroioasă dintr-o groapă, iângă locul unde se înălţa Bazilica Sfântului, la Padova. Mama i-a găsit în cele din urmă trupşoml pentru că un picior îi ieşea din apă. Disperarea ei îi atrage pe fraţii minoriţi, pe muncitori, pe trecători. Trupul copilului este rece, deja ţeapăn. Mama strigă către Anton să-i redea copilaşul şi ea va da atâta pâine săracilor cât cântăreşte micuţul! Toţi se roagă împreună cu ea. Trece după-amiaza, apoi şi seara; se face noapte. Către miezul nopţii, copilul deschide ochii, "redobândind sănătatea deplină".

Astfel apare în evul mediu, în vecinătatea Bazilicii, opera cunoscută sub numele de *Pondus Pueri* (Greutatea Copilului). Părinţii îi făgăduiau lui Anton atâta pâine cât cântâreau copiii lor, pentru ca aceştia să fie feriţi de molimă şi "de orice rău". Textul invocaţiei s-a păstrat până azi. Săracii primeau astfel belşug de pâine.

în secolul al XDC-lea opera este aproape uitată, dar către sfârşitul veacului, trăia în Franţa, la Toulon, o tânără pe nume Louise Bouffier. N-a putut deveni călugăriţă, aşa

după cum dorea, căci trebuia să-şi ajute părinţii bătrâni. îşi consacră cu înflăcărare puţinul timp disponibil faptelor de caritate. Pe 12 martie 1890, într-o dimineaţă, nu izbuteşte să descuie uşa magazinului său de pe strada Lafayette, a cărui broască cu cifru s-a stricat. Cheamă un lăcătuş. După o oră, meseriaşul îşi pierde răbdarea: "Trebuie spartă uşa, spune el!"

Deodată, Louise, care nu avusese vreo evlavie deosebită către sfântul Anton, sub impulsul unei inspiraţii, spune cu glas tare: "Să mai încercăm o singură cheie, şi dacă uşa se va deschide îi făgăduiesc sflntului Anton că voi dărui în numele lui săracilor câtă pâine voi putea!". Lăcătuşul o priveşte mirat dar se supune.

Cheia se potriveşte şi uşa se deschide!

Louise şi prietenele ei încep să se roage constant sflntului Anton. în curând, în jurul lor se înmulţesc făgăduinţele de a dărui pâine, dacă este dobândit un har anume. Un ziar relatează faptul în batjocură. Rezultatul este că făgăduinţele, harurile se înmulţesc atât de mult încât darurile de pâine vin în număr mare din toate colţurile Franţei. Opera capătă apoi importanţă mondială şi, în chip firesc, va fi centralizată la Padova.

Să ne batem joc şi noi, aşa cum a făcut ziarul? Mulţi au făgăduit un kilogram de pâine în fiecare zi din viaţa lor: făgăduinţă mai greu de respectat decât se pare. E vorba de pâinea zilnică, pâinea pe care n-o putem risipi şi pe care o adunăm atunci când o vedem aruncată. Aceasta este hrana esenţială aleasă de Cel Sărac între săraci pentru ultima cină înainte de moartea lui pentru noi, pâinea care, la liturghie, devine însuşi Trupul lui, Pâinea- Sacrament.

Bazilica de la Padova

Mai e şi mulţimea care se adună tot mai numeroasă la Bazilica din Padova. Statisticile precizează că aceste locuri marcate de spiritualitatea sflntului Anton sunt vizitate în fiecare an de peste un milion de pelerini. Se întreprind aici 4000 de pelerinaje anual.

Mulţimile vin cu aceeaşi credinţă care le purta într-aici în momentele de răscruce din evul mediu, şi

dobândesc la fel de multe haruri. Chiar dacă unora credinţa inspirată de Anton le smulge câte un zâmbet, ea seamănă adesea cu aceea a scepticului apostol Petru mergând pe ape. Adesea, un gest superstiţios la origine deschide lungul drum al convertirii. Umorul şi simplitatea lui Dumnezeu se exprimă astfel prin Anton.

Mulţimile ştiu că trebuie mai întâi să se spovedească înaintea lui Dumnezeu, cel puţin ca "să-i facă pe plac" lui Anton, care ţinea mult la asta. Aceste spovedanii de la Padova au mai întotdeauna efecte miraculoase: să nu uităm că parohul de Ars vedea cum, după o spovadă bună, unele suflete deveneau mai strălucitoare decât soarele.

Bazilica în sine nu înseamnă nimic.

Suntem departe, fireşte, de colibele de ramuri şi de peşterile atât de dragi lui Francisc şi lui Anton! Bazilica este însă omagiu concret adus de întreaga lume. Ea se identifică într-atât cu Anton, încât la Padova, nu se mai spune: "Mă duc la Bazilică", ci: "Mă duc la Sfântul Anton".

Bazilica, locurile unde a trăit, mormântul căruia i se spune şi azi *Arca,* chivotul care ascunde atâtea comori, toate acestea înseamnă *II Sanâo.*

Ar fi nevoie de volume întregi pentru a povesti cum, în fiecare secol, fiecare ţară şi-a adus contribuţia la construirea Bazilicii, până şi Islamul. Monumentul îmbină elemente din stilurile roman, gotic, bizantin, veneţian, arab, exprimându-şi astfel în epoca noastră atât de frământată, când lumea întreagă îşi caută unitatea de speranţă şi de credinţă, întreaga semnificaţie universală.

Bazilica posedă comori de artă: sculpturi, obiecte din bronz, picturi, care evocă toate amintiri legate de personalitatea sfântului.

Ea păstrează cu mare grijă o parte din moaştele lui Anton şi, bineînţeles, limba şi bărbia. Restul relicvelor sunt răspândite în mai multe puncte ale lumii: se cunoaşte exact istoria şi amplasarea geografică a fiecăreia.

Bazilica păstrează şi unul din ciliciile lui Anton precum şi, după cum se povesteşte, cupa care, aruncată pe duşumea, în loc să se spargă, a sărit în sus ca o minge

(amintiţi-vă de "provocarea" ereticului Alcardino). Să mai amintim şi de o statuie şi o cruce cioplite în lemnul bătrânului nuc de la Camposampiero – din care mai există, după cum am fost încredinţat, lăstari care înfrunzesc cu treisprezece zile înainte de sărbătoarea sfântului Anton. O capelă, "a nucului sfântului Anton", a foşt ridicată pe locul unde creştea arborele.

Numărul şi importanţa ceremoniilor dedicate sfântului n-au scăzut defel în zilele noastre.

13 iunie, ziua morţii lui Anton, este prin excelenţă sărbătoarea sfântului. încă din zori, mulţimea, tot mai numeroasă pe parcursul zilei, se îngrămădeşte în jurul Arcăi. Liturghie solemnă. Mii şi mii de împărtăşanii primite cu evlavie. După-amiaza, o lungă procesiune străbate central Padovei, precedând şi urmând statuia sfântului şi relicvele. După procesiune, ceremonia se. încheie la Bazilică, prin blnecuvântarea împărţită ci relicva degetului lui Anton, în numele celor Trei Persoane dumnezeieşti. Sărbătoarea se desfăşoară cu mare solemnitate şi în Portugalia şi în Franţa (la Brive, la Cuges).

Legate de Bazilică, au apărut şi s-au dezvoltat numeroase opere sociale şi religioase, dintre care amintim:

Mesagerul Sfântului Anton. Revistă editată la Padova în şase limbi şi difuzată pe toate continentele; ea îşi propune să continue învăţătura sfântului, adaptând-o mentalităţii şi exigenţelor timpului nostru.

Operele apostolice. Popularitatea cunoscută de Anton în timpul vieţii precum şi entuziasmul pe care îl stârnea în rândul mulţimii îşi au'ân primul rând explicaţia în iubirea lui de dreptate şi pace, iubire concretă, impetuoasă şi îndrăzneaţă. Aşa cura a inspirat atâţia artişti, putem spune că a inspirat multe inimi generoase care, pretutindeni în lume, au organizat acţiuni caritabile şi de ajutorare a celor nevoiaşi.

Prima dintre aceste opere care au cunoscut o mare dezvoltare în zilele noastre este cea a *Misiunilor catolice.* Activităţile misionare desfăşurate de confraţii sfântului Anton s-au răspânditân cele patru colţuri ale lumii:

America Latină, Africa, Orientul Mijlociu şi Asia.

Iniţiativele sociale. Sute de tineri au fost şi sunt în continuare educaţi în cadrul *Satului Sfântului Anton,* vast complex construit special pentru a primi copii orfani, de la vârsta şcolii elementare până la vârsta adultă. *Satul* este marea familie care va face din ei oameni şi creştini.

Diferite alte instituţii care-şi desfăşoară activitatea în cadriil Bazilicii, aşa cum sunt *Caritas antoniana* sau *Pâinea săracilor*, continuă lucrarea sfântului care s-a îngrijit mereu de cei săraci.

Seminariile pentru formarea preoţilor şi a călugărilor.

Micii Fraţi ai sfântului Anton sunt tineri care, mergând pe urmele lui Anton, răspund la chemarea Domnului şi se pregătesc în seminarii pentru a deveni fraţi ai sfântului Francisc şi preoţi.

Ar fi cu neputinţă să enumerăm bisericile, capelele, instituţiile, felurite opere plasate în lumea întreagă sub patronajul lui Anton, mai ales în "ţările de misiune", în oraşele muncitoreşti etc. Să nu uităm biserica înălţată la Lisabona pe locul unde, conform tradiţiei, se afla casa părintească a lui Anton...

Exemplul şi cuvintele sfântului

Vouă, celor care nu puteţi merge la Padovâ, înaintea Arcăi, Anton vă dăruie Chivotul vieţii, exemplului, cuvintelor sale.

Aţi putut primi câteva din cuvintele acestui Chivot în inima voastră, îată şi altele, care au dobândit în cursul, istoriei o valoare tot mai adâncă: nu degeaba în momentul canonizării, papa Grigore al IX-îea a ţinut să cânte antifona *Q, Doctor Optime,* iar pe 19 martie 1946, Pius al XIHea l-a proclamat în mod solemn pe Anton *învăţ &or al Bisericii universale.*

Mai Intâi cuvintele care îndeamnă Sa trăirea *misterului celor cinci răni,* mister trăit de sfântul Francisc atât de intens încât s-a pecetluit în carnea sa şi meditat adesea de Anton.

Iată şi textul:

"Există, cred, patru motive pentru care Domnul le

arată apostolilor coasta, mâinile şi picioarele sale. *în primul rând,* pentru a dovedi că a înviat cu adevărat şi a înlătura orice temei de îndoială. *în al doilea rând,* pentru ca porumbiţa, adică Biserica sau sufletul credincios să-şi facă sălaş în aceste răni, ca *în crăpături de stâncă...* (Cmtarea Cântăriior 2, 14). *în al treilea rând,* pentru a ne însemna inimile cu pecetea Patimii sale. *în al patrulea rând,* ca să luăm aminte să avem milă de el şi să nu-l mai străpungem din nou cu păcatele noastre. Ne arată mâinile şi picioarele: «Iată, ne spune el, mâinile care v-au întocmit şi v-au zidit; priviţi cum sunt străpunse de cuie. Iată coasta mea din care voi, credincioşii, voi, Biserica mea, v-aţi născut, aşa cum Eva s-a născut din coasta lui Adam; iată cum lancea mi-a deschis pieptul ca să se deschidă uşa ţinută închisă de Arhanghelul cu aripi de foc. Sângele curs din coastă mea l-a îndepărtat pe acest înger şi i-a tocit sabia. Apa a stins focul. Oh, nu mă mai răstigniţi încă o dată»..."[8]

în altă parte, Anton comentează versetul din Isaia despre cele cinci cetăţi de scăpare ale lui Israel în ţara Egiptului, şi vede într-însele cele cinci răni ale lui Cristos, unde omenirea se poate ascunde pentru a afla mântuire. "Rana din coastă se va chema Cetate a Soarelui veşnic, izvor de lumină şi de căldură suprafirească..."

Un secol mai târziu, sfinta Gertruda, aflată în extaz, va primi din partea sfântului Ioan (cel ce şi-a odihnit capul pe pieptul Domnului) darul de a înţelege *"glasul bătăilor preafericitei Inimi a lui Isus, glas menit sjârşitului veacurilor, când lumea îmbătrtnită, a cărei iubire se va fi răcit, va trebui să se aprindă din nou prin dezvăluirea acestor mistere*..." '

Evlavia către cele cinci răni va dispărea treptat, sub influenţa calvinismului şi a jansenismului posomorit. Dar între 1673 şi 1675, Isus îi va descoperi sfintei Margareta-Maria, călugăriţă vizitandină, viziuni şi mistere de o limpezime tulburătoare: mai întâi despre rănile sfântului Francisc, însă nici Francisc şi nici Anton nu se referiseră

8 **Predici pentru prima duminici dupi Paşti.**

lămurit la Inima lui Isus. Isus o îndeamnă pe Margareta-Maria să "pătrundă mai adânc" în rana coastei. îi înfăţişează inima sa: o inimă de om vie, care bate în ciuda rănii cumplite de unde picură sânge şi apă.

Apoi Isus îi îngăduie sfintei să-i atingă inima. în zilele următoare, ia inima tinerei şi, timp de mai multe ceasuri, o aşează în inima sa! Atunci, ea ajunge să simtă Iubirea lui Isus şi suferinţele sale ca o durere "atât de vie şi de scumpă încât o consumă, ca o ardere de tot!" Aşa cum spunea Anton, Cetatea Soarelui.

Să mai amintim cât de mult a insistat Anton asupra "Prezenţei reale". Prin învăţătura sa despre Dăruirea totală a lui Dumnezeu, mergând până la înjosire; prin poziţia sa hotărâtă împotriva ereziei catare, meţgând până la miracolul "umoristic" al măgarului care a îngenuncheat înaintea Ostiei; prin suferinţele îndurate.

Să ne amintim cum îl înfăţişează pe Isus, supremul Pontif, podar de oameni, temă care va fi dezvoltată de Conciliul Vatican II.

De fapt, "Cristos este regele nostru, regele întregii omeniri pe care o mântuieşte... N-a avut altă coroană decât trupul nostru omenesc, pe care l-a asumat". Şi Anton zăboveşte asupra măreţiei acestui Rege, măreţie care "n-are nimic de-a face cu cea a regilor din lumea aceasta" (vezi Predica pentru Duminica Floriilor). *Solemnitatea lui Cristos-Rege,* de curând instituită, a pus din nou în lumină sensul triumfal pe care, cu mult timp înaintea lui Anton, sfântul Grigore de Nysa îl enunţa astfel: "Când păcatul va fi dispărut cu totul, vom fi cu toţii asemenea lui Cristos; aceeaşi frumuseţe va străluci în toţi".

Iubirea faţă de Maria

Ca orice adevărat franciscan, Anton află în cultivarea iubirii faţă de Maria unul din drumurile care conduc cel mai sigur către

Iubire. Minoritul portughez are în această privinţă o contribuţie mai importantă decât Francisc, decât Bonaventura chiar, în pregătirea definiţiilor mariale din secolele XIX şi XX. Biserica nu inovează, de bună seamă:

ea constată dezvoltările adevărurilor veşnice, adevăruri care nu vor înceta să ne uimească inima şi mintea prin bogăţia lor şi întru sporirea iubirii noastre, mai cu seamă în vremuri întunecate.

Iată mai întâi câteva texte ale lui Anton despre virginitatea Măriei înainte, în timpul şi după maternitatea ei:

"Preasfânta Fecioară Maria a fost o vale: de aceea a fost umplută, şi din plinătatea ei am primit noi toţi cei lipsiţi..."

" Ca un crin la marginea apei... Crinul răsare dintr-un pământ necultivat; el creşte pe fundul văilor... Curăţă orice apă...

Naşterea lui Isus a fost ca mireasma câmpului. Ieşind din sânul mamei sale, i-a lăsat neatinsă floarea fecioriei. Ce spun eu, floarea ? Un câmp de flori, crini şi trandafiri: Preasfânta Fecioară însăşi."

"Domnul a străbătut trei pustiuri: s-a coborât în sânul feciorelnic al Măriei; a mers în pustiu; a fost atârnat de lemnul crucii. A intrat în primul pustiu şi a rămas acolo timpul cuvenit, din dragoste pentru noi. în al doilea, a intrat pentru a ne sluji drept model în ceasul de ispită. în al treilea pustiu, pentru a împlini voinţa Tatălui său"[9]

în mai multe rânduri, Anton o numeşte pe Maria "Stâlp de nor", "Tronul Fiului lui Dumnezeu". *"Stâlp* pentru că e sprijin slăbiciunii noastre: *de nor* pentru că nu cunoaşte păcatul". Şi "tronul său este de fildeş pentru că a fost curată în nevinovăţie, pură şi ferită de flacăra dorinţei rele". El afirmă: *"Maria a fost sfinţită încă din sânul mamei sale".*

Preştiinţă a *Neprihănitei Zămisliri* care avea să fie definită în 1854, pregătită şi confirmată de atâtea manifestări concrete şi stăruitoare ale Măriei, petrecute în junii acestei date.

Să ne amintim însă intuiţia şi mai precisă a lui Anton despre definiţia, atât de grea, a înălţării Măriei cu trupul şi sufletul la cer. Să ne amintim darurile care l-au luminat- şi

9 **Predică pentru prima duminică din Postul Mare.** 162

l-au întărit în credinţă pe fratele minorit în această privinţă: la Toulouse, bunăoară, când a vrut să scape de lectura în comun a unui text pe această temă, text care îl şoca profund, deoarece evul mediu avea încă îndoieli în această privinţă. Or însăşi Fecioara i-a apărut atunci lui Anton şi l-a încredinţat că *"a rămas trei zile în mormânt, fără să cunoască putrezirea; că s-a suit apoi la cer cu trupul şi cu sufletul, purtată de îngeri; de atunci este în ceruri, la dreapta lui Isus, Fiul său".*

La moartea Măriei, Fiul care a ascultat toate poruncile Tatălui, putea oare să calce porunca a patra "cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta", lăsând-o pe mama lui, Mireasa Duhului Tatălui şi al Fiului, să cunoască stricăciunea mormântului?

De altfel, totul se leagă: înainte de zămislirea lui Isus, arhanghelul spusese: "Bucură-te, *cea plină de har*". Dacă n-ar fi fost Neprihănita Zămislire, Maria n-ar fi fost valea *plină* de har. Iar Neprihănita Zămislire conduce la înălţarea cu trupul şi sufletul la cer: "Maria a fost ridicată la cer, cu trupul şi cu sufletul, la dreapta lui Isus". Astfel a devenit regina îngerilor, soli ai voinţei divine. îngeri despre care se spunea, aşa după cum poate vă amintiţi, că umpleau smerita biserică Santa Maria-degli-Angeli, îndrăgită de Francisc. Sfântul afirma că ei, îngerii, o purtaseră pe Maria în Ceruri.

Nu e deci de mirare că în Bazilica de la Padova se află vreo şaizeci de statui înfăţişând-o pe Fecioară, unele chiar din timpul lui Anton! Fecioare îndurerate sau încununate în slavă; negre, aurite sau în culori.

Bazilica s-a dezvoltat pe temeliile bisericuţei Santa MariaMater-Domini, atât de dragă lui Anton şi ale cărei urme se află în actuala capelă a Fecioarei, capelă proclamată ca sanctuar marian de către Papa în 1954, cu ocazia centenarului dogmei Neprihănitei Zămisliri. în fiecare an, de 8 decembrie, o mare ceremonie se desfăşoară în capelă, în prezenţa tuturor călugărilor. în sfirşit, cu multă vreme în urmă, a fost statornicit obiceiul să se celebreze aici, în fiecare sâmbătă, un oficiu special în

cinstea Sfintei Fecioare.

Iubirea faţă de Pruncul Isus

Există însă o cale şi mai bună pentru a pătrunde mai deplin secretul lui Anton. Este vorba de iubirea sa faţă de Pruncul Isus. Nu zâmbiţi, mai degrabă ascultaţi:

"Dumnezeu s-a făcut copilaş pentru noi. Sunt multe temeiuri de a-l numi pe Cristos copilaş, din care nu voi reţine decât unul. Aţi făcut vreun rău unui copil, l-aţi lovit. Dar ti dăruiţi o floare, un trandafir, un lucru care-i place: de îndată uită răul pe care i l-aţi făcut; îi trece supărarea şi vă sare de gât. La fel este şi Cristos: l-aţi jignit prin greşelile voastre, dar îi dăruiţi trandafirul căinţei împreună cu lacrimile voastre (lacrimile sunt sângele sufletului): atunci, uită de jignire, aleargă, vă ia în braţe şi vă sărută..."[10]

Sunt cuvinte pe care le-ar fi putut rosti şi Sfinta Tereza a Pruncului Isus.

Devenind adolescent, apoi bărbat, Isus-Dumnezeu a rămas smerit cu inima, *Copil-Dumnezeu, Om-Dwnnezeu* până la moarte. Până la moarte, Anton îi vorbeşte Copiluâui-Dumnezeu cu acea gingaşă candoare pe care i-o cunoaştem. Şi obţine totul de la el. 11 dezarmează dinainte pe Isus şi pe Tatăl său – pentru că Dumnezeu însuşi este candoare –, cu acel umor plin de dragoste, care, folosindu-se de toate şovăielile noastre, ne dăruie întotdeauna mai mult decât avem nevoie: amintiţi-vă de femeia care-şi redobândeşte părul mai frumos ca înainte.

Anton l-a ţinut eu adevărat în braţe pe Copilul-Dumnezeu şi l-a strâns la pieptul său. Iubire pe care Isus i-a răsplătit-o şi i-o răsplăteşte şi acum, din plin. Ne gândim la cuvintele sfintei de la

Lisieux: Copilul Isus, o realitate vie, orbitoare. Şapte veacuri mai târziu, Tereza Pruncului Isus a prins şi ea în braţe această "*realitate*, şi nu i-a mai dat drumul".

Această candoare a atâtor sfinţi nu trebuie însă să ne facă să uităm celălalt aspect. Mica Tereza ţinea ia numele ei complet de călugăriţă:

10**Predici de Criciun.**

Tereza a Pruncului Isus *şi a Sfintei Feţe*".

"Calea copilăriei" nu înseamnă candoare neştiutoare; presupune dăruire totală din iubire, deci, mai curând sau mai târziu, dacă nu chiar imediat, calvarul. Pentru a-i vorbi Copilului Isus şi a primi răspuns plin de iubire, nu e altă cale. Pentru Anton ca şi pentru Tereza, există şi celălalt aspect, prea adesea nebăgat în seamă. Anton nu e doar un "sfânt de vitraliu". El n-a strâns în braţe doar un copil minunat, ci pe Copilul sortit crucii.

Fratele Anton a fost el însuşi răstignit, martir împreună cu Copilul, mai mult decât prin supliciul pe care îl implora în Maroc, asemenea lui Francisc, ca pe o culme a Iubirii. În tot timpul vieţii, Anton a fost martir al umilinţei, al contemplării, al mărturisirii, al purităţii În această lume, în pofida cuvintelor (marea ispită a predicatorilor). A lepădat deşertăciunile care i se ofereau încă din tinereţe. Şi cine va putea cunoaşte vreodată toate ispitele cărora le-a fost supus în adolescenţă şi apoi la maturitate, el care vorbeşte undeva de demonul amiezii?

Din cauza hidropiziei (ascită), devenise un burduf (*askos*) plin de apă şi sânge, pe care trebuia să-l ducă pe picioare de-a lungul drumurilor fără sfârşit. Vas de suferinţe adunate picătură cu picătură, lacrimi însângerate izvorâte din toate drumurile străbătute din iubire.

A trăit viaţa de fiecare zi cu o răbdare plină de iubire şi de bucurie. Răbdare atât de greu de dobândit, de păstrat, aşa cum prea bine ştiu cei ce sunt datori să se îngrijească de cei mici sau de bolnavi! Viaţa e făcută din sute de mii de clipe cumplit de îndurat doar cu nervii şi fără iubire. Anton a ştiut aceasta mai bine ca oricine, el care n-a dispreţuit ceea ce s-ar putea numi nevoile mărunte... Poate cele mai chinuitoare, aşa cum sunt cele ale oricărei gospodine... De aici provine, poate, complicitatea sa de umor cu Dumnezeu.

Datorită acestor două aspecte complementare, Anton a putut să dobândească atâtea haruri pentru alţii de la Isus, Copil şi Răstignit. Şi el îşi petrece veşnicia cerească "răspândind o ploaie de trandafiri pe pământ" aşa cum

spunea mica Tereza. La fel ca şi ea, Anton este unul din marii ocrotitori ai timpului nostru.

Dar tocmai, se cuvine să insistăm din nou asupra unui punct capital pentru noi toţi cei care suntem mai mult sau mai puţin înspăimântaţi de spaţiile absurde către care se îndreaptă mica noastră planetă, sortită parcă distrugerii. Anton putuse deja descoperi în jurul lui multe, chiar prea multe motive care să-l încredinţeze că lumea e blestemată dintru început şi să-l determine să fugă de această creaţie a Satanei. Aşa gândeau catarii. Cu iubire, cu fermitate, Anton a ştiut să recunoască ceea ce rămâne valabil în Creaţie. Smeritul călugăr franciscan aparţine deja familiei de gânditori creştini care ne arată tot mai limpede, urmând tradiţia sfântului Ioan, a sfântului Paul, a Părinţilor Bisericii, cum Dumnezeu " *voindu-l pe Crisios, adică Pleroma, l-a vuit pe Om după chipul şi asemănarea sa şi, voindu-l pe Om, a creat lumea!"* Lumea care, la rândul ei, lansată în această "aventură", se îndreaptă în ciuda eşecurilor, prin ele, către Dumnezeu! Tot ceea ce e autentic va fi salvat, sporit (valorificat), transfigurat. Drum concret al lumii către supranatural. Drum actual, la care participă cele mai mărunte gesturi ale vieţii noastre. Trebuia, trebuie ca omul să răspundă în mod liber pentru ca acest supranatural să rămână autentic, cu adevărat al omului, cu adevărat al lui Dumnezeu. Dumnezeu nu vrea, nu poate să-l travestească pe om dându-i să îmbrace un fals veşmânt de glorie. Dumnezeu este Autenticitatea însăşi. Omul are nevoie de lumea autentică pentru a iubi cu adevărat, pentru a se *zidi* cu adevărat...

întreaga viaţă a lui Anton, în ciuda perioadelor contemplative (sau mai degrabă datorită lor), este în acest sens iubire pentru lumea această aflată în drum de transfigurare către Dumnezeu. Asta înseamnă a trăi din plin misterul întrupării (şi al Mântuirii).

Isus a luat cu adevărat trup omenesc în sânul unei femei, a suferit, s-a bucurat la fel ca şi noi, s-a "angajat" în aceeaşi aventură. Asta înseamnă a-l strânge în braţe pe Copilul-Isus şi a trăi misterul Calvarului, a pătrunde adine

în cele cinci răni, ajungând până la Inimă, adevărată Inimă de om.

Luaţi seama la amănuntele (deloc naive) ale minunii cu peştii şi, la polul opus, ale minunii cu măgarul. Lumea are nevoie urgentă de un astfel de "franciscanism", dacă nu vrea să cadă din nou, la fel ca odinioară, în ispita supremă a lui Prometeu-Satana- Lucifer. Asta nu înseamnă că Dumnezeu se împotriveşte îndumne- zeirii depline a omului şi mântuirii lui. Dimpotrivă, nu vrea decât asta, dar în supremă plinătate şi autenticitate.

încheiere

Ce biserică din lume nu-şi are statuia sfântului Anton, cu Crinul şi Copilul? Călugării din Padova se plâng că prea multe superstiţii se amestecă în cultul sfântului, că i se cere mai degrabă ajutor în aflarea lucrurilor pierdute decât în sporirea întru iubirea faţă de Dumnezeu şi faţă de aproapele. Oamenii vin adesea să se roage înaintea statuii lui fără să se oprească măcar în faţa altarului lui Dumnezeu!

Prea mulţi se gândesc la tine, sfinte Antoane, doar pentru a găsi vreun obiect la care ţin şi nu puţini dintre ei sunt de fapt sceptici. Dar oricum, se gândesc puţin la tine, la cineva care aparţine Cerului, şi la Cer. Altminteri, poate n-ar face-o deloc. Şi dacă tu, Antoane, ajuţi pe cineva să-şi găsească lucrul pierdut, o faci ştiind că, într-o bună zi, acel suflet o va apuca pe calea ce duce la mântuire, fie ea oricât de îngustă. Că a şi aflat drumul, o Antoane, atât de plin de umor şi de iubire!

Mi-aduc aminte de o bisericuţă din Flandra ocupată de duşman în timpul primului război mondial. Până atunci, îmi trăisem copilăria fără să cunosc măcar numele lui Isus Cristos în acele ţinuturi muncitoreşti, fără să ştiu cum arată o biserică. Dar într-o seară m-a atras sunetul orgii: am pătruns în primul Loc Sfânt din viaţa mea. Dar ce e acel lucru groaznic acolo, pe perete: omul acela pironit, da, pironit ca o cucuvea pe două scânduri groase de lemn aşezate în cruce! Sunt gata s-o iau la fugă, cuprins de panică!

Iată însă că apare un preot care mă întreabă cum mă cheamă şi unde stau. După această întâlnire, am început să urmez cursuri de catehism. Pe atunci, statuile de ipsos înfăţişându-i pe Fecioara cu Pruncul, pe Anton cu Copilul Isus, mi se păreau fade şi lipsite de realitate. Dincolo de zidurile bisericii, era războiul, mizeria, groaza. Iubirea lui Isus, chiar pe cruce şi prin cruce, mi-era încă necunoscută. Uneori e nevoie de o viaţă întreagă plină de suferinţe pentru a primi această iubire.

Astfel, pentru foarte mult timp, aproape până azi, "Pruncul Isus" şi mai ales sfântul Anton mi s-au părut, ca atâtor altora înseşi prototipurile superstiţiei searbăde. Bineînţeles, sărmane Anton, nu cunoaştem nimic din viaţa şi din unirea ta cu Dumnezeu. Nu înţelegem extrema simplitate a întrebărilor şi răspunsurilor din rugăciunea adresată sfinţilor. Nici nu m-aş fi gândit să-ţi cer vreodată ceva!

Şi totuşi, într-o bună zi, cineva, dintr-o pornire de mare milă, i-a cerut lui Anton, pentru ai mei şi pentru mine, haruri imposibile în situaţia în care ne aflam. Harurile ne-au fost dăruite, şi nu puteau fi puse pe seama întâmplării.

Dar nimic, absolut nimic nu mă arăta că aş fi fost potrivit să scriu o viaţă a sfintului Anton. Era chiar ultimul lucru pe care m-aş fi gândit să-l scriu! Şi când rugămintea a venit chiar de la Padova, din partea franciscanilor, am emis mai întâi rezerve. Deodată, ceva mai târziu, mi s-a părut că Anton îşi făcea simţită prezenţa frăţească. Atunci când n-aveam nici linişte, nici răgaz, paginile acestea s-au scris aproape singure...

Roagă-te aşadar, sfinte Antoane, ca Dumnezeu să binevoiască să le dăruiască celor ce vor citi aceste rânduri bucuria ta atât de simplă în inima şi în sufletul lor!

Iar dacă am cerut prea mult, fie-mi iertat!

Sfíníul obiectelor pierdute

Acest privilegiu propriu sfântului Anton apare menţionat pentru prima dată în Oficiul liturgic şi în Viaţa sfântului, compuse, între 1233 şi 1238, de către

franciscanul Giuliano da Spira, scriitor, poet şi compozitor. Oficiul liturgic cuprinde celebrul "răspuns" *Si quaeris miracula* ("Dacă vrei să afli minuni") care enumerează o serie de rele alungate prin rugăciunile lui Anton: moartea, greşeala, calamităţile, diavolul, lepra, boala, furtuna pe mare, temniţa, suferinţa diferitelor părţi ale trupului, primejdia, sărăcia şi "lucrurile pierdute". în ceea ce priveşte vindecările şi primejdiile, lista se inspiră din minunile relatate în prima biografie a sfântului. Cât despre "lucrurile pierdute", ele se leagă de două episoade din viaţa sfântului Anton: cupa de cristal spartă şi perfect reconstruită, şi psaltirea furată la Limoges de un novice şi redobândită prin clarviziunea simţului. — ‘

Aşadar cântarea *Si quaeris,* oficializând întrudtva o practică aflată deja în vigoare, a contribuit la răspândirea convingerii că sflntul Anton ajuta la găsirea lucrurilor piedute.

Această caracteristică a pietăţii către sflntul Anton se cuvine totuşi nuanţată. Printre cererile scrise adresate sfântului Anton la mormântul său de la Padova, ea ocupă abia locul 21! însă e sigur că sfântul Anton rămâne atent şi sensibil la orice rugăminte, fie ea cât de simplă, cu condiţia de el însuşi exprimată ca cel care cere "să aibă inima curată şi să se supună voinţei lui Dumnezeu!"

Cuprins

Cum se explică o asemenea popularitate? 3
I. FERNANDO 5
II. ANTON 31
III. ÎN FRANŢA 64
IV. ANTON DE PADOVA 91
V. SFÂNTUL ANTON DE PRETUTINDENI 135

Nihil obstat: 10AN ROBU,
Arhiepiscop de Bucureşti 30.X.1992

Femand Lequenne, *Antoine de Padoue (1195-1231), sa vie, son secret,* Édition revue et augmentée, Collection "Visages de l’Église", Chalet – Messager de St Antoine, 1991.

® Messagero di S. Antonio Editrice, 1991 (Via

Orto Botánico 11, 35 123 Padova – Italie) ISBN 88-250-0022-7

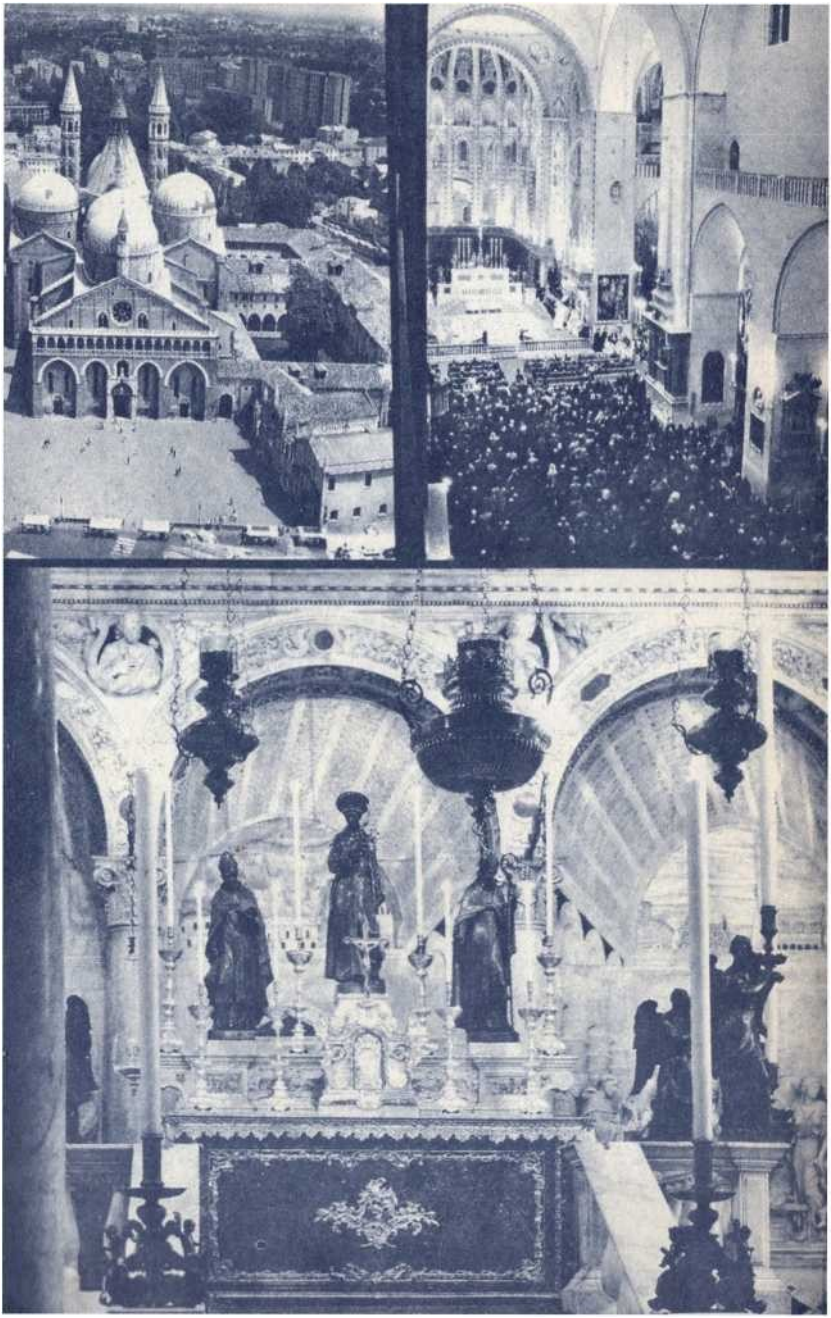

1 Nume dat Oficiului Lecturilor săvârşit în Joia Mare

înainte de reforma liturgică a Conciliului Vatican II, aluzie la "puterea întunericului" (Luca 22, 53), la ceasul când Isus a fost trădat de Iuda în grădina MăsLinilor (n. tr.)